

ปัจจัยกำหนดการบริจาคของครัวเรือนไทย

นางสาวจริยภัทร รัตโนภาส

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DETERMINANTS OF THAI HOUSEHOLDS' DONATION

Miss Jariyapat Rattanopas

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยกำหนดการบริหารจัดการของครัวเรือนไทย

โดย

นางสาวจริยภัทร รัตโนภาส

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

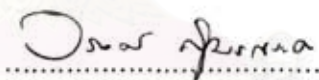
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. โสติกร มัลลิกะมาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กนกศักดิ์ แก้วเทพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรเวศม์ สุวรรณระดา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล)

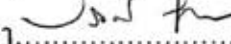

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สมประวิณ มั่นประเสริฐ)

จริยภัทร รัตโนภาส : ปัจจัยกำหนดการบริจาคของครัวเรือนไทย. (DETERMINANTS OF THAI HOUSEHOLDS' DONATION) อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ. ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา, 143 หน้า.

ในงานศึกษานี้ทำการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค ปริมาณการบริจาคของครัวเรือน และปัจเจกบุคคล (ครัวเรือนคนเดียว) รวมทั้งศึกษาแรงจูงใจ ผลกระทบของรายได้ และผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีการบริจาค โดยใช้แบบจำลองโพรบิต (Probit Model) และแบบจำลองโทบิต (Tobit Model) นอกจากนี้ยังประมาณค่าอุปสงค์การบริจาคของอุปสงค์การบริจาคต่อราคาการบริจาคโดยใช้แบบจำลองการใช้จ่ายเชิงเส้น โดยใช้ข้อมูล 2 แหล่ง คือ ข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย ปี 2547 และชุดข้อมูลราคาสินค้าขายปลีกเฉลี่ยสำหรับจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไปและชุดชนบท ปี 2547 ของกรมการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งข้อมูลจะถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่มบริจาค กลุ่มสินค้าอาหาร และกลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหาร

จากผลการศึกษาอุปสงค์การบริจาคของครัวเรือน พบว่า การบริจาคมมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับราคาการบริจาค โดยค่าสัมบูรณ์ของความยืดหยุ่นมีค่ามากกว่าหนึ่ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริจาคมมีลักษณะเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย (Luxury Goods) มากกว่าสินค้ากลุ่มอาหาร และกลุ่มไม่ใช่อาหาร จากผลการศึกษาปัจจัยกำหนดการบริจาค พบว่า แรงจูงใจในการบริจาคส่วนใหญ่เป็นแบบ “การเห็นแก่ตนเองและผู้อื่น (impure altruistic)” เว้นแต่การบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษาของครัวเรือนและปัจเจกบุคคล รวมทั้งการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่มีแรงจูงใจแบบ “การเห็นแก่ตนเอง (warm-glow)” ส่วนผลกระทบของรายได้ พบว่า รายได้ประจำมีผลกระทบต่อการศึกษาทุกประเภทสูงกว่ารายได้ประเภทอื่นๆ และเมื่อพิจารณาผลกระทบของรายได้หลังหักภาษีซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงผลกระทบของมาตรการฯ พบว่า มีผลกระทบต่อการศึกษาประเภทอื่น ๆ

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....   ลายมือชื่อ.....จริยภัทร รัตโนภาส.....

ปีการศึกษา.....2550.....   ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4885553629 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: DONATION / DEMAND SYSTEM / DETERMINANTS / MOTIVATION

JARIYAPAT RATTANOPAS : DETERMINANTS OF THAI HOUSEHOLDS' DONATION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. WORAWET SUWANRADA, Ph.D. 143 pp.

This research affords to investigate empirically the determinants of Thai households' and individual donation, concentrating on the issue of motivation of giving. The estimation of Linear Expenditure System (LES) and econometric models as Probit and Tobit analysis is utilized together with household data from Socio-Economic Survey (SES) in year 2004.

The results from LES analysis confirm the fact that, when donation price increases, demand for donation will decrease. Price elasticity of demand for donation is greater than one. Our results imply that, donation is luxury goods for household.

According to Probit and Tobit analysis, our results show that motivation of Thai households' total donation and donation by types namely, donation for person not in a household and donation for charitable institution, are impure-altruistic. Motivation of donation for educational institution is warm-glow. Other factors which determine statistically significantly households' donation are permanent income, temporary income, income in-kind and disposable income.

Field of study.....Economics..... Student's signature..... *Jariyapat Rattanopas*
 Academic year.....2007..... Advisor's signature..... *Worawet Suwanrada*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือของบุคคลหลายๆ ท่าน ผู้เขียนขอขอบคุณ ร.ท.อิสระพงศ์ บุญมา ผู้จุดประกายให้ผู้เขียนเดินเข้าสู่รั้วจามจุรี ขอขอบคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่นเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ปี 2548 ทุกๆ คนที่เป็นที่ปรึกษา ร่วมทุกข์-ร่วมสุขด้วยกัน มาตลอด และขอขอบพระคุณ อ.ยุคล ดวงกะชาติ อ.สนิท พรหมจิตร ผู้พร่ำสอนผู้เขียนตั้งแต่ ประถมศึกษา 6 จนถึงปัจจุบัน

ขอขอบคุณ โครงการทุนวิจัยมหาบัณฑิตด้านมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและสนับสนุนเงินทุนแก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริประชัย ศ.ดร.เทียนฉาย กิระนันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เสียสละเวลาให้ข้อเสนอแนะในการรายงานความก้าวหน้า ขอขอบคุณผู้ร่วมโครงการฯ อีก 2 ท่าน คือ คุณเพชรรัตน์ วอนเพียร และคุณเอกสิทธิ์ พิสิฐพจมาน รวมทั้งขอขอบพระคุณ รศ.ดร.กนกศักดิ์ แก้วเทพ ประธานกรรมการ รศ.ดร.พงศา พรชัยวิเศษกุล และ อ.ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่งต่อการปรับปรุงและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา เป็นอย่างยิ่งที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำชี้แนะ ให้ความรู้ คอยอบรม สั่งสอนในทุกๆ ด้าน รวมทั้งให้อาชีพ จนไม่สามารถบรรยายถึงความเมตตาที่ท่านมีต่อผู้เขียนใน กิตติกรรมประกาศหน้านี้ได้เพียงพอ

ท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณมารดาและบิดาของผู้เขียนที่คอยเป็นกำลังใจ สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่งเสมอมา ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาไม่มากนักน้อย คุณความดี ประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แม้เพียงน้อยนิดผู้เขียนก็ขอยกคุณความดีดังกล่าวแก่เรือจ้างทุกๆ ลำ แต่หากมีส่วนใดส่วนหนึ่งของ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

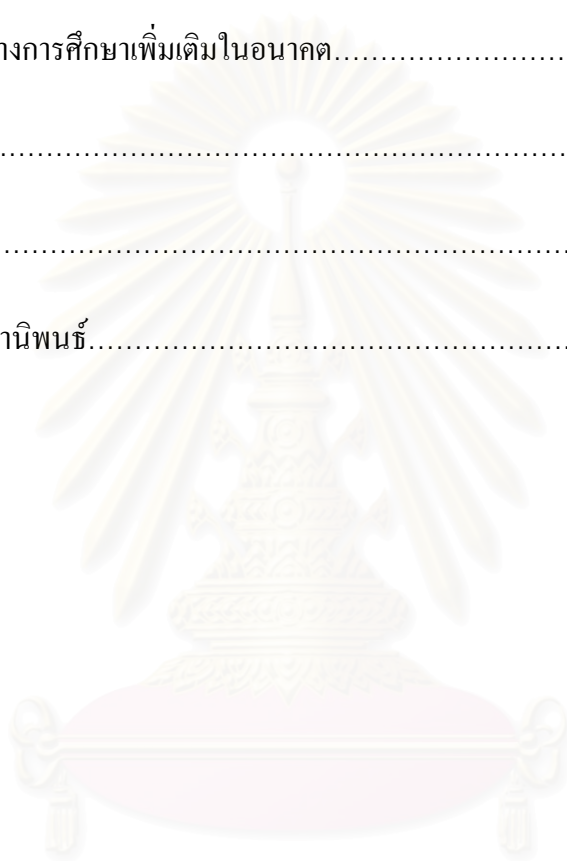
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	19
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	19
1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	20
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	21
1.6 วรรณกรรมปริทัศน์.....	22
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	27
1.8เค้าโครงวิทยานิพนธ์.....	28

บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและแบบจำลอง.....	29
2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค.....	29
2.2 บทบาทภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค.....	36
2.3 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	41
2.4 สมมติฐานในการวิจัย.....	52
2.5 การประมาณการระบบสมการอุปสงค์.....	54
2.6 ข้อมูลในการประมาณค่าระบบสมการอุปสงค์.....	58
บทที่ 3 อุปสงค์การบริจาคของครัวเรือนไทย.....	60
3.1 แบบจำลองระบบการใช้จ่ายเชิงเส้น.....	60
3.2 การประมาณค่าราคาสัมพัทธ์ในแต่ละกลุ่มสินค้า.....	61
3.3 ผลการประมาณการระบบสมการอุปสงค์การบริจาค.....	65
3.4 ผลการคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการบริจาค.....	67
บทที่ 4 ปัจจัยกำหนดการบริจาคของครัวเรือนไทย	
และปัจเจกบุคคล.....	70
4.1 ลักษณะข้อมูลครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาค.....	70
4.2 ผลกระทบของรายได้ และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค.....	75
4.3 ผลกระทบของรายได้ และปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาค.....	98
4.4 ผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	
กรณีการบริจาคและปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคของปัจเจกบุคคล.....	117

บทที่ 5 บทสรุป.....	123
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	124
5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	127
5.3 แนวทางการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต.....	129
รายการอ้างอิง.....	130
ภาคผนวก.....	135
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	143

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 รายละเอียดของตัวแปร.....	48
ตารางที่ 2.2 อธิบายสมมติฐานในแต่ละกลุ่มปัจจัย.....	52
ตารางที่ 3.1 ประเภทของสินค้าในแต่ละกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	61
ตารางที่ 3.2 ดัชนีราคาสินค้าสัมพัทธ์ของสินค้าทั้ง 3 ประเภท ใน 5 ภูมิภาค.....	63
ตารางที่ 3.3 ดัชนีราคาสินค้าสัมพัทธ์ของสินค้าทั้ง 3 ประเภท ทั้งประเทศ.....	64
ตารางที่ 3.4 ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณค่า.....	66
ตารางที่ 3.5 ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้ากลุ่มต่างๆ.....	67
ตารางที่ 4.1 ปัจจัยกำหนดการบริจาคมโดยรวมของครัวเรือน (บริจาคมหรือไม่บริจาคม)	79
ตารางที่ 4.2 ปัจจัยกำหนดการบริจาคมจำแนกรายประเภทของครัวเรือนไทย (บริจาคมหรือไม่บริจาคม)	87
ตารางที่ 4.3 ปัจจัยกำหนดการบริจาคมโดยรวมของปัจเจกชน (บริจาคม/ไม่บริจาคม)	91
ตารางที่ 4.4 ปัจจัยกำหนดการบริจาคมรายประเภทของปัจเจกชน (บริจาคม/ไม่บริจาคม)	97
ตารางที่ 4.5 ปัจจัยกำหนดการบริจาคมโดยรวมของปัจเจกบุคคล (ปริมาณการบริจาคม).....	102
ตารางที่ 4.6 ปัจจัยกำหนดการบริจาคมจำแนกรายประเภทของครัวเรือนไทย (ปริมาณการบริจาคม).....	108
ตารางที่ 4.7 ปัจจัยกำหนดการบริจาคมโดยรวมของปัจเจกบุคคล (ปริมาณการบริจาคม).....	112

ตารางที่ 4.8	ปัจจัยกำหนดการบริจาคมำแนกรายประเภทของปัจเจกบุคคล (ปริมาณการบริจาค).....	116
ตารางที่ 4.9	ปัจจัยกำหนดการบริจาคโดยรวมของปัจเจกชนที่เสียภาษี.....	119
ตารางที่ 4.10	ปัจจัยกำหนดการบริจาคมำแนกรายประเภทของปัจเจกบุคคลที่เสียภาษี (บริจาคหรือไม่บริจาค).....	122

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1.1	เงินบริจาคเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2537-2547.....	4
แผนภาพที่ 1.2	สัดส่วนเงินบริจาคเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนเทียบกับค่าใช้จ่ายรวม ปี พ.ศ.2537-2547.....	5
แผนภาพที่ 1.3	เงินบริจาคของครัวเรือนไทยในช่วงปี พ.ศ.2537-2547 จำแนกตามประเภทของกิจกรรมขององค์กรที่รับบริจาค.....	5
แผนภาพที่ 1.4	ร้อยละการบริจาคเงินต่อเดือนของครัวเรือนไทย เฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ.2537-2547.....	6
แผนภาพที่ 1.5	จำนวนเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาต่อปี.....	7
แผนภาพที่ 1.6	จำนวนผู้มีเงินได้ที่ทำการบริจาคต่อปี.....	7
แผนภาพที่ 1.7	เงินบริจาคของบุคคลธรรมดาเฉลี่ยต่อคน.....	8
แผนภาพที่ 1.8	ร้อยละเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาจำแนกตามชั้นเงินได้.....	9
แผนภาพที่ 1.9	จำนวนผู้บริจาคจำแนกตามชั้นเงินได้.....	9
แผนภาพที่ 1.10	ร้อยละผู้มีรายได้แต่ละชั้นต่อผู้มีรายได้ทั้งหมด.....	10
แผนภาพที่ 1.11	ร้อยละสัดส่วนเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาต่อเงินได้.....	10
แผนภาพที่ 1.12	ยอดเงินบริจาคนิติบุคคล.....	12
แผนภาพที่ 1.13	ที่มาของเงินบริจาคของนิติบุคคลจำแนกตามชั้นผลประโยชน์.....	12
แผนภาพที่ 1.14	ร้อยละผู้บริจาคที่เป็นนิติบุคคลจำแนกตามผลประโยชน์.....	13

แผนภาพที่ 1.15	เงินบริจาคเฉลี่ยต่อนิติบุคคลจำแนกตามผลประกอบการ.....	13
แผนภาพที่ 1.16	ร้อยละสัดส่วนเงินบริจาคเมื่อเทียบกับผลประกอบการ.....	14
แผนภาพที่ 1.17	จำนวนองค์กรฯ จำแนกตามประเภทองค์กรฯ.....	15
แผนภาพที่ 1.18	รายรับต่อปีขององค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร จำแนกตามแหล่งที่มาของรายรับ.....	16
แผนภาพที่ 1.19	ร้อยละการบริจาคเฉลี่ยต่อปีต่อองค์กรฯ จำแนกตามประเภทองค์กรฯ.....	17
แผนภาพที่ 1.20	ยอดการบริจาคเฉลี่ยต่อปีต่อองค์กรฯ จำแนกตามประเภทองค์กรฯ.....	17
แผนภาพที่ 1.21	ยอดบริจาคเงินและทรัพย์สินที่บุคคลธรรมดา ห้างร้าน สถาบันบริจาค เพื่อช่วยเหลือแก่ส่วนราชการตามวัตถุประสงค์ต่างๆ.....	18

บทที่ 1

บทนำ

ในบทนี้จะประกอบด้วยเนื้อหาที่สำคัญ 8 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ ที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา แหล่งที่มาของข้อมูล นิยามศัพท์เฉพาะ วรรณกรรมปริทัศน์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และเค้าโครงวิทยานิพนธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแข่งขันอย่างสมบูรณ์ที่ปล่อยให้กลไกราคาทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้นย่อมเป็นไปได้ยากหากภายใต้ระบบเศรษฐกิจมีสินค้าที่มีคุณสมบัติไม่มีลักษณะเป็นปรปักษ์ในการบริโภค¹ (Non-rival Consumption) และคุณสมบัติการแบ่งแยกการบริโภคออกจากกันไม่ได้² (Non-Excludability) หรือที่เรียกว่าสินค้าสาธารณะ (Public Good) ทั้งนี้เนื่องจากคุณสมบัติของสินค้าสาธารณะทำให้กลไกราคาไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้รัฐบาลต้องเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร หรือแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายทรัพยากร แต่อย่างไรก็ตามบทบาทของรัฐบาลในการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจนั้นย่อมมีข้อจำกัดในเรื่องเครื่องมือ หรืออาจเกิดข้อผิดพลาดในการกำหนดหรือดำเนินนโยบายได้เสมอ (Government Failure) ดังนั้นจึงไม่มีหลักประกันว่ารัฐบาลจะสามารถแก้ปัญหาข้อบกพร่องของกลไกตลาดได้ดีเสมอไป เนื่องจากรัฐบาลอาจไม่ทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชน หรือต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ทำให้ทราบความต้องการของประชาชนที่แท้จริง จึงจำเป็นต้องมีบุคคลที่ 3 เข้ามาเป็นตัวกลางในการแก้ไขข้อบกพร่องของรัฐบาล หรือเข้า

¹ โภคภัณฑ์ที่ไม่มีคุณสมบัติปรปักษ์ในการบริโภค หมายถึง โภคภัณฑ์ที่ถูกบริโภคหรือใช้โดยคนหนึ่งคนใดแล้วจะไม่ใช่โดยคนอื่นไม่ได้ใช้โภคภัณฑ์นั้น หรือไม่ทำให้ผู้ร่วมใช้โภคภัณฑ์นั้นได้รับความพึงพอใจลดลง หรือไม่ได้รับความสะดวกในการใช้

² โภคภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติแบ่งแยกการบริโภคออกจากกันไม่ได้ หมายถึง โภคภัณฑ์ที่ไม่สามารถใช้กลไกราคาหรือมาตรการอย่างอื่นมาเป็นเครื่องมือเพื่อที่จะกีดกันไม่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดใช้สินค้าหรือบริการนั้นได้ ไม่ว่าจะผู้นั้นจะจ่ายค่าตอบแทนในการใช้โภคภัณฑ์นั้นหรือไม่ก็ตาม

มาเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น โดยบุคคลที่ 3 ดังกล่าวอาจปรากฏอยู่ในหลายรูปแบบ เช่น บุคคลธรรมดา นิติบุคคล องค์กร/องค์การสาธารณประโยชน์ หรือองค์กร/องค์การที่ไม่แสวงหากำไร เป็นต้น

การบริจาคเสมือนเป็นแหล่งเงินทุน (Source of Fund) ในการจัดหาสินค้าสาธารณะ ให้เกิดขึ้นกับสังคมทั้งโดยภาครัฐและภาคเอกชน (Public and Privately Provide Public Good) อีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากแหล่งเงินทุนที่เกิดจากการบริจาคเสมือนเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพชนิดหนึ่งในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายทรัพยากร หรือเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดสรรทรัพยากรใหม่ (Redistribution) ส่งผลให้ทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะเงิน สิ่งของ ความรู้ สามารถกระจายไปยังจุดต่างๆ ของสังคมที่กลไกตลาดและรัฐบาลไม่สามารถเข้าถึงได้ หรือหากปล่อยให้กลไกตลาดขยายผลประโยชน์มาสู่กลุ่มคนที่ด้อยโอกาสนั้นก็อาจจะใช้เวลานานซึ่งอาจไม่ทันต่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสังคม ทั้งนี้การบริจาคอาจปรากฏในหลายรูปแบบ การบริจาคเงินก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งโดยจะมีองค์กรหลายๆ องค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา ภาคธุรกิจ องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร หรือภาครัฐ โดยอาจปรากฏในฐานะผู้บริจาค หรือผู้รับบริจาค

สำหรับการบริจาคเงินในสังคมไทยสามารถพิจารณาได้ 2 มุมมอง คือมองผ่านผู้บริจาค และผู้รับบริจาค การมองผ่านผู้บริจาค่นั้นสามารถพิจารณาได้ใน 2 รูปแบบหลัก คือ การบริจาคระดับบุคคล ได้แก่ คริวเรือนไทย ประชาชนชาวไทยหรือบุคคลธรรมดา ส่วนอีกรูปแบบ คือ การบริจาคของภาคธุรกิจ ได้แก่ ห้างร้าน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัท บริษัทจำกัดมหาชน กลุ่มธุรกิจ เป็นต้น สำหรับการบริจาคที่มองจากผู้รับบริจาค่นั้นอาจปรากฏในหลายรูปแบบเช่นกัน เช่น องค์กร/องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร มูลนิธิ สมาคม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา พรรคการเมือง องค์กรระหว่างประเทศ และรัฐบาล เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการศึกษาการบริจาคเงินในประเทศไทยค่อนข้างมีอุปสรรคมาก เนื่องจากไม่มีการรวบรวมข้อมูลอย่างรวมศูนย์ จึงทำให้ข้อมูลที่เก็บมาได้มีลักษณะเป็นหย่อมๆ ไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งไม่สามารถรวบรวมข้อมูลที่ทราบว่ามิได้อยู่ได้ เนื่องจากข้อมูลมีความกระจัดกระจายค่อนข้างสูง เช่น กรณีของเงินบริจาคที่ไม่ได้นำมาหักลดหย่อนภาษี เป็นต้น ทำให้เป็นการยากที่จะทราบถึงภาพการบริจาคที่แท้จริงของสังคมไทยได้ แต่เพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นว่าจริงๆ แล้วในสังคมไทยมีการบริจาคเงินมากน้อยแค่ไหน และ

เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการบริจาคเงินที่เกิดขึ้นในสังคมไทยจึงใคร่ขอยกตัวอย่างข้อมูลที่สามารถรวบรวมได้ โดยมองการบริจาคในสังคมไทยใน 2 มุมมองดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

1.1.1 การบริจาคเงินในสังคมไทยมองจากผู้บริจาค

สามารถพิจารณาได้ 2 รูปแบบ³ ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น คือ ระดับบุคคล และระดับภาคธุรกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1.1 การบริจาคเงินระดับบุคคล

การบริจาคเงินระดับบุคคล แบ่งย่อยพิจารณาเป็น 2 ส่วน คือ การบริจาคเงินของครัวเรือน และการบริจาคเงินของบุคคลธรรมดา โดยมีรายละเอียดดังนี้

● การบริจาคเงินของครัวเรือน

การบริจาคเงิน⁴ของครัวเรือนไทยจะปรากฏในรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Survey : SES) ซึ่งเป็นข้อมูลที่สะท้อนถึงการบริจาคของครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำถึงกลางเนื่องจากรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ.2547 เท่ากับ 14,963 บาท หรือเฉลี่ยเดือนละ 4,400.88 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวใน ปี พ.ศ. 2537-2547 พบว่า การบริจาคมี่แนวโน้มการบริจาคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 367.6 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน เป็น 734.6 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือนหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 99.84 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.1 และหากพิจารณาสัดส่วนเงินบริจาคเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนเทียบกับค่าใช้จ่ายรวมต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ.2537-2547 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.86 ในปี พ.ศ.2537 เป็นร้อยละ 6.13 ในปี พ.ศ. 2543 และแม้จะลดลงเป็นร้อยละ 5.72 ในปี พ.ศ.2544 ก็ตามแต่ก็กลับ

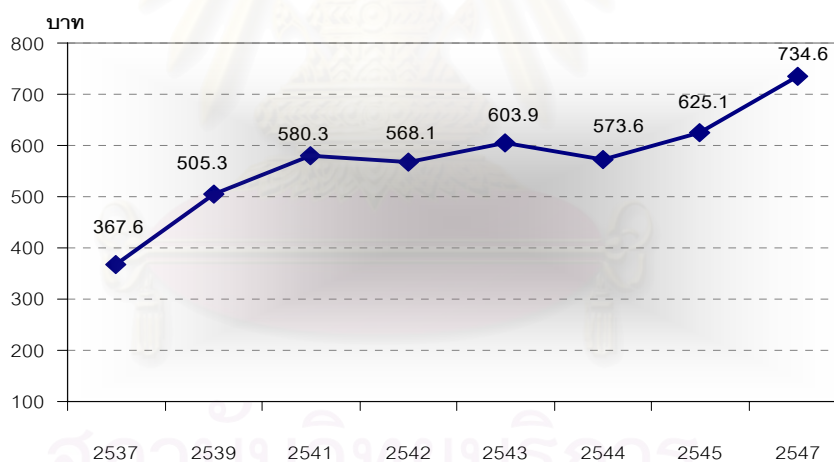
³ เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยจึงนำเสนอเฉพาะข้อมูลที่สามารถรวบรวมเท่านั้นเพื่อให้เห็นทิศทางการบริจาคของคนไทย

⁴ เป็นข้อมูลที่รวมการบริจาคเงินและของขวัญของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน

⁵ คำนวณจากรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน หารด้วย จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือน (3.4 คน)

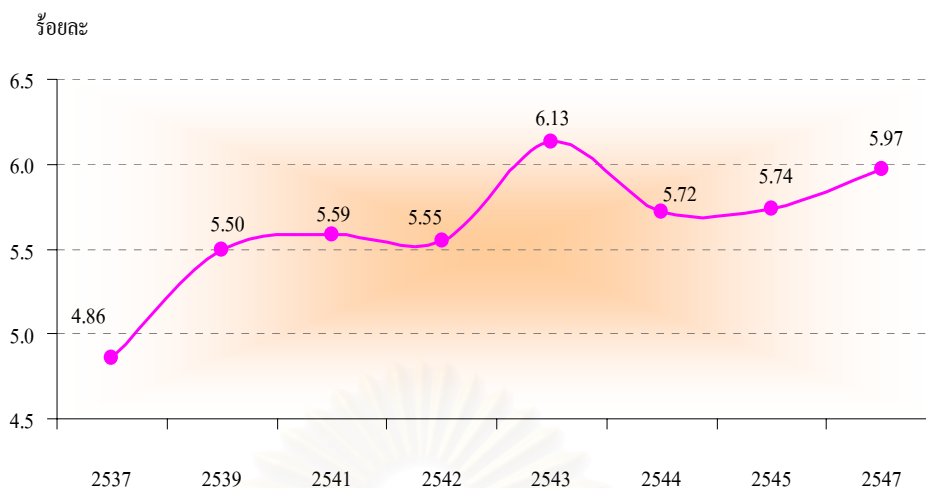

เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.97 ในปี พ.ศ.2547 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.2 ทั้งนี้รูปแบบของการบริจาคเงินของครัวเรือนไทยในช่วงปี พ.ศ.2537-2547 เมื่อจำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การบริจาคเงินให้แก่บุคคลภายนอกครอบครัว เพื่อองค์กรการกุศลสาธารณะประโยชน์และอื่นๆ เพื่อองค์กรศาสนา และเพื่อองค์กรการศึกษา พบว่า การบริจาคเงินทุกประเภทของครัวเรือนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นการบริจาคให้แก่บุคคลภายนอกครอบครัวโดยเพิ่มขึ้นจาก 194.61 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ.2537 เป็น 516.37 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ.2547 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 165.3 รองลงมาเป็นการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ เพื่อองค์กรศาสนา และเพื่อองค์กรการศึกษา ตามลำดับ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.3 และหากพิจารณาการบริจาคเงินระหว่างปี พ.ศ. 2537-2547 พบว่า เฉลี่ยร้อยละ 65.03 เป็นการบริจาคเพื่อบุคคลภายนอกครอบครัว ร้อยละ 24.44 เป็นการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ ร้อยละ 9.56 เป็นการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และร้อยละ 0.97 เป็นการบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.4

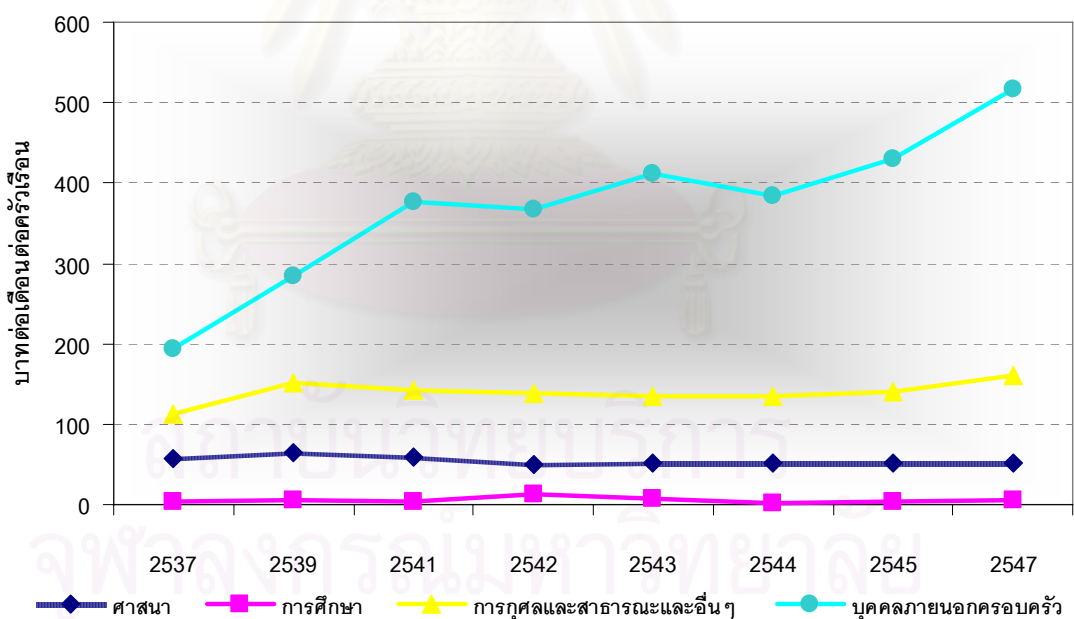
แหล่งที่มา : จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2547 เรียบเรียงโดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.1 เงินบริจาคเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2537-2547

แหล่งที่มา : จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2547 จำนวนและเรียงเรียงโดยผู้เขียน

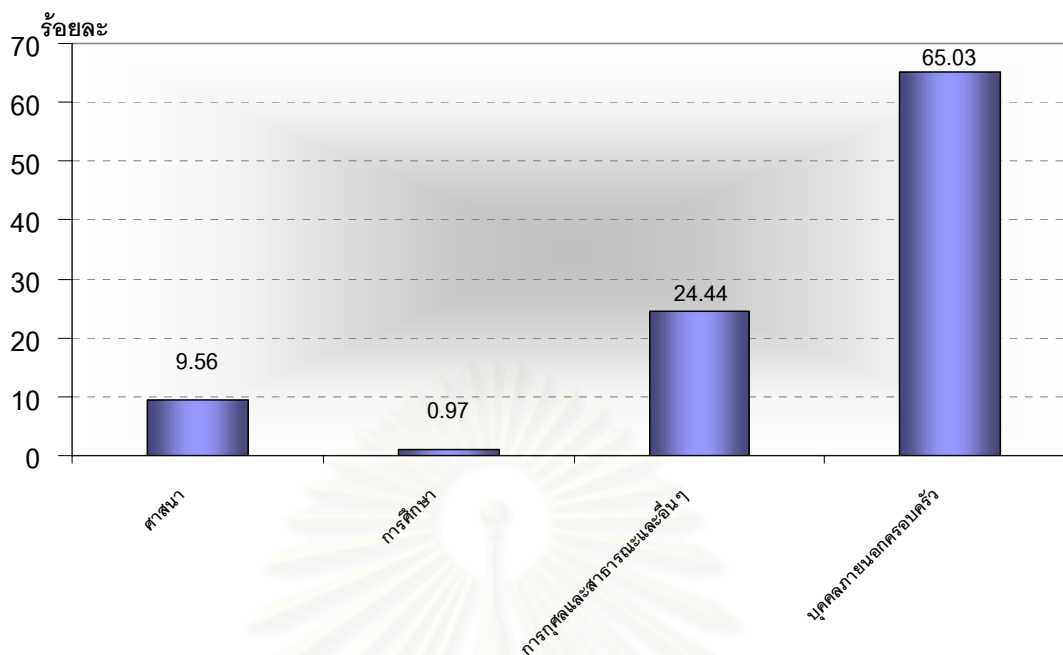
แผนภาพที่ 1.2 สัดส่วนเงินบริจาคเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนเทียบกับค่าใช้จ่ายรวม
ปี พ.ศ.2537-2547

แหล่งที่มา : จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2547 เรียงเรียงโดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.3 เงินบริจาคของครัวเรือนไทยในช่วงปี พ.ศ.2537-2547

จำแนกตามประเภทของกิจกรรมขององค์กรที่รับบริจาค

แหล่งที่มา : จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2547 เรียบเรียงโดยผู้เขียน

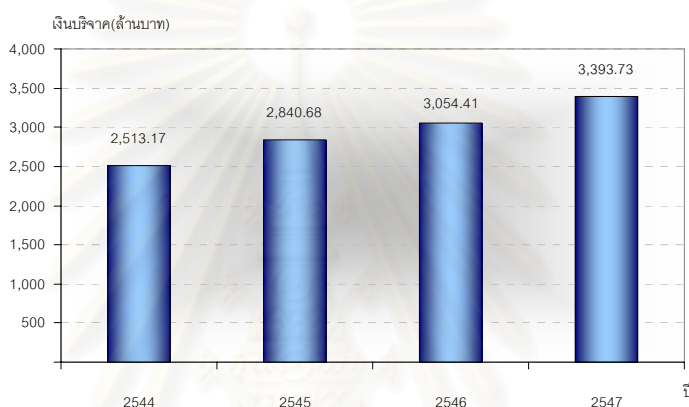
แผนภาพที่ 1.4 ร้อยละการบริจาคเงินต่อเดือนของครัวเรือนไทยเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ.2537-2547

• การบริจาคเงินของบุคคลธรรมดา

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สะท้อนถึงการบริจาคของบุคคลธรรมดา คือ สถิติการหักลดหย่อนเงินบริจาคที่ได้มาจากกรมสรรพากร⁶ ซึ่งข้อมูลการบริจาคในส่วนนี้จะเป็นการบริจาคที่มาจากบุคคลธรรมดาที่เป็นแรงงานในระบบ (Formal Sector) และจะเป็นการบริจาคที่มาจากบุคคลธรรมดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับกลางถึงสูง เนื่องจากในทางกฎหมายประมวลรัษฎากรมาตราที่ 47 อนุมาตรา 7 กล่าวว่า “บุคคลธรรมดาสามารถหักลดหย่อนได้สำหรับเงินบริจาค แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อนต่างๆ แล้ว” แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลดังกล่าวไม่ได้แสดงถึงการบริจาคเงินทั้งหมดในสังคมไทย แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความชัดเจนที่สามารถทำให้เข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของการบริจาคของบุคคลธรรมดาได้

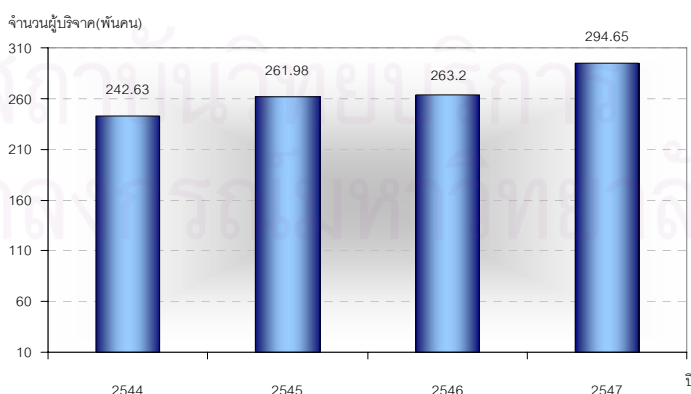
⁶ เป็นสถิติที่รวบรวมจากกรอบร่างรายงานการให้สู่สังคมที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม ที่เสนอต่อ โครงการการให้เพื่อสังคม มูลนิธิกองทุนไทย ซึ่งจัดทำโดยทีมวิจัย TRN

สถานการณ์การบริจาคเงินของบุคคลธรรมดา ในปี 2544 ถึง 2547 พบว่า จำนวนเงินบริจาค ผู้บริจาคและเงินบริจาคเฉลี่ยต่อบุคคลมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ จำนวนเงินบริจาคเพิ่มสูงขึ้นจาก 2,513.17 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2544 เป็น 3,393.73 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2547 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.04 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.5 ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้บริจาคที่เพิ่มขึ้นจาก 2.4 แสนคน ในปี พ.ศ.2544 เป็น 2.9 แสนคน ในปี พ.ศ.2547 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.44 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.6 และเงินบริจาคเฉลี่ยต่อบุคคลที่เพิ่มขึ้นจาก 10,358 บาทต่อคน ในปี พ.ศ.2544 เป็น 11,518 บาทต่อคน ในปี พ.ศ.2547 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.7

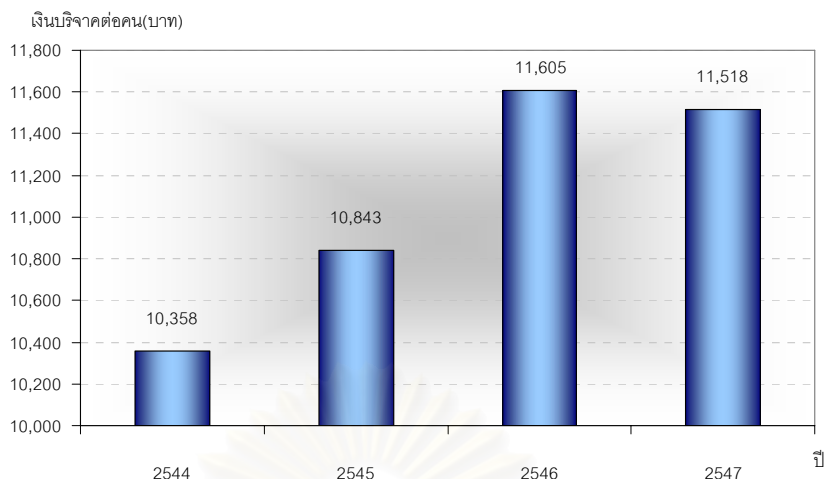
แหล่งที่มา : จากกรอบร่างรายงานการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม
เรียบเรียงโดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.5 จำนวนเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาต่อปี

แหล่งที่มา : จากกรอบร่างรายงานการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม
เรียบเรียงโดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.6 จำนวนผู้มีเงินได้ที่ทำการบริจาคต่อปี

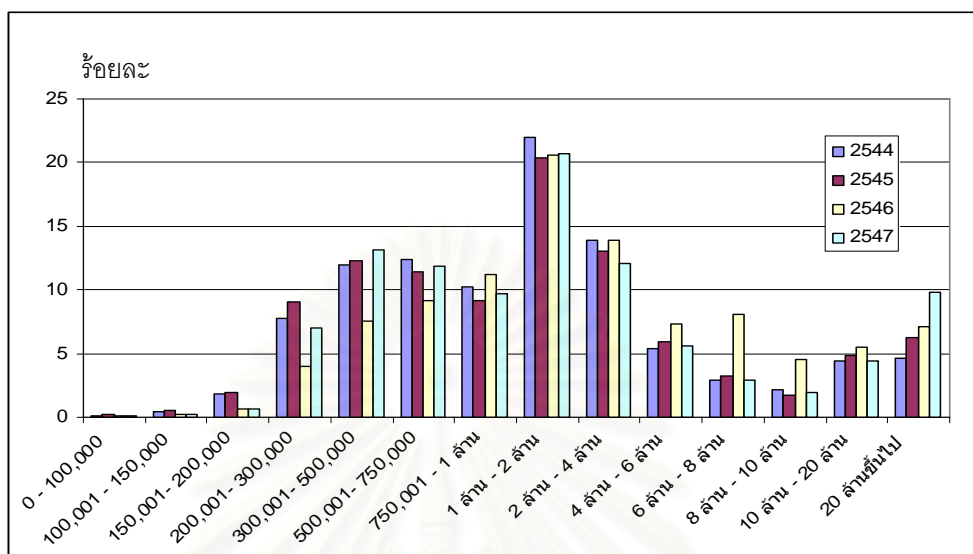
แหล่งที่มา : จากกรอบร่างรายงานการให้สู่สังคมที่แตกต่าง การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม
เรียบเรียงโดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.7 เงินบริจาคของบุคคลธรรมดาเฉลี่ยต่อคน

โดยหากจำแนกผู้มีเงินได้ที่ทำการบริจาคออกตามขั้นเงินได้จะพบว่าประมาณร้อยละ 60 - 70 ของเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาจากผู้มีเงินได้ในช่วง 3 แสน ถึง 4 ล้านบาท โดยที่ผู้มีเงินได้ในช่วง 1 ล้าน ถึง 2 ล้านบาท เป็นกลุ่มที่ทำการบริจาคมมากที่สุด คิดเป็นประมาณร้อยละ 20 ของเงินบริจาคทั้งหมด รองลงมาคือการบริจาคจากกลุ่มผู้มีเงินได้ 2 ล้านถึง 4 ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 12 - 14 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.8 ซึ่งสอดคล้องกับการจำแนกจำนวนผู้บริจาคตามขั้นเงินได้ จะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีเงินได้ในช่วง 2 แสน ถึง 2 ล้านบาท ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.9 แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้บริจาดังกล่าวเป็นเพียงกลุ่มผู้มีเงินได้ในระดับกลางของสังคม และไม่ใช่มูลุ่คนส่วนใหญ่ในสังคม เนื่องจากประมาณร้อยละ 60 - 70 ของผู้มีเงินได้ทั้งหมดเป็นผู้มีเงินได้ในระดับที่ต่ำกว่า 2 แสนบาท ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.10 และหากพิจารณา ร้อยละสัดส่วนเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาต่อเงินได้⁷ โดยจำแนกตามขั้นรายได้ พบว่า ร้อยละ สัดส่วนเงินบริจาคต่อเงินได้ในแต่ละช่วงขั้นเงินได้มีค่าใกล้เคียงกัน หรือสัดส่วนเงินบริจาคต่อเงิน

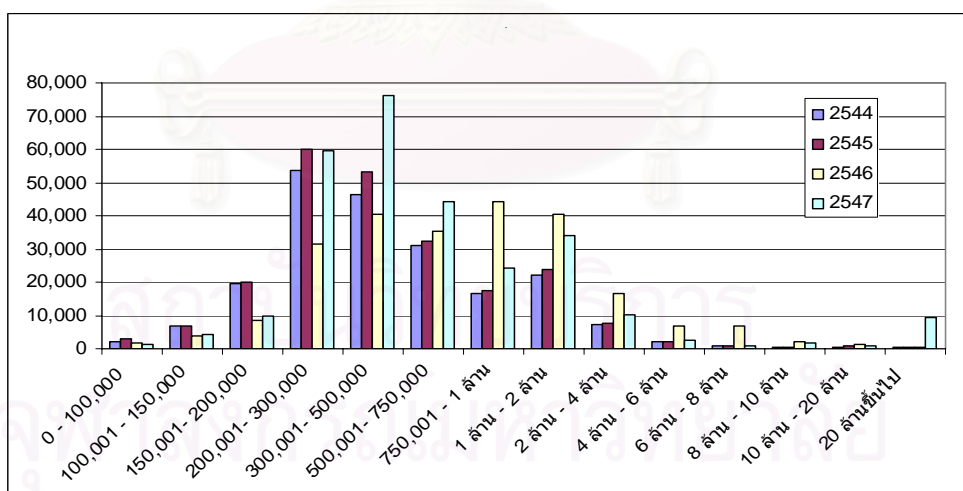
⁷ สัดส่วนเงินบริจาคต่อเงินได้ เท่ากับ เงินบริจาคเฉลี่ยต่อผู้บริจาคในแต่ละขั้นรายได้ (เงินบริจาคทั้งหมดในแต่ละขั้นรายได้หาร ด้วยจำนวนผู้บริจาคทั้งหมดในแต่ละขั้นรายได้) หารด้วยค่ากลางของรายได้ในแต่ละอัตราภาคขั้น

ได้ไม่มีความแตกต่างกันทางด้านเงินได้ คือ อยู่ที่ประมาณร้อยละ 1 - 2 ของเงินได้ทั้งหมดดังแสดงใน
แผนภาพที่ 1.11⁸

แหล่งที่มา : จากกรอบร่างรายงานการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

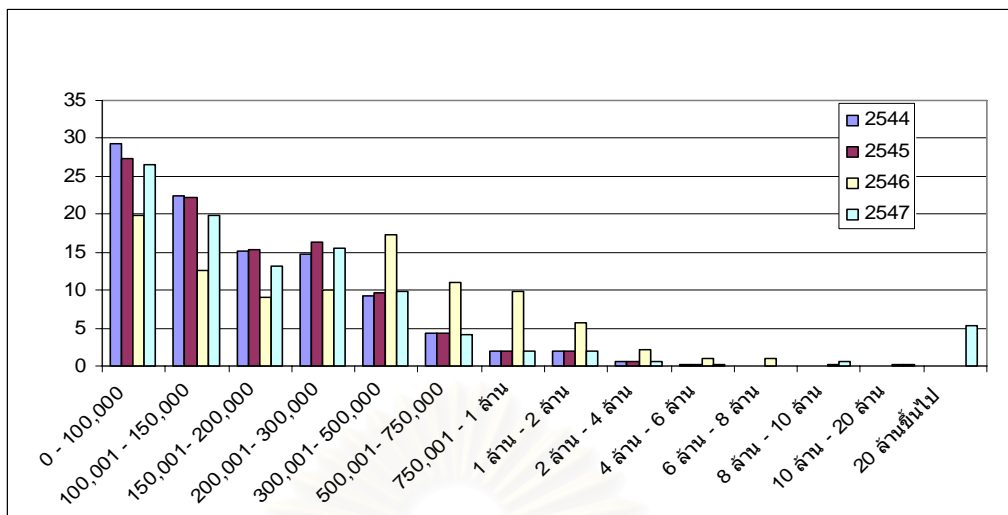
แผนภาพที่ 1.8 ร้อยละเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาจำแนกตามขั้นเงินได้

แหล่งที่มา : จากกรอบร่างรายงานการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

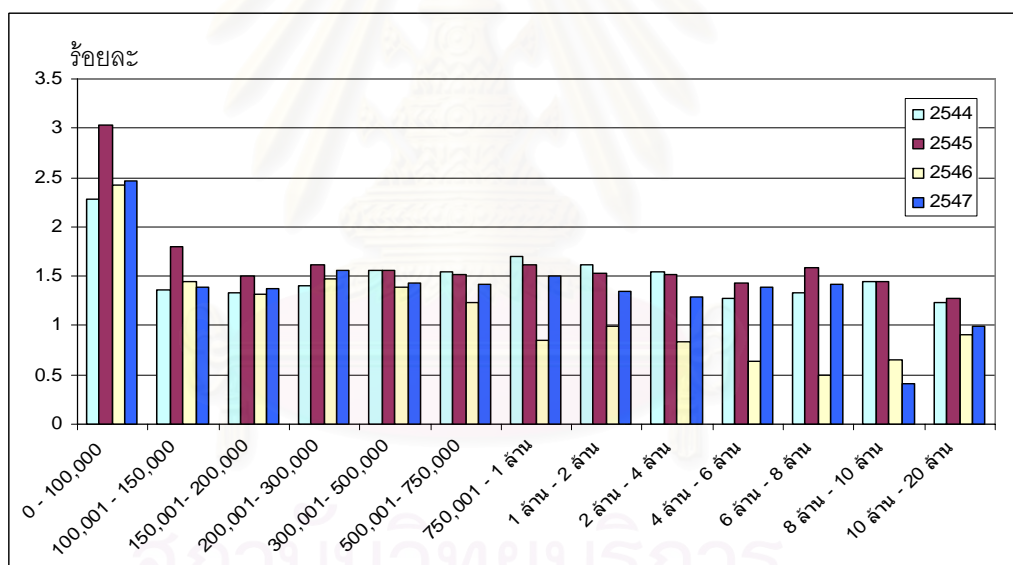
แผนภาพที่ 1.9 จำนวนผู้บริจาคจำแนกตามขั้นเงินได้

⁸ สำหรับผู้มีเงินได้ต่ำกว่า 100,000 บาทนั้น มีอัตราการบริจาคต่อเงินได้มากกว่าขั้นเงินได้อื่นอาจเป็นเพราะว่าคนส่วนใหญ่ที่เสียภาษีในขั้นเงินได้ดังกล่าวนี้มีเงินได้มากกว่าค่ากลางคือ 50,000 บาท

แหล่งที่มา : จากกรอบร่างรายงานการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

แผนภาพที่ 1.10 ร้อยละผู้มีรายได้แต่ละขั้นต่อผู้มีรายได้ทั้งหมด

แหล่งที่มา : จากกรอบร่างรายงานการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

แผนภาพที่ 1.11 ร้อยละสัดส่วนเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาต่อเงินได้

กล่าวโดยสรุปสำหรับการบริจาคเงินระดับบุคคล ระดับครัวเรือนและระดับบุคคลธรรมดา พบว่า มีแนวโน้มทั้งจำนวนเงิน จำนวนผู้บริจาคและเงินบริจาคเฉลี่ยต่อบุคคลหรือต่อครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ที่ทำการบริจาคส่วนใหญ่ไม่ใช่กลุ่มผู้มีเงินได้ส่วนใหญ่ของสังคม คือเป็นกลุ่มที่มีรายได้ในระดับกลางของสังคม ขณะที่สัดส่วนของเงินบริจาคต่อเงินได้ในแต่ละระดับชั้นเงินได้ไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละอันตรภาคชั้นเงินได้

1.1.1.2 การบริจาคเงินของภาคธุรกิจ

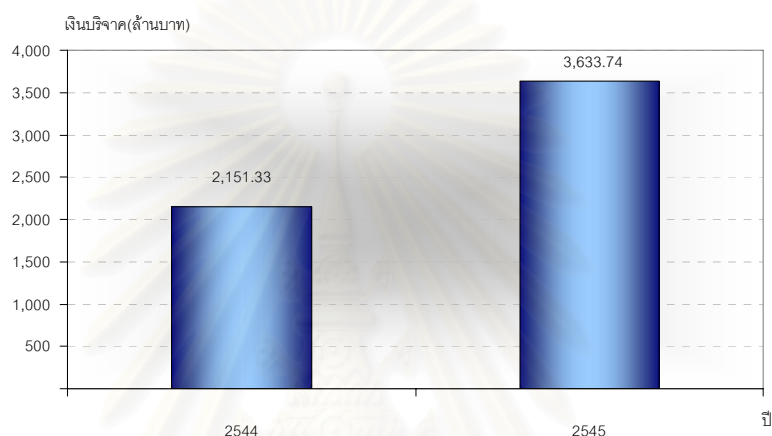
การบริจาคของภาคธุรกิจที่สามารถเก็บข้อมูลได้ก็คือมูลค่าการบริจาคเงินและสิ่งของของนิติบุคคลที่บริจาคแก่องค์กรสาธารณประโยชน์ ซึ่งสามารถพิจารณาจากสถิติการหักลดหย่อนเงินบริจาคที่ได้มาจากกรมสรรพากร⁹เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา กล่าวคือ มาตราที่ 65 ตรีอนุมาตรา 3 แห่งประมวลรัษฎากร ได้กล่าวไว้ว่า “ห้ามคำนวณรายจ่ายอันมีลักษณะเป็นการส่วนตัว การให้โดยเสน่หา หรือการกุศลว่าเป็นรายจ่ายเว้นแต่รายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะ หรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ตามที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีให้หักเป็นรายจ่ายได้ในส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 2 ของกำไรสุทธิ” และได้มีการกล่าวถึงคุณสมบัติของเงินบริจาคสามารถสรุปความได้ว่า รายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ ให้หักเป็นรายจ่ายได้ต้องเป็นการจ่ายให้แก่กิจการตามโครงการพระราชดำริ หรือของทางราชการ หรือองค์การของรัฐบาล หรือองค์การกุศลสาธารณะที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 47(7) (ข) แห่งประมวลรัษฎากร”

สำหรับภาพรวมการบริจาคเงินของนิติบุคคลมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากประมาณ 2,151 ล้านบาท ในปี 2544 เป็นประมาณ 3,633 ล้านบาท ในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 68.91 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.12 โดยเงินบริจาคส่วนใหญ่ของนิติบุคคลมากกว่าร้อยละ 80 ของเงินบริจาคทั้งหมด มาจากนิติบุคคลที่มีผลประกอบการมากกว่า 50 ล้านบาท ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.13 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลร้อยละของจำนวนนิติบุคคลที่ทำการบริจาคในแต่ละชั้นของผลประกอบการ คือ ร้อยละ 30-40 ของผู้บริจาคที่เป็นนิติบุคคลทั้งหมดเป็นนิติบุคคลที่มีผลประกอบการมากกว่า 50 ล้านบาท ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.14 และเงินบริจาคเฉลี่ยต่อนิติบุคคลที่นิติบุคคลที่มีผลประกอบการมากกว่า 50 ล้านบาท ทำการบริจาคมีค่าสูงกว่านิติบุคคลกลุ่มอื่น

⁹ เป็นสถิติที่รวบรวมจากกรอบร่างรายงานการให้สู่สังคมที่แตกต่าง การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม ที่เสนอต่อ โครงการการให้เพื่อสังคม มูลนิธิกองทุนไทย ซึ่งจัดทำโดยทีมีวิจัย TRN

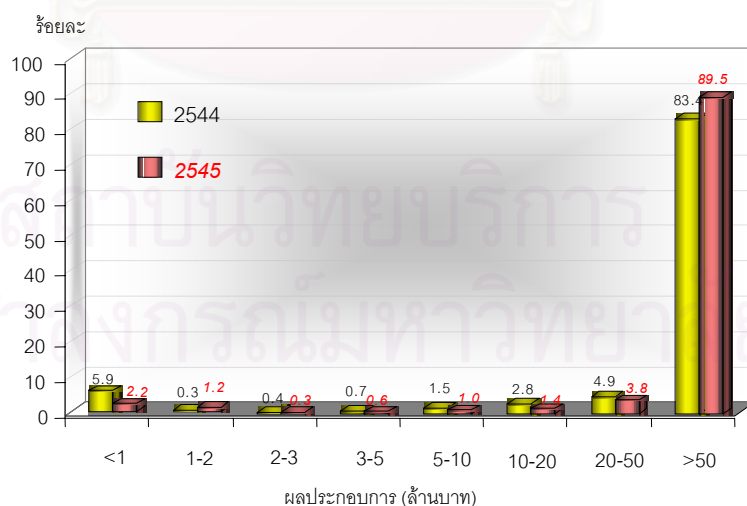

ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.15 แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาร้อยละสัดส่วนเงินบริจาคต่อผลประกอบการโดยรวม พบว่า ขนาดผลประกอบการของนิติบุคคลมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับร้อยละสัดส่วนเงินบริจาคต่อผลประกอบการโดยรวม กล่าวคือ นิติบุคคลที่มีผลประกอบการน้อยกว่า 1 ล้านบาท มีร้อยละสัดส่วนเงินบริจาคต่อผลประกอบการประมาณร้อยละ 5-10 ของผลประกอบการ ขณะที่นิติบุคคลที่มีผลประกอบการ 20 – 50 ล้านบาท อยู่ที่ประมาณร้อยละ 90 ของผลประกอบการ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.16

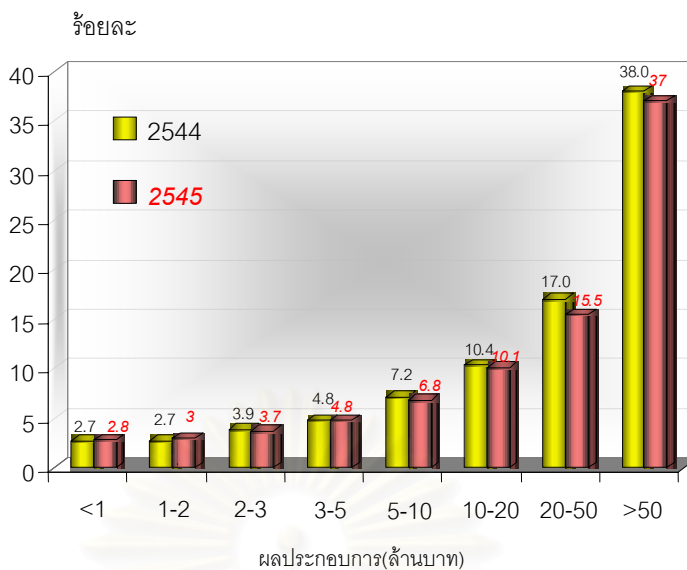
แหล่งที่มา : กรอบร่างรายงานการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

แผนภาพที่ 1.12 ยอดเงินบริจาคนิติบุคคล

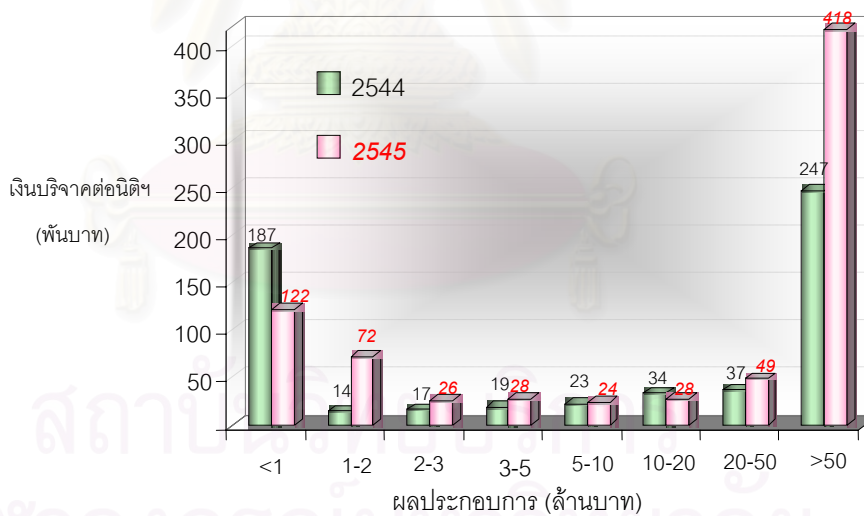
แหล่งที่มา : กรอบร่างรายงานการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

แผนภาพที่ 1.13 ที่มาของเงินบริจาคของนิติบุคคลจำแนกตามชั้นผลประกอบการ

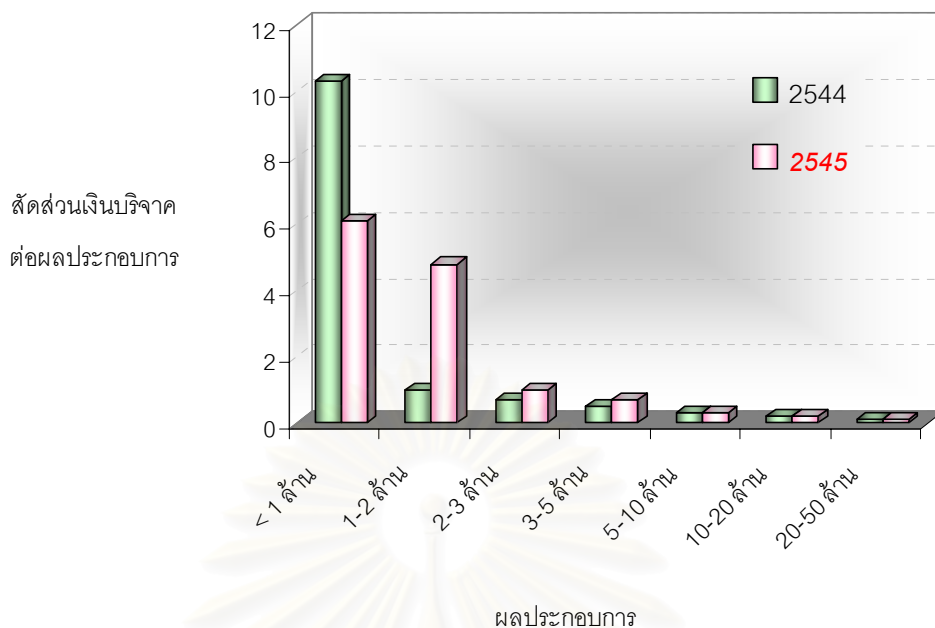
แหล่งที่มา : กรอบร่างรายงานการให้สู่สังคมที่แตกต่าง การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

แผนภาพที่ 1.14 ร้อยละผู้บริจาคที่เป็นนิติบุคคลจำแนกตามผลประกอบการ

แหล่งที่มา : กรอบร่างรายงานการให้สู่สังคมที่แตกต่าง การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

แผนภาพที่ 1.15 เงินบริจาคเฉลี่ยต่อนิติบุคคลจำแนกตามผลประกอบการ

แหล่งที่มา : กรอบร่างรายงานการให้กู้ยืมที่แตกต่าง การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้เพื่อสังคม

แผนภาพที่ 1.16 ร้อยละสัดส่วนเงินยืมเมื่อเทียบกับผลประกอบการ

กล่าวโดยสรุปสำหรับเงินยืมของนิติบุคคลนั้นพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยการยืมส่วนใหญ่มาจากนิติบุคคลที่มีผลประกอบการขนาดใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนเงินยืมดังกล่าวเป็นเพียงเศษเสี้ยวของนิติบุคคล เนื่องจากร้อยละสัดส่วนเงินยืมต่อผลประกอบการมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับขนาดผลประกอบการ

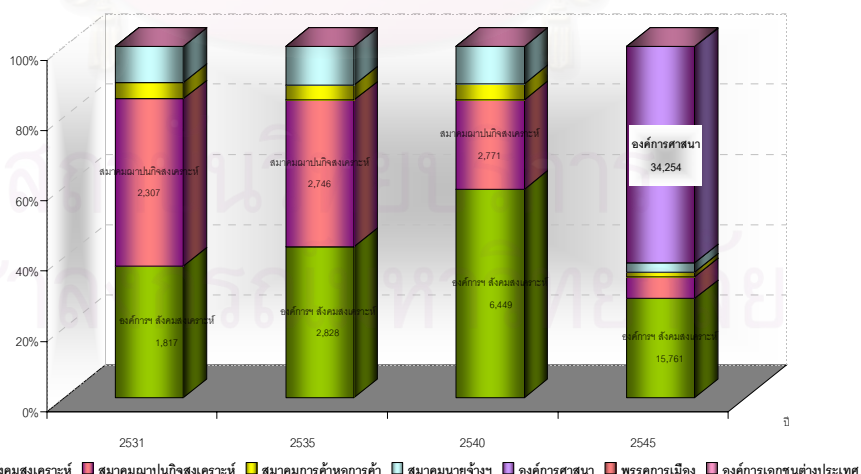
กล่าวโดยรวมสำหรับภาพรวมของการยืมในสังคมไทยมองจากผู้ยืม พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งการยืมของระดับบุคคล และระดับภาคธุรกิจ โดยที่สัดส่วนเงินยืมต่อเงินได้ระดับบุคคลไม่มีความแตกต่างกันทางด้านรายได้ และส่วนใหญ่เป็นการยืมให้แก่บุคคลนอกครอบครัว ขณะที่การยืมของภาคธุรกิจส่วนใหญ่มาจากนิติบุคคลที่มีผลประกอบการในระดับสูง แต่อย่างไรก็ตามจำนวนเงินดังกล่าวเป็นเพียงเศษเสี้ยวของนิติบุคคลเนื่องจากร้อยละสัดส่วนเงินยืมต่อผลประกอบการของนิติบุคคลมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับขนาดผลประกอบการ

1.1.2 การบริจาคเงินในสังคมไทยมองจากผู้รับบริจาค

การบริจาคในสังคมไทยโดยมองจากผู้รับบริจาคที่สามารถรวบรวมข้อมูลได้ คือ การบริจาคให้แก่องค์การเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร และรัฐบาล กล่าวคือ

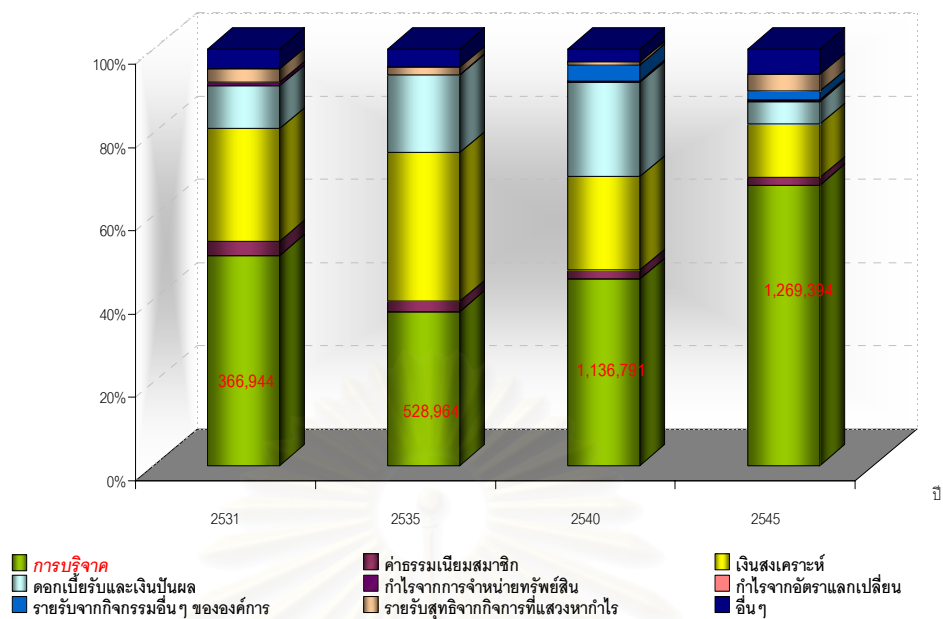
1.1.2.1. องค์การเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงโครงสร้างขององค์การที่ไม่แสวงหากำไร (องค์การฯ) ในประเทศไทย ดังนั้นในส่วนแรกของประเด็นนี้จะกล่าวถึงจำนวนองค์การฯ ประเภทองค์การฯ และรายรับขององค์การฯ ดังนี้ ในช่วงปี พ.ศ.2531 ถึงปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยมีจำนวนองค์การเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร เพิ่มขึ้นจำนวนมาก จากจำนวน 4,849 องค์การฯ ในปี พ.ศ.2531 เป็น 55,805 องค์การฯ ในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,050.86 โดยในช่วงปี พ.ศ.2531 ถึงปี พ.ศ. 2540 ส่วนใหญ่จะเป็นองค์การฯที่ดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการบริการสังคมสงเคราะห์ และสมาคมหอการค้า แต่ในปี พ.ศ. 2545 ส่วนใหญ่เป็นองค์การศาสนาและบริการสังคมสงเคราะห์ ร้อยละ 61.38 และร้อยละ 28.24 ตามลำดับ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.17 โดยที่รายรับส่วนใหญ่ขององค์การฯ ประมาณร้อยละ 45 - 55 มาจากการบริจาคที่อยู่ในรูปของเงินสด สิ่งของ และทรัพย์สินโดยเพิ่มขึ้นจาก 3.67 แสนบาทต่อปีต่อองค์การฯ เป็น 1.27 ล้านบาทต่อปีต่อองค์การฯ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 245.94 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.18

แหล่งที่มา : จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2547 คำนวณและเรียบเรียงโดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.17 จำนวนองค์การฯ จำแนกตามประเภทขององค์การฯ

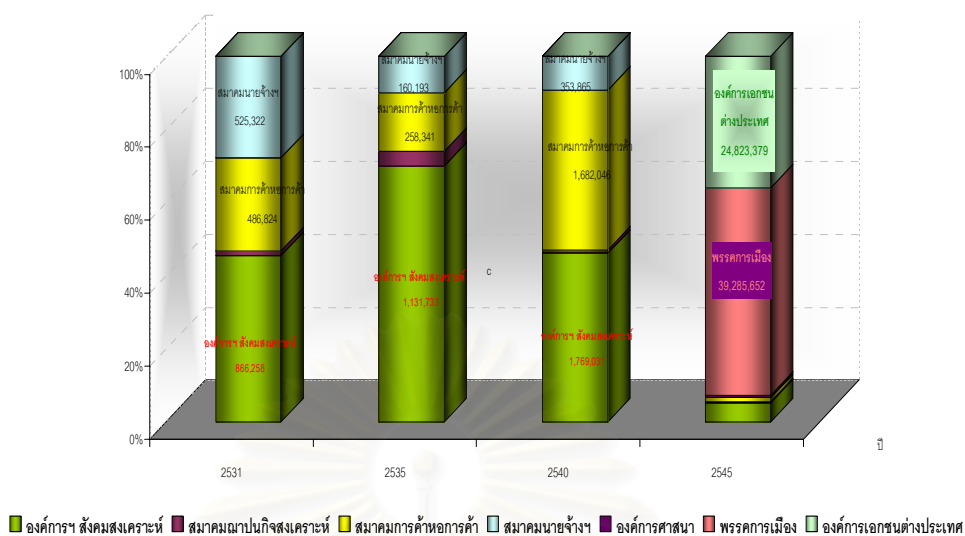
แหล่งที่มา : จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2547

คำนวณและเรียบเรียงโดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.18 รายรับต่อปีขององค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร

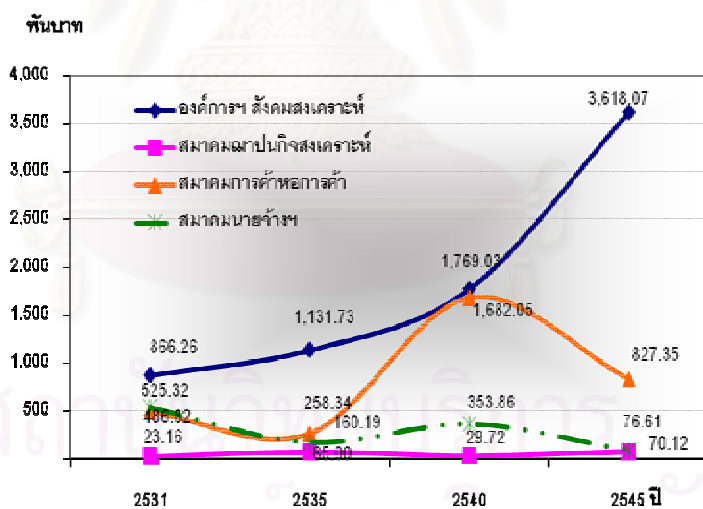
จำแนกตามแหล่งที่มาของรายรับ

โดยการบริจาคส่วนใหญ่ในช่วงปี พ.ศ.2531 ถึงปี พ.ศ. 2540 เป็นการบริจาคให้แก่องค์กรที่ดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการบริการสังคมสงเคราะห์ โดยในปี พ.ศ.2531 คิดเป็น 8.66 ล้านบาทต่อปีต่อองค์กรฯ หรือร้อยละ 45.56 ของเงินบริจาคต่อปีต่อองค์กรฯ เป็น 1.77 ล้านบาทต่อปีต่อองค์กรฯ คิดเป็นร้อยละ 46.13 ของเงินบริจาคต่อปีต่อองค์กรฯ ในปี พ.ศ. 2540 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 104.22 แต่ในปี พ.ศ. 2545 การบริจาคส่วนใหญ่เป็นการบริจาคให้แก่พรรคการเมือง คิดเป็นร้อยละ 56.93 ของเงินบริจาคต่อปีต่อองค์กรฯ หรือ 39.23 ล้านบาทต่อปีต่อองค์กรฯ รองลงมาเป็นการบริจาคแก่องค์กรเอกชนต่างประเทศ ร้อยละ 35.97 ของเงินบริจาคต่อปีต่อองค์กรฯ หรือ 24.82 ล้านบาทต่อปีต่อองค์กรฯ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.19 แต่อย่างไรก็ตามการบริจาคให้แก่องค์กรที่ดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการบริการสังคมสงเคราะห์ ก็ไม่ได้ลดลง แต่กลับเพิ่มสูงขึ้นเป็น 3.62 ล้านบาทต่อปีต่อองค์กรฯ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.20

แหล่งที่มา : จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2547 คำนวณและเรียบเรียง
โดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.19 ร้อยละการบริจาคเฉลี่ยต่อปีต่อองค์การฯ จำแนกตามประเภทองค์การฯ

แหล่งที่มา : จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2547 คำนวณและเรียบเรียง
โดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.20 ยอดการบริจาคเฉลี่ยต่อปีต่อองค์การฯ จำแนกตามประเภทองค์การฯ¹⁰

¹⁰ ปี 2545 ไม่รวมยอดการบริจาคให้แก่องค์การศาสนา พรรคการเมือง และองค์การเอกชนต่างประเทศ

1.1.1.2 รัฐบาล

ยอดบริจาคเงินและทรัพย์สินที่บุคคลธรรมดา ห้างร้าน สถาบัน บริจาคเพื่อช่วยเหลือแก่ส่วนราชการตามวัตถุประสงค์ต่างๆ พบว่ามีแนวโน้มลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 จาก 4,057 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2543 เป็น 2,031 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2546 ซึ่งลดลงร้อยละ 38.61 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.21

แหล่งที่มา : จากงบประมาณโดยสังเขปปี พ.ศ. 2543-2547 จำนวนและเรียงโดยผู้เขียน

แผนภาพที่ 1.21 ยอดบริจาคเงินและทรัพย์สินที่บุคคลธรรมดา ห้างร้าน สถาบันบริจาคเพื่อช่วยเหลือแก่ส่วนราชการตามวัตถุประสงค์ต่างๆ

กล่าวโดยสรุปการบริจาคเงินในสังคมไทยมองจากผู้รับบริจาค พบว่า รายรับขององค์กรฯ ที่มาจากการบริจาคมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการพิจารณาการบริจาคโดยมองผ่านผู้บริจาค ไม่ว่าจะเป็น การบริจาคระดับบุคคลหรือภาคธุรกิจก็ตาม โดยการบริจาคส่วนใหญ่เป็นการบริจาคเพื่อองค์กรการสังคมสงเคราะห์ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการบริจาคเพื่อองค์กรอื่นๆ ยกเว้นการบริจาคให้แก่ภาครัฐที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามการบริจาดดังกล่าวมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้การบริจาคของแต่ละบุคคล แต่ละองค์กรแตกต่างกันไป ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยที่เกิดจากตัวผู้บริจาคเอง ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับบริจาค และรวมทั้งมาตรการหรือการดำเนินนโยบายของภาครัฐ ด้วยเหตุดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการบริจาคเงินของครัวเรือนไทยให้มากขึ้นจึงเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดคำถามว่าภายใต้สถาบันผู้รับบริจาคที่มีหน้าที่ วัตถุประสงค์ต่างกัน รวมทั้งลักษณะของผู้บริจาคที่แตกต่างกันมีผล

ต่อการบริจาคของครัวเรือนไทยแตกต่างกันไปหรือไม่ อย่างไร และจริงๆ แล้วมีปัจจัยที่สำคัญอะไรบ้างที่เป็นตัวกำหนดการบริจาคเงินของครัวเรือนไทย และแรงจูงใจในการบริจาคเป็นแบบใด

1.2 วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มุ่งเน้นที่จะค้นหาคำตอบในประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะโดยรวมของครัวเรือนไทยที่เป็นผู้บริจาค
- 1.2.2 เพื่อประมาณการค่าอุปสงค์และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์เงินบริจาคต่อราคาการบริจาค
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดการบริจาคโดยรวมและแยกประเภทของครัวเรือนไทยและปัจเจกบุคคล
- 1.2.4 เพื่อศึกษาผลกระทบของรายได้ต่อการบริจาคเงินของครัวเรือนไทยและปัจเจกบุคคล
- 1.2.5 เพื่อศึกษาผลกระทบของการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินบริจาคต่อการบริจาคเงินของปัจเจกบุคคล
- 1.2.6 เพื่อศึกษาลักษณะแรงจูงใจของการเป็นผู้ให้ของครัวเรือนไทย

1.3 ขอบเขตการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการบริจาคมีหลายประเภทและมีขอบเขตกว้างขวาง ดังนั้นการศึกษานี้ได้จำกัดขอบเขตการศึกษาได้ดังนี้

- 1.3.1 ทำการประมาณค่าอุปสงค์และค่าความยืดหยุ่นการบริจาคของครัวเรือนไทยต่อราคาการบริจาค

1.3.2 ทำการศึกษาลักษณะของครัวเรือนไทยที่เป็นผู้บริจาคโดยรวม และบริจาครายประเภท ได้แก่ การบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา องค์กรศาสนา องค์กรการกุศล และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

1.3.3 ทำการทดสอบ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อการบริจาคของครัวเรือนไทยและปัจเจกบุคคลทั้งการบริจาคโดยรวม และการบริจาครายประเภท

1.3.4 ศึกษาผลกระทบของรายได้ และมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินบริจาคภายใต้เงื่อนไขที่ว่า “การลดหย่อนการบริจาคเกิดขึ้นเมื่อหักลดหย่อนต่าง ๆ หมดแล้ว เหลือเท่าใดให้หักลดหย่อนได้อีกสำหรับเงินบริจาค” ที่มีผลต่อการบริจาคของครัวเรือนไทยและปัจเจกบุคคลทั้งการบริจาคโดยรวม และการบริจาครายประเภท

1.3.5 ทำการวิเคราะห์ลักษณะของแรงจูงใจที่เป็นตัวกำหนดการเป็นผู้ให้ของครัวเรือนไทย และปัจเจกบุคคล

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้เป็นข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิซึ่งมาจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งหลักๆ คือ

1.4.1 ข้อมูลการบริจาค รายได้ ค่าใช้จ่าย และข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนทั่วประเทศ จากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2547 ฉบับที่ 7 ราชอาณาจักร (Socio-Economic Survey : SES) สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นข้อมูลจุลภาค (Micro Data) ภาคตัดขวาง (Cross Section Data) โดยข้อดีของการใช้ข้อมูลแบบนี้ในการวิเคราะห์คือเหมาะสมสำหรับกรณีที่ไม่มีข้อมูลเป็นช่วงเวลา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรสนิยมหรือสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไป ขณะที่ข้อดีของการใช้ข้อมูลลักษณะในการวิเคราะห์คืออาจมีความแตกต่างในสภาพแวดล้อม รสนิยม รายได้ และความสามารถของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มซึ่งอาจเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามที่ต้องการศึกษา

1.4.2 ข้อมูลราคาสินค้าเฉลี่ยในแต่ละภูมิภาคจากรายงานราคาสินค้าขายปลีกเฉลี่ยสำหรับจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค¹¹ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ใช้ข้อมูลราคาขายปลีกเฉลี่ย 2 ชุด คือ ชุดทั่วไป¹² และชุดชนบท¹³ พ.ศ. 2547 ของกรมการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยชุดทั่วไปใช้สำหรับคำนวณดัชนีราคาสัมพัทธ์ในเขตเทศบาล ส่วนชุดชนบทให้สำหรับคำนวณดัชนีราคาสัมพัทธ์นอกเขตเทศบาล

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ¹⁴

การบริจาค คือ การบริจาคเงินและสิ่งของของครัวเรือนไทยเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

➤ การบริจาคโดยรวม ได้แก่ การบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา องค์การศาสนา องค์การการกุศลฯ องค์การทางการเมือง และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

➤ การบริจากรายประเภท คือ การบริจาคจำแนกตามประเภทผู้รับบริจาค 4 ประเภท ได้แก่

- การบริจาคเพื่อองค์การศาสนา คือ เช่น การบริจาคแก่วัด การทอดผ้าป่า กฐิน และองค์การที่ดำเนินกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น

- การบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา เช่น บริจาคให้โรงเรียนมูลนิธิทางการศึกษา ให้ทุนการศึกษาและองค์การที่ดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา เป็นต้น

- การบริจาคเพื่อองค์การการกุศลสาธารณประโยชน์ เช่น มูลนิธิสงเคราะห์เด็กพิการคนชรา บ้านเด็กอ่อน สภากาชาด รวมทั้งการบริจาคเพื่อสร้างอุปโภคสาธารณูปโภค (ถนน บ่อน้ำ) เป็นต้น

¹¹ ข้อมูลราคาสินค้าฯ ในแต่ละปีสามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์ <http://price.moc.go.th>

¹² เป็นดัชนีที่รวบรวมจากครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง 4 ภาค โดยต้องเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือน ตั้งแต่ 1 - 5 คน และมีรายได้ ตั้งแต่ 3,000 - 60,000 บาท ต่อเดือนต่อครัวเรือน

¹³ เป็นดัชนีที่รวบรวมจากครัวเรือนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล 4 ภาค โดยต้องเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 2 - 6 คน และมีรายได้ตั้งแต่ 2,000 - 25,000 บาท ต่อเดือนต่อครัวเรือน

¹⁴ รายละเอียดของตัวแปรศึกษาได้ในส่วนของแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาในบทที่ 2

- การบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน เช่น ขอทาน เป็นต้น

ปัจจัยทางสังคม คือ ภูมิภาค เขตการปกครอง เพศ อายุ การศึกษา สัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และสถานะทางเศรษฐกิจสังคม

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว ค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว

ปัจจัยสะท้อนแรงจูงใจ คือ การบริจาคของคนอื่นๆ ในจังหวัดนั้นๆ

1.6 วรรณกรรมปริทัศน์

ในการทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์ผู้วิจัยทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านอุปสงค์การบริจาค ลักษณะของผู้รับบริจาค การประมาณค่าระบบสมการอุปสงค์ และความแตกต่างของการศึกษาในครั้งนี้อย่างและการศึกษาในอดีต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.6.1 ปัจจัยทางด้านอุปสงค์การบริจาค

งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านอุปสงค์สามารถจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการบริจาค อันได้แก่ เพศ รายได้ ระดับการศึกษา และอายุ ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยเชิงนโยบายของรัฐบาลที่มีผลต่อการบริจาค โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.6.1.1 ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการบริจาค

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค ได้แก่ งานวิจัยของธัญรัช วิกิตภูมิประเทศ (2545) และงานวิจัยของทีมวิจัย TRN (2549) แต่งานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยในเชิงสังคมวิทยาที่เน้นการขาดแคลนทางสังคม เหตุผลทางปัญญา และความเชื่อทางศาสนา โดย

ระเบียบวิธีวิจัยของธัญรัช วิภัติภูมิประเทศ (2545) เป็นการวิจัยทางมานุษยวิทยา หรือการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งการสัมภาษณ์ และการสำรวจตัวอย่าง ขณะที่ระเบียบวิธีวิจัยของทีมีวิจัย TRN (2549) เป็นแนวบรรยาย สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศมีหลายชิ้นที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค โดยสถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบจำลองโพรบิท (Probit Model) แบบจำลองโทบิท (Tobit Model) สมการถดถอย (OLS regressions) และประมาณการสัมประสิทธิ์เพื่อหาความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรงของรายได้และราคา โดยสมการอยู่ในรูปลอการิทึม รวมทั้งทำการศึกษาถึงปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงิน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอายุของหัวหน้าครอบครัว จากการศึกษาของ Andreoni และคณะ (2003) พบว่า ความแตกต่างทางด้าน**เพศ**เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการบริจาค กล่าวคือ แนวโน้มที่เพศหญิงจะทำการบริจาคเงินจะสูงกว่าเพศชาย นอกจากนี้เพศหญิง และเพศชายยังมีรูปแบบการบริจาคที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงส่วนใหญ่จะบริจาคให้แก่องค์กรเพื่อสุขภาพ องค์กรเพื่อศาสนา และองค์กรเพื่อการศึกษา ขณะที่เพศชายจะบริจาคให้แก่องค์กรสงเคราะห์คนชราเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นยังพบอีกว่าเพศจะมีความสัมพันธ์กับระดับการบริจาคอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธัญรัช วิภัติภูมิประเทศ (2545) ขณะที่**ปัจจัยทางด้านการศึกษา** จากการศึกษาของธัญรัช วิภัติภูมิประเทศ และ Andreoni และคณะ (2003) พบว่าปัจจัยด้านการศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับการบริจาค กล่าวคือ สำหรับ**ปัจจัยรายได้** Andreoni และคณะ (2003) ทำการศึกษาโดยพิจารณารายได้ก่อนหักภาษีในรูปแบบลอการิทึม (Natural Logarithms : ln) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 13 กลุ่ม แล้วนำรายได้ของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 7 (midpoint of the range) มาเป็นตัวแทน ขณะที่ Reece (1979) พิจารณารายได้ 2 ส่วน คือ รายได้ปัจจุบัน (Current Income) และรายได้ถาวร (Permanent Income) ซึ่งมีค่าเท่ากับรายได้เฉลี่ยระหว่างรายได้ปีที่ผ่านมากับรายได้ปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับการบริจาค โดยที่ความยืดหยุ่นของรายได้ต่อการบริจาคเงินมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Taussing (1967) Hochman (1973) และ Feldstein (1975) สำหรับ**ปัจจัยด้านอายุ**นั้น การศึกษาของ Andreoni และคณะ (2003) กับการศึกษาของ Reece (1979) ทำการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ Andreoni และคณะ (2003) ศึกษาอายุของเพศหญิงและเพศชายโดยไม่จำเป็นว่าบุคคลดังกล่าวมีสถานะเป็นใครในครัวเรือน ขณะที่ Reece (1979) ศึกษาอายุของ

หัวหน้าครอบครัว แต่ผลการศึกษาออกมาสอดคล้องกันคืออายุไม่มีอิทธิพลในการกำหนดระดับการบริจาค

1.6.1.2 ปัจจัยเชิงนโยบายของรัฐบาล

ปัจจัยเชิงนโยบายของรัฐบาลที่มีผลต่อการบริจาค คือ ราคาการบริจาค ในการศึกษาของ Reece (1979) และ Andreoni และคณะ (2003) พิจารณาปัจจัยด้านราคาการบริจาค ดังนี้ ราคาของการบริจาคเท่ากับ 1 ถ้าการบริจาค่นั้นไม่สามารถนำมาเป็นส่วนหักลดหย่อนภาษี แต่ถ้าหากการบริจาคมดังกล่าวสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้ ราคาของการบริจาคจะเท่ากับ 1 หักด้วยอัตราภาษีเงินได้ส่วนเพิ่ม หรือคือ $1 - T_m$ เมื่อ T_m อัตราภาษีเงินได้ส่วนเพิ่ม (Income Marginal Tax Rate) แต่ถ้าหากไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับส่วนลดหย่อนของครัวเรือน ราคาของการบริจาคจะเท่ากับ $1 - \{(1 - T_{ms})T_{mf} + T_{ms}\}$ เมื่อ T_{ms} คือ อัตราภาษีส่วนเพิ่มส่วนท้องถิ่นสำหรับผู้ที่มีเงินได้พึงประเมิน (Marginal state and local tax rate for the households' taxable income) และ T_{mf} คือ อัตราภาษีส่วนเพิ่มส่วนกลางสำหรับผู้ที่มีเงินได้พึงประเมิน (Marginal federal tax rate for the households' taxable income) แต่ Andreoni และคณะ (2003) พิจารณาราคาในรูปของเนเชอรัลลอการิทึม (Natural Logarithms : ln) ผลการศึกษา พบว่า ความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อราคาการบริจาคมมีค่าใกล้เคียง 1 และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับระดับการบริจาค กล่าวคือ องค์การที่รับบริจาคจะได้รับเงินบริจาคเท่ากับส่วนที่รัฐบาลสูญเสียรายได้จากการลดหย่อนภาษี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Schwartz (1976) และ Feldstein (1975) นอกจากนี้ Andreoni และคณะ (2003) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างราคาการบริจาค และเพศ พบว่า เมื่อราคาการบริจาคเพิ่มขึ้นทำให้เพศชายลดการบริจาคมลงในอัตราที่มากกว่าเพศหญิง กล่าวคือ ณ ระดับราคาการบริจาคมอยู่ในระดับต่ำเพศชายจะมีการบริจาคมสูงกว่าเพศหญิง แต่เมื่อราคาการบริจาคมปรับตัวเพิ่มขึ้นทำให้เพศหญิงมีการบริจาคมสูงกว่าเพศชาย

1.6.2 ลักษณะของผู้รับบริจาค

ปัจจัยด้านลักษณะของผู้บริจาคที่มีความแตกต่างกันย่อมทำให้การบริจาคแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากสถานการณ์ของการบริจาคของประเทศไทยดังที่ได้กล่าวข้างต้น และ

จากผลการศึกษาของ Taussing (1967) Schwartz (1976) Hochman (1973) Feldstein (1975) Feldstein และ Taylor (1976) Feldstein และ Clotfelter (1976) Boskin และ Feldstein (1977) และ Reece (1979) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของเงินบริจาคต่ราคา และรายได้ พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่ราคาการบริจาด และความยืดหยุ่นของการบริจาคต่รายได้ แตกต่างกันไป มากกว่า 1 บ้าง น้อยกว่า 1 บ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของการบริจาด เนื่องจากแรงจูงใจในการบริจาดให้แก่องค์การที่มีหน้าที่และวัตถุประสงค์แตกต่างกันย่อมมีแรงจูงใจในการบริจาดที่ต่างกัน ดังนั้นในการพิจารณาถึงปัจจัยที่กำหนดการบริจาดเงินควรพิจารณาแยกประเภทขององค์การ

1.6.3 การประมาณค่าระบบสมการอุปสงค์

งานศึกษาที่เกี่ยวกับการประมาณค่าอุปสงค์ของไทยในอดีตส่วนใหญ่เป็นการประมาณค่าอุปสงค์และความยืดหยุ่นต่อราคาของสินค้า เช่น ในงานวิจัยของดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2532) ในเรื่อง “การศึกษาแบบแผนการกรใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจากข้อมูลประชาชาติ” โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา โดยจำแนกสินค้าออกเป็น 6 หมวด ได้แก่ หมวดอาหาร หมวดเครื่องดื่มและยาสูบ หมวดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม หมวดค่าเช่า ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า หมวดรายจ่ายในบ้าน และหมวดสินค้าอื่นๆ โดยใช้วิธีการใช้จ่ายแบบเชิงเส้น (Linear Expenditure System : LES) ในการประมาณค่าสมการระบบอุปสงค์ แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้จากการประมาณค่าจากวิธี LES มาคำนวณหาความสัมพันธ์เพื่อหาค่าความยืดหยุ่น ผลการศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นของรายได้ต่อสินค้าหมวดอาหาร หมวดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และหมวดค่าเช่า ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า มีค่าน้อยกว่า 1 ซึ่งสะท้อนว่าสินค้าหมวดดังกล่าวเป็นสินค้าจำเป็น และมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่าเป็นลบ

ขณะที่งานวิจัยของอิศรา ศานติศาสตร์ (2538) “เรื่องการประมาณค่าอุปสงค์ของผู้บริโภค ค่าผู้ใหญ่มุมบูรณ์ และการกระจายรายได้ในประเทศไทย พ.ศ. 2531 2533 และ 2535” โดยใช้ข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2531 2533 และ 2535 (Socio-Economic Survey : SES) และข้อมูลเกี่ยวกับราคาสินค้าผู้บริโภคชนิดต่างๆ ในแต่ละภูมิภาค โดยแบ่งสินค้าเป็น 10 ชนิด ซึ่งเป็นสินค้ากลุ่มอาหาร 5 ชนิด ได้แก่ 1) ข้าวและอาหารที่

ทำจากธัญพืช 2) เนื้อ ปลา และสัตว์น้ำ 3) ผักและผลไม้ 4) อาหารชนิดอื่นๆ รวมอาหารสำเร็จรูป และอาหารนอกบ้าน 5) เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และสินค้ากลุ่มที่ไม่ใช่อาหาร 5 ชนิด ได้แก่ 1) เครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกาย 2) บ้านและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบ้าน 3) การเดินทางและการสื่อสาร 4) การรักษาพยาบาล การศึกษา และการพักผ่อน 5) สินค้าที่ไม่ใช่อาหารอื่นๆ รวม เบียร์ สุรา และ ยาสูบ สำหรับข้อมูลด้านราคามี 9 ชุด ได้แก่ ราคากรุงเทพมหานคร ราคาในเขตเมืองและเขต ชนบทในภูมิภาคต่างๆ 4 ภูมิภาค (กลางเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้) โดยใช้วิธีการ LES และคำนวณความยืดหยุ่นโดยใช้สมการความสัมพันธ์ที่นำเสนอโดย Llunch and Williams ในปี 1975 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของงานในอดีตและค่าประมาณในงานนี้ ทั้งนี้ อาจเกิดจากการที่ตัดความเอนเอียงจากที่ตั้ง ขนาด และโครงสร้างของครัวเรือน โดยการ ตอบสนองของอุปสงค์ต่อรายได้หรือรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน แสดงให้เห็นว่าข้าวและ ธัญพืชเป็นอาหารหลักที่จำเป็นที่สุดสำหรับครัวเรือนไทย สำหรับสินค้าประเภทอื่นๆ เช่น เนื้อและ สัตว์น้ำ ผักและผลไม้ และอาหารอื่นๆ ก็มีลักษณะเป็นสินค้าจำเป็น แต่ในระดับน้อยกว่า ขณะที่ สินค้าที่ไม่ใช่อาหารแทบทุกชนิดมีลักษณะที่ค่อนข้างสูง ในด้านการตอบสนองต่อราคาสินค้าชนิด อื่น ค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์ต่อราคาแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่เข้าร่วมกัน ยกเว้น บ้านและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบ้าน การเดินทางและการสื่อสารเป็นสินค้าที่ทดแทนกัน

สำหรับงานวิจัยของเทอดศักดิ์ ชมโต๊ะสุวรรณ (2547) ในเรื่อง “ผลกระทบของ นโยบายการตั้งราคาและภาษีต่ออุปสงค์น้ำประปาของครัวเรือนไทยและปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในประเทศไทย” โดยใช้ข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2545 ฉบับทั่วราชอาณาจักร (Socio-Economic Survey : SES) โดยแบ่งครัวเรือน เป็น 4 กลุ่ม ตามความแตกต่างด้านความสามารถในการจ่าย ได้แก่ กลุ่มครัวเรือนฐานะยากจน กลุ่มครัวเรือน ฐานะใกล้จน กลุ่มครัวเรือนฐานะปานกลาง และกลุ่มครัวเรือนฐานะร่ำรวย และแบ่งสินค้าออกเป็น 3 กลุ่มสินค้า ได้แก่ น้ำประปา อาหาร และไม่ใช่อาหาร สำหรับข้อมูลด้านราคาใช้วิธีการคำนวณ ดัชนีราคาสัมพัทธ์ (Relative Price Index) โดยใช้วิธี LES ในการประมาณค่าสมการระบบอุปสงค์ เช่นเดียวกับดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และอิสรา ศานติศาสน์ แล้วนำค่าที่ประมาณได้มาคำนวณหาค่า ความยืดหยุ่นโดยใช้สมการความสัมพันธ์ที่นำเสนอโดย Llunch and Williams ในปี 1975 เช่นเดียวกับอิสรา ศานติศาสน์ ผลการวิจัยพบว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของน้ำประปามี ค่าเป็นลบ เช่นเดียวกับกลุ่มสินค้าอาหารและไม่ใช่อาหาร ซึ่งผลการศึกษาค้นพบว่าค่าสัมบูรณ์ของค่า

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของน้ำประปามีค่าน้อยกว่า 1 และต่ำกว่ากลุ่มอาหาร และไม่ใช่อาหาร ขณะที่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์น้ำประปาต่อราคาของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีค่ามากกว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์น้ำประปาต่อราคาของครัวเรือนที่มีรายได้สูง นั่นคือ เมื่อภาครัฐขึ้นภาษีน้ำประปาจะมีผลกระทบต่ออุปสงค์การใช้น้ำประปาของครัวเรือนไทยที่มีรายได้ต่ำมากกว่าครัวเรือนไทยที่มีรายได้สูง

1.6.4 ความแตกต่างของการศึกษาในครั้งนี้และการศึกษาในอดีต

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดเด่นอยู่ที่การศึกษาระบบสมการอุปสงค์ของการบริจาด และสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างจากการศึกษาในอดีต กล่าวคือ การศึกษาในอดีตเป็นการศึกษาเฉพาะปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ หรือ อุปทานการบริจาดเท่านั้นโดยไม่พิจารณาถึงสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การศึกษาด้านราคาจึงทำการศึกษาเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของราคาการบริจาดที่มีผลต่ออุปสงค์ หรือ อุปทานการบริจาดเท่านั้น แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง การตัดสินใจของคนที่มีเหตุผลสมผลนั้นจะทำการตัดสินใจโดยเปรียบเทียบกับราคาสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่ทำให้เกิดความแตกต่างของการศึกษาในครั้งนี้กับการศึกษาในอดีต

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้รับประโยชน์ด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.7.1 ทราบภาพรวมของครัวเรือนไทยที่เป็นผู้บริจาด

1.7.2 ทราบถึงอุปสงค์การบริจาดของครัวเรือนไทยโดยประมาณซึ่งจะช่วยให้ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการบริจาดของครัวเรือน

1.7.3 ทราบถึงปัจจัยกำหนดการบริจาดโดยรวมและแยกประเภทของครัวเรือนไทยและปัจเจกบุคคล

1.7.4 ทราบถึงผลกระทบของรายได้ และมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีเงินบริจาคต่อการบริจาคของครัวเรือนไทยและปัจเจกบุคคลซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการ กำหนดมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีการบริจาคได้อย่างเหมาะสม

1.7.5 ทราบลักษณะแรงจูงใจที่กำหนดการเป็นผู้ให้ของครัวเรือนไทย

1.8 คำโครงวิทยานิพนธ์

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 5 บท โดยมีรายละเอียดของแต่ละ บท ดังนี้

บทที่ 1 ได้อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา แหล่งที่มาของข้อมูล นิยามศัพท์เฉพาะ วรรณกรรมปริทัศน์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และคำโครงวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 ได้อธิบายถึงทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค บทบาทภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา สมมติฐานในการวิจัย การประมาณการ ระบบสมการอุปสงค์ และข้อมูลในการประมาณค่าระบบสมการอุปสงค์

บทที่ 3 อธิบายถึงแบบจำลองระบบการใช้จ่ายเชิงเส้น การประมาณดัชนีราคา สัมพันธ์ในแต่ละกลุ่มสินค้า ผลการประมาณค่าระบบสมการอุปสงค์การบริจาค และส่วนสุดท้าย เป็นผลการคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการบริจาค

บทที่ 4 อธิบายถึงลักษณะทั่วไปของครัวเรือนที่เป็นผู้บริจาค ผลการศึกษาปัจจัย กำหนดการบริจาค ผลกระทบรายได้ และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค ปริมาณการบริจาค ของครัวเรือนไทย และผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษี และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่ บริจาคของปัจเจกบุคคล

บทที่ 5 ได้อธิบายถึงบทสรุป สรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ แนวทางการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและแบบจำลอง

ในบทนี้ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 6 ส่วนด้วยกัน โดยส่วนแรกจะเกี่ยวข้องกับทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค ส่วนที่ 2 กล่าวถึงบทบาทภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค ส่วนที่ 3 เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ส่วนที่ 4 เป็นสมมติฐานในการวิจัย ส่วนที่ 5 เกี่ยวข้องกับการประมาณการระบบสมการอุปสงค์ และส่วนสุดท้ายเป็นประเด็นของข้อมูลในการประมาณค่าระบบสมการอุปสงค์ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค

ทฤษฎีแรงจูงใจที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 แบบจำลอง โดยจำแนกตามประเภทของแรงจูงใจในการบริจาค ได้แก่ แบบจำลองว่าด้วยแรงจูงใจ “แบบเสียสละ” (An Economic Model of Altruism) แบบจำลองว่าด้วยแรงจูงใจ “การเห็นแก่ตนเอง” (An Economic Model of Egoism) และแบบจำลองว่าด้วยแรงจูงใจ “การเห็นแก่ตนเองและผู้อื่น” (An Economic Model of Impure Altruism) ซึ่งทั้ง 3 แบบจำลองจะสะท้อนแรงจูงใจในการบริจาคที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1.1 แบบจำลองว่าด้วยแรงจูงใจ “แบบเสียสละ”

ภายใต้แบบจำลองนี้ผู้บริจาคจะทำการบริจาคเนื่องจากแรงจูงใจในลักษณะ “การเสียสละ (altruistic)” คือพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตใดๆ ที่ทำให้เกิดประโยชน์ และเป็นการช่วยเหลือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ โดยไม่หวังผลตอบแทน กล่าวคือ ในแบบจำลองสมมติให้ระบบเศรษฐกิจมีสินค้าเอกชนอยู่ 1 ชนิด และสินค้าสาธารณะอยู่ 1 ชนิด คือ กำหนดให้ x_i คือ ระดับการบริโภคสินค้าเอกชนของนาย i และ g_i คือ ระดับการบริจาคเพื่อจัดหาสินค้าสาธารณะของนาย i โดยที่ปัจเจกบุคคลมีทรัพยากรเริ่มต้น (initial endowment) ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถกำหนดได้

เท่ากับ w_i และกำหนดให้จำนวนของการบริจาคทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ เท่ากับ G โดยที่ G เกิดจากการรวมการบริจาคของสมาชิกทุกคนในระบบ ซึ่งมีค่าดังสมการที่ [2.1]

$$G = \sum_{i=1}^n g_i \quad \dots[2.1]$$

ดังนั้นฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของผู้บริโภคที่เป็นฟังก์ชันแบบต่อเนื่องและมีลักษณะเป็น quasi-concave ซึ่งจะอยู่ในรูป

$$U_i = U(x_i, G) \quad \dots[2.2]$$

จากสมการที่ [2.2] แสดงถึงลักษณะของแบบจำลองของการจัดหาสินค้าสาธารณะโดยภาคเอกชน ซึ่งเอกชนลักษณะดังกล่าวจะมีแรงจูงใจแบบ “การเสียสละ (altruistic)” ดังนั้นสามารถเขียนฟังก์ชันการบริจาคของผู้บริโภคเพื่อแก้ปัญหาการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \max_{x_i, g_i} U(x_i, G) \\ \text{s.t. } x_i + g_i = w_i, g_i \geq 0 \end{aligned} \quad \dots[2.3]$$

หากกำหนดให้

$$G_{-i} = \sum_{j \neq i} g_j \quad \dots[2.4]$$

เมื่อ G_{-i} คือ การบริจาคของผู้บริโภคทุกคนในระบบเศรษฐกิจยกเว้นนาย i ดังนั้น

$$G_{-i} = G - g_i \quad \dots[2.5]$$

และหากกำหนดให้ผู้บริจาคมุ่งเป้าหมายเพื่อแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดแบบ Nash และกำหนดให้ G_{-i} เป็นค่าคงที่ เมื่อแทนค่าสมการ [2.4] - [2.5] ในสมการ [2.3] จะได้สมการที่ [2.6]

$$\begin{aligned} \max_{x_i, G} U(x_i, G) \\ \text{s.t. } x_i + G = w_i + G_{-i}, G \geq G_{-i} \end{aligned} \quad \dots[2.6]$$

จากสมการที่ [2.6] เมื่อแก้สมการจะได้ฟังก์ชันอุปสงค์สำหรับสินค้าสาธารณะ ดังสมการ [2.7]

$$G = \max\{\gamma(w_i + G_{-i}), G_{-i}\}, i=1,2,3,\dots,n \quad \dots[2.7]$$

ซึ่งถ้าหากสมการที่ [2.6] ไม่ binding จะได้ฟังก์ชันอุปสงค์สำหรับสินค้าสาธารณะ ดังสมการ [2.8]

$$G = \gamma(w_i + G_{-i}) \quad \dots[2.8]$$

แต่ถ้าหากมีค่าเท่ากับสมการที่ [2.6] binding จะได้ว่า

$$G = \gamma(w_i + G_{-i}) - G_{-i} \quad \dots[2.9]$$

โดยที่เทอม $\gamma(\cdot)$ แสดงถึงเส้นโค้งเองเจลง (Engel Curve) โดยที่ค่าดีริเวทีฟของ γ จะเท่ากับ $0 < \gamma' < 1$ ซึ่งจะเป็นตัวสะท้อนว่าสินค้าเอกชนและสินค้าสาธารณะเป็นสินค้าธรรมดา (normal good) และจากสมการที่ (7) หากคำนวณหาค่าอินเวิร์ส γ แล้วนำ g_i บวกสองข้างของสมการจะได้

$$g_i = w_i - \gamma^{-1}(G) + G = w_i - \phi(G) \quad \dots[2.10]$$

เมื่อ $\phi(G) = \gamma^{-1}(G) - G$ ซึ่งโดยทั่วไป $0 < \phi'(G) < 1$ จากสมการที่ [2.10] จะได้ดุลยภาพของการบริจาคของปัจเจกบุคคลภายใต้ทรัพยากรเริ่มต้นเท่ากับ w_i ซึ่งถ้าหากกำหนดให้ w^* คือ ระดับของความมั่งคั่งที่เหมาะสม (optimum level of endowment) ทั้งนี้ถ้าหาก $w_i > w^*$ แล้วคนจะทำการบริจาค แต่ถ้าหาก $w_i < w^*$ บุคคลจะไม่ทำการบริจาค นั่นคือ w^* เป็นค่าวิกฤตหรือค่าที่เหมาะสมดังที่ได้กล่าวข้างต้น หากกำหนดให้ $w^* = \phi(G)$ โดยทุกคนในระบบมีค่าวิกฤตหรือค่าที่เหมาะสม w^* เท่ากันทำให้สามารถเขียนฟังก์ชันการบริจาคได้ดังนี้

$$g_i = \begin{cases} w_i - w^*, & \text{if } w_i > w^* \\ 0, & \text{if } w_i \leq w^* \end{cases} \quad \dots[2.11]$$

เพราะฉะนั้นสามารถเขียนได้ว่า

$$G = \sum_{i=1}^n g_i = \sum_{w_i > w^*} (w_i - w^*) \quad \dots[2.12]$$

และเนื่องจาก $G = \phi^{-1}(w^*)$ ดังนั้น

$$\phi^{-1}(w^*) = \sum_{w_i > w^*} (w_i - w^*) \quad \dots[2.13]$$

แก่สมการที่ [2.13] เพื่อหาค่า w^* ซึ่งทำให้เห็นว่าสัดส่วนของการบริจาคจะขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้บริจาคที่มีรายได้หรือความมั่งคั่งสูงกว่าระดับ w^* หรือ $w_i > w^*$

ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าหากคนที่แรงจูงใจแบบ “การเสียสละ” แล้วความสัมพันธ์ระหว่างการบริจาคของตัวเองและการบริจาคของคนอื่นจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ โดยจะหักล้าง (Crowd-out) กันแบบ 1:1 ทั้งนี้เพื่อรักษาระดับสินค้าสาธารณะในระบบเศรษฐกิจให้คงที่

2.1.2 แบบจำลองว่าด้วยแรงจูงใจ “การเห็นแก่ตนเอง”

ในแบบจำลองนี้จะแตกต่างจากแบบจำลองข้างต้นอย่างสิ้นเชิง เนื่องจาก ผู้บริจาคในแบบจำลองนี้จะทำการบริจาคภายใต้แรงจูงใจที่ว่า การบริจาคทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง กล่าวคือผู้บริจาคจะได้รับอรรถประโยชน์จากการที่ได้ทำการบริจาค ซึ่งการที่ผู้บริจาคได้รับอรรถประโยชน์โดยตรงจากการทำการบริจาคมานั้นจะเป็นแรงจูงใจหลักที่ทำให้เขาทำการบริจาค ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริจาคได้มองเห็นถึงผลตอบแทนไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการประสบความสำเร็จที่เกิดจากการเป็นผู้ให้ กล่าวคือ การบริจาคจะทำให้ได้รับความยอมรับจากสังคมซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จทางสังคม ซึ่งปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้ให้ในลักษณะดังกล่าวจะเป็นผู้ที่หวังผลประโยชน์หรือ “การเห็นแก่ตนเอง ที่เรียกว่า warm-glow หรือ egoistic” ซึ่งเป็นการให้โดยหวังผลตอบแทน

อรรถประโยชน์ของผู้บริจาคภายใต้แบบจำลองนี้สามารถอธิบายภายใต้กรอบแนวคิดเดียวกับแบบจำลอง Altruism ดังข้างต้น แต่อรรถประโยชน์ของผู้บริจาคที่มีแรงจูงใจแบบ warm-glow นั้น จะไม่ขึ้นกับระดับการบริจาคทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ (G) แต่จะขึ้นกับระดับการบริจาคของตน (g_i) เท่านั้น ดังนั้นภายใต้การแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดสามารถเขียนปัญหาสูงสุดได้ดังนี้

$$\max_{x_i, g_i} U_i = U_i(x_i, g_i) \quad \dots[2.14]$$

$$s.t. x_i + g_i = w_i, g_i > 0$$

นั่นคือ อรรถประโยชน์ของผู้บริจาคขึ้นอยู่กับการบริโภคสินค้าเอกชน (x_i) และระดับการบริจาคของตนเอง (g_i) ซึ่งถูกวัดอยู่ในรูปของเงิน โดย x_i และ g_i อยู่ในรูปต่อหน่วยของราคาที่กำหนดให้เท่ากัน โดยอรรถประโยชน์ที่ปรากฏในสมการที่ [2.14] กำหนดให้เป็นฟังก์ชันที่มีความ

ต่อเนื่องและมีลักษณะ quasi-concave โดยการบริจาคจำนวน g_i ของนาย i ทำให้เขาได้รับอรรถประโยชน์เช่นเดียวกับการบริโภคสินค้าเอกชน ขณะที่ปริมาณของการบริจาคทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจเท่ากับ G โดยที่

$$G = \sum_{i=1}^n g_i$$

แต่ G ไม่อยู่ในฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของปัจเจกบุคคลที่มีแรงจูงใจแบบการเห็นแก่ตนเอง (warm-glow)

ภายใต้แบบจำลองภายใต้แรงจูงใจแบบ warm-glow ขั้นตอนการคำนวณหาสมการอุปสงค์การบริจาค หรือเส้นเอลเจล (Angel Curve) จะมีกระบวนการและขั้นตอนเหมือนกับทฤษฎีแบบจำลอง Altruism แต่มีความแตกต่างกันในประเด็นที่ว่าภายใต้แบบจำลอง Egoism นั้นการตัดสินใจของแต่ละปัจเจกบุคคลในการบริจาคไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการบริจาคของบุคคลอื่นๆ ในสังคม นั่นคือการบริจาคของบุคคลบุคคลหนึ่งจะไม่ถูกทดแทนอย่างสมบูรณ์ด้วยการบริจาคของบุคคลอื่นๆ ในสังคม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของระดับเงินบริจาคทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งว่าจะบริจาคมากหรือน้อย และเนื่องจากการบริจาคของผู้บริจาคถูกมองเสมือนเป็นสินค้าเอกชนทั่วไป ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าหากคนบริจาคภายใต้แรงจูงใจแบบนี้ การบริจาคของตัวเองจะไม่มีนัยสำคัญกับการบริจาคของคนอื่นๆ ในสังคม เพราะปริมาณการบริจาคจะขึ้นอยู่กับรายได้หรือความมั่งคั่งของผู้บริจาคโดยตรง และจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะตรงข้ามกับระดับราคาของการบริจาค ซึ่งก็คือค่าเสียโอกาสที่เกิดจากการที่นำเงินไปใช้เพื่อการบริจาคแทนที่จะนำไปบริโภคสินค้าเอกชน

ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าหากคนมีแรงจูงใจในการแบบ “การเห็นแก่ตนเอง (warm-glow)” แล้วความสัมพันธ์ระหว่างการบริจาคของตัวเองและการบริจาคของคนอื่นย่อมไม่มีนัยสำคัญต่อกันและกัน

2.1.3 แบบจำลองว่าด้วยแรงจูงใจ “การเห็นแก่ตนเองและผู้อื่น”

ภายใต้แบบจำลองนี้ผู้บริจาคมีแรงจูงใจสองส่วนที่สำคัญคือ แรงจูงใจในลักษณะ altruistic และแรงจูงใจแบบ warm-glow หรือที่เรียกว่า “การเห็นแก่ตนเองและผู้อื่น (Impure

Altruism)” ซึ่งจะขึ้นกับว่าแรงจูงใจใดเป็นแรงจูงใจสำคัญ กล่าวคือ หากสมมติระบบเศรษฐกิจมีสินค้าเอกชนอยู่ 1 ชนิด และสินค้าสาธารณะอยู่ 1 ชนิดคือการบริจาค โดยที่ปัจเจกบุคคลมีทรัพยากรเริ่มต้น (initial endowment) ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถกำหนดได้ เท่ากับ w_i เพื่อจัดสรรสำหรับการบริโภคสินค้า 2 ชนิด ดังกล่าว โดยที่ x_i คือ ระดับการบริโภคสินค้าเอกชนของนาย i และ g_i คือ ระดับการบริจาคเพื่อจัดหาสินค้าสาธารณะของนาย i และกำหนดให้ระดับการบริจาคทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ (G) ดังแสดงในสมการที่ [2.15]

$$G = \sum_{i=1}^n g_i \quad \dots[2.15]$$

ดังนั้นฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่มีลักษณะเป็น Quasi-concave ของผู้บริจาคสามารถเขียนให้อยู่ในรูปดังสมการที่ [2.16]

$$U_i = U_i(x_i, G, g_i) \quad \dots[2.16]$$

ซึ่งจากสมการที่ [2.16] จะเห็นได้ว่า g_i ปรากฏอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนของ G และส่วนที่เป็นสินค้าเอกชน ซึ่งจะสะท้อนให้ทราบว่า การบริจาคมักคุณสมบัติเป็นสินค้าเอกชนไม่ใช่สินค้าสาธารณะ ซึ่งถ้าหากอรรถประโยชน์อยู่ในรูป

$$U_i = U(x_i, G)$$

แสดงว่าปัจเจกบุคคลไม่ได้ให้ความสำคัญกับสินค้าเอกชน แสดงว่ามีแรงจูงใจในลักษณะ Altruistic ดังที่ได้กล่าวแล้วในตอนต้น แต่ถ้าหากปัจเจกบุคคลให้ความสำคัญกับสินค้าสาธารณะ หรือ

$$U_i = U(x_i, g_i)$$

แสดงว่าแรงจูงใจในการบริจาคของปัจเจกบุคคลเป็นแบบ Warm-glow หรือ Egoism ดังที่ได้กล่าวแล้วในตอนต้น แต่ถ้าหากปัจเจกบุคคลให้ความสำคัญทั้ง G และ g_i แสดงว่ามีลักษณะเป็น impure altruism โดยที่

$$G_{-i} = \sum_{j \neq i} g_j$$

คือ การบริจาคของทุกคนในระบบยกเว้นนาย i ดังนั้น สามารถหาฟังก์ชันอุปสงค์ของการบริจาค ด้วยการแก้ปัญหาค่าเหมาะที่สุดภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดได้ดังสมการที่ [2.17]

$$\begin{aligned} \max_{x_i, G, g_i} U_i(x_i, G, g_i) \\ \text{s.t. } x_i + g_i = w_i \end{aligned} \quad \dots [2.17]$$

$$G_{-i} + g_i = G$$

ซึ่งภายใต้ดุลยภาพแบบ Nash ค่า G_{-i} เป็นตัวแปรภายนอก เมื่อแทนค่า $g_i = G - G_{-i}$ เข้าไปในสมการเงื่อนไขของสมการที่ [2.17] แล้วนำค่าที่ได้แทนในสมการวัตถุประสงค์จะได้

$$\max_G U_i(w_i + G_{-i} - G, G, G - G_{-i}) \quad \dots [2.18]$$

เมื่อทำการดิฟเฟอเรนเชียล (Differentiate) สมการที่ [2.18] เทียบกับ G จะได้ฟังก์ชันของการบริจาคที่เป็นฟังก์ชันกับตัวแปรภายนอก คือ

$$G = G_i(w_i + G_{-i}, G_{-i}) \quad \dots [2.19]$$

หรือ

$$g_i = G_i(w_i + G_{-i}, G_{-i}) - G_{-i}$$

จากสมการที่ [2.19] พบว่าจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ มิติแรกเป็นมิติของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่มีต่อสินค้าสาธารณะ หรือค่าเดริเวทีฟของ G_i เทียบกับสินค้าสาธารณะ ซึ่งแทนค่าด้วย $G_i^{G_{-i}}$ ซึ่งสะท้อนถึงความโน้มเอียงในการบริจาคหน่วยสุดท้ายที่เกิดจากแรงจูงใจแบบ altruistic ของนาย i (i 's marginal propensity to donate for altruistic reasons) ซึ่งถ้าหากการบริจาคและสินค้าเอกชนมีลักษณะเป็นสินค้าปกติ (normal good) แล้ว $G_i^{G_{-i}}$ จะมีค่าดังนี้ $0 < G_i^{G_{-i}} < 1$ มิติที่ 2 เป็นมิติฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่มีต่อสินค้าเอกชน ดังนั้นค่าเดริเวทีฟของฟังก์ชัน G_i เทียบกับสินค้าเอกชน ซึ่งแทนค่าด้วย $G_i^{w_i}$ ซึ่งสะท้อนถึงความโน้มเอียงในการบริจาคหน่วยสุดท้ายที่เกิดจากแรงจูงใจแบบ egoistic ของนาย i (i 's marginal propensity to donate for egoistic reasons) ทั้งนี้เครื่องหมายของ $G_i^{w_i}$ สามารถพิจารณาได้จากกรณีดังต่อไปนี้ เมื่อค่า G_{-i} ลดลงเท่ากับ 1 บาท ขณะที่ w_i เพิ่มขึ้น 1 บาท ในกรณีมิติที่ 1 แล้วค่า $G_i(\cdot)$ จะไม่เปลี่ยนแปลง แต่ในกรณีของแรงจูงใจแบบ warm-glow ซึ่งสอดคล้องกับมิติที่ 2 การเพิ่มขึ้นของ w_i จะทำให้ระดับการบริโภคสินค้า

เอกชนเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ G ลดลง ดังนั้น $G_i^{wi} > 0$ ซึ่งภายใต้ดุลยภาพแบบ Nash หากกำหนดให้ $0 < G_i^{G-i} + G_i^{wi} < 1$ แล้วดุลยภาพแบบ Nash ที่เกิดขึ้นจะเป็นหนึ่งเดียวและมีความเสถียร (unique and stable)

2.2 บทบาทภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริจาค

อย่างที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าบทบาทของรัฐบาลต่อการบริจาคเงินในสังคมไทยจะปรากฏอยู่ในรูปของผู้ออกมาตรการ/นโยบายเพื่อกระตุ้นภาคเอกชนให้ทำการการบริจาค ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายประมวลรัษฎากร หมวดที่ 3 ดังนี้

สำหรับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคของบุคคลธรรมดาปรากฏอยู่ในมาตราที่ 47 อนุมาตรา 7 ความว่า “เมื่อบุคคลธรรมดาได้หักลดหย่อนอื่นๆ แล้วเหลือเท่าใดให้หักลดหย่อนได้อีกสำหรับเงินบริจาคโดยให้หักได้เท่าจำนวนที่บริจาค แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินที่เหลือนั้น” โดยสิ่งที่จะเข้าข่ายว่าเป็นเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาต้องไม่เป็นทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน รถยนต์ ฯลฯ กล่าวคือถ้าได้ทำการบริจาคเป็นทรัพย์สินจะไม่สามารถตีค่าทรัพย์สินแล้วนำมาหักลดหย่อนภาษีได้และในกรณีที่มีชื่อบุคคลหลายคนในใบเสร็จรับเงินบริจาค ก็ให้เฉลี่ยเท่าๆ กัน สำหรับช่วงเวลาที่ยกลดหย่อนเงินบริจาค่นั้นก็ต้องเป็นปีที่ระบุไว้ในใบเสร็จ กล่าวคือในใบเสร็จรับเงินระบุวันบริจาคไว้ในปีภาษีใดให้นำมาหักลดหย่อนได้ในปีภาษีนั้นเท่านั้นที่มวิจัย TRN, 2549 และการบริจาคที่นำมาหักลดหย่อนได้จะต้องเป็นการบริจาคให้แก่องค์การสาธารณกุศลตามรายชื่อที่กำหนดดังต่อไปนี้

(ก) เงินที่บริจาคแก่สถานพยาบาลและสถานศึกษาของทางราชการเงินที่บริจาคเป็นสาธารณประโยชน์แก่องค์การหรือสถานสาธารณกุศล หรือแก่สถานพยาบาล และสถานศึกษาอื่นนอกจากที่กล่าวใน (ก) ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน องค์การสาธารณกุศลดังกล่าวในข้อ (ก) และ (ข) กรมสรรพากรจึงได้มีการขยายความเพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจของบุคคลทั่วไปว่าเงินบริจาคที่นำมาหักภาษีได้ ได้แก่ เงินบริจาคที่บริจาคให้แก่

(ก) สถานสาธารณกุศล ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็น องค์การสาธารณกุศลตลอดไป
ได้แก่

1. สถานพยาบาลของทางราชการหรือขององค์การของรัฐบาลสถานศึกษา
ของทางราชการหรือขององค์การของรัฐบาล

3. สถานศึกษาที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนโดยบริษัทหรือ
ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น

4. สถานศึกษาที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วย
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

5. สภากาชาดไทย

6. วัดวาอาราม

(ข) สถานสาธารณกุศล ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์การสาธารณกุศลแต่อาจเพิก
ถอนได้หากการดำเนินการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด
จำนวน 615 แห่ง¹⁵

นอกเหนือจากบทบัญญัติในประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคเงินของบุคคล
ธรรมดาที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เพื่อสนับสนุนการให้แก่สังคมรัฐบาลจึงได้ออกมาตรการให้ 1 ได้
2 ซึ่งปรากฏอยู่ในพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร
(ฉบับที่ 420) พ.ศ. 2547 ดังนี้

มาตรการให้ 1 ได้ 2 เป็นโครงการของกรมสรรพากรที่สนับสนุนการบริจาคเงินของทั้ง
บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล แต่ต้องเป็นการบริจาคให้แก่สถานศึกษาตามโครงการพระราชดำริ
สถานศึกษาตามนโยบายที่จะระดมพลังเพื่อเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพและสถานศึกษาที่รองรับ
พัฒนาเด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ จำนวน 35,182¹⁶ แห่งทั่วประเทศ โดยการหักลดหย่อนในกรณี
บุคคลธรรมดานั้น เงินบริจาคเพื่อการศึกษาภายใต้มาตรการนี้จะคิดเป็นเงินบริจาคเพื่อหัก
ลดหย่อนได้ถึง 2 เท่าของเงินบริจาคจริง หรือเพื่อจะรวมเป็นรายจ่ายในกรณีของนิติบุคคล ซึ่งผล
ของมาตรการให้ 1 ได้ 2 ทำให้ราคาการบริจาคลดลง กล่าวคือ ก่อนมาตรการให้ 1 ได้ 2 บังคับใช้

¹⁵ ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดได้ที่ <http://www.rd.go.th/publish/5919.0.html>

¹⁶ ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดได้ที่ <http://www.rd.go.th/publish/28654.0.html> และ

<http://www.rd.go.th/publish/29157.0.html>

หากต้องการหักลดหย่อนภาษี 100 บาท ต้องบริจาค เท่ากับ 100 บาท แต่เมื่อมาตรการให้ 1 ได้ 2 มีผลบังคับใช้ ซึ่งหากต้องการหักลดหย่อนภาษี 100 บาท ต้องบริจาค แค่เพียง 50 บาท เท่านั้น และภายใต้มาตรการนี้ยังมีการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ สำหรับการโอนสินค้าที่มีไว้ขาย เพื่อสนับสนุนการศึกษา ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล และการหักจ่ายเป็นสองเท่าของรายจ่ายของค่าใช้จ่าย สำหรับการก่อสร้างและการบำรุงรักษา สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ สนามกีฬา ของทางราชการหรือของเอกชนที่เปิดให้บริการเป็นการทั่วไปโดยไม่เก็บค่าบริการใดๆ สำหรับนิติบุคคลอีกด้วย ทั้งนี้มาตรการให้ 1 ได้ 2 เป็นมาตรการที่สนับสนุนให้คนทำการบริจาคโดยผ่านการเพิ่มผลประโยชน์ของการให้ไปสู่ตัวผู้ให้เอง แต่อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวยังมีขีดจำกัดก็คือ การหักลดหย่อนที่หักลดหย่อนได้เต็มทีนั้นก็ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าลดหย่อนอื่นๆ แล้ว สำหรับบุคคลธรรมดา หรือไม่เกินร้อยละ 2 ของกำไรสุทธิในกรณีนิติบุคคล ซึ่งอาจเป็นปัจจัยทางลบต่อการบริจาค โดยมาตรการนี้เริ่มมีผลบังคับใช้สำหรับการยื่นแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และกำไรสุทธิสำหรับนิติบุคคล ปี พ.ศ. 2547 ที่ต้องยื่นแบบในปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา

เมื่อวันศุกร์ ที่ 25 พฤษภาคม 2550 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมมือกับกระทรวงการคลังจัดสัมมนาเพื่อวางแผนแม่บททางการเงินการคลังเพื่อสังคม ระยะปานกลาง 5 ปี พ.ศ. 2550-2554 ในการสัมมนาดังกล่าวรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เสนอให้กระทรวงการคลังเร่งศึกษาภาษีที่มีผลกระทบต่อการส่งเสริมการให้ และอาสาสมัครช่วยสังคม โดยมีแนวคิดที่เพื่อส่งเสริมและให้แรงจูงใจแก่คนที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคม และเพื่อเอื้อประโยชน์ และให้สิทธิประโยชน์แก่คนที่บริจาคให้สังคมให้ได้รับผลตอบแทนในรูปภาษีโดยการจ่ายภาษีที่ลดลง และได้เสนอให้มีการปรับปรุงรายชื่อองค์กรการกุศลที่ประชาชนบริจาคแล้วสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้ให้ครอบคลุมและกว้างขวางมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงระบบภาษีโดยการขยายวงเงินลดหย่อนภาษีจากการบริจาคของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล กล่าวคือ เดิมบุคคลธรรมดาสามารถลดหย่อนภาษีจากการบริจาคได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้ เปลี่ยนแปลงเป็นไม่เกินร้อยละ 20-30 ของเงินได้หลังจากหักค่าลดหย่อนอื่นๆ ขณะที่นิติบุคคล เดิมให้นำเงินบริจาคเป็นรายจ่ายและลดหย่อนภาษีได้ในไม่เกินร้อยละ 2-3 ของกำไรสุทธิ เปลี่ยนแปลงเป็นไม่เกินร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิ

และล่าสุดเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการของ มาตรการภาษีที่เอื้อต่อการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม หรือ”มาตรการภาษีเพื่อสังคม” ตามที่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เสนอ เพื่อกระตุ้นให้คนที่มีเงินมีทองเหลือ ใช้มาทำบุญมากขึ้น โดยนำรายได้ปัจจุบัน และอนาคตมาบริจาคได้อย่างกว้างขวาง เหมือนกับ ต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และยุโรป เป็นต้น โดยมอบหมายให้กระทรวงการคลังตั้ง คณะทำงานเพื่อกำหนดกรอบกำกับดูแล ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการเสร็จภายในสิ้นเดือนพฤศจิกายน หรืออย่างช้ากลางเดือนธันวาคม 2550 ทั้งนี้มาตรการภาษีเพื่อสังคมดังกล่าวมีรายละเอียด 8 ประการ¹⁷ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้บริจาคโดยตรงได้ดังนี้

- ให้องค์กรเอกชนได้รับการประกาศเป็นองค์กรสถานสาธารณกุศลเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งยกเว้นภาษีเงินได้ของนิติบุคคลร้อยละ 50 ของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการ อนุญาตให้ลูกจ้างลาไปปฏิบัติงานอาสาสมัคร
- ขยายร้อยละของการนำเงินบริจาคมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจาก ร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 20

จากมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินบริจาคของบุคคลธรรมดา ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ผนวกกับพฤติกรรมแสวงหาความพึงพอใจสูงสุด (Maximize Utility) ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดของผู้บริโภค สามารถเขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์ได้ดังนี้¹⁸

$$\begin{aligned} \max_{X,D} \quad & U=U(X,D) \\ \text{s.t.} \quad & (1-t)M = pX + (1-\tau)qD \end{aligned} \quad \dots[2.20]$$

ภายใต้ปัญหาดังกล่าว สามารถพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอัตราความสามารถใน การลดหย่อนภาษีของเงินบริจาค (τ) และการเปลี่ยนแปลงของรายได้ (M) ที่มีผลต่อการบริโภค สินค้าชนิดอื่นๆ (X) และการบริจาค (D) ตามลำดับ ดังนี้

¹⁷ รายละเอียดศึกษาเพิ่มเติมจาก <http://www.thairath.co.th/news.php?section=economic&content=65781>

¹⁸ รายละเอียดสามารถศึกษาได้จากภาคผนวก ก

- พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจาค (τ) ต่อการบริโภคสินค้าอื่นๆ (X) เมื่อกำหนดให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของรายได้ (M) นั่นคือ $d\tau$ ไม่เท่ากับ 0 แต่ dM เท่ากับ 0 จะได้

$$\frac{\partial X}{\partial \tau} = \frac{-U_{DD}(pqt\lambda)}{|J|} \quad \dots[2.21]$$

เนื่องจาก $0 < \tau < 1$ และ λ^{19} , p , q และ $|J| > 0$ ส่วน $U_{DD} < 0$ ดังนั้น $(\partial X / \partial \tau) > 0$ นั่นคืออัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจาคและการบริโภคสินค้าชนิดอื่นๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวก แสดงว่า หากความสามารถในการลดหย่อนการบริจาคเพิ่มขึ้น หรือหากราคาการบริจกลดลงแล้วผู้บริจจาคะบริโภคสินค้าชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้น แสดงว่า สินค้าชนิดอื่น (X) และการบริจาค (D) เป็นสินค้าที่ทดแทนกัน (Substitution Goods)

- พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจาค (τ) ต่อการบริจาค (D) เมื่อกำหนดให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของรายได้ (M) นั่นคือ $d\tau$ ไม่เท่ากับ 0 แต่ dM เท่ากับ 0 จะได้

$$\frac{\partial D}{\partial \tau} = \frac{p(pqt\lambda)}{|J|} \quad \dots[2.22]$$

เนื่องจาก $0 < \tau < 1$ และ λ , p , q และ $|J| > 0$ ดังนั้น $(\partial D / \partial \tau) > 0$ นั่นคือ อัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจาคและเงินบริจาคมมีความสัมพันธ์เชิงบวก แสดงว่า ยิ่งอัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจาคเพิ่มขึ้นคนก็จะยิ่งทำการบริจาคเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันหากอัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจกลดลงคนก็จะยิ่งทำการบริจกลดลง

¹⁹ λ คือ Marginal Utility of Money ซึ่งจะได้ค่า $\lambda = [U_x/P] = [U_D/(1-\tau)q]$ เนื่องจาก U_x , U_D , p และ $(1-\tau)q > 0$ ดังนั้น $\lambda > 0$

• พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของรายได้ (M) ต่อการบริจาค (D) เมื่อกำหนดให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของอัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจาค (τ) นั่นคือ dM ไม่เท่ากับ 0 แต่ $d\tau$ เท่ากับ 0 จะได้

$$\frac{\partial D}{\partial M} = \frac{-(1-t)(-pU_{DX} + (1-\pi)U_{XX})}{|J|} \quad \dots[2.23]$$

เนื่องจาก $0 < t, \tau < 1$ ทำให้ $(1-\pi) > 0$ ขณะที่ $U_{XX} < 0$ ดังนั้น $(1-\pi)U_{XX} < 0$ แต่เนื่องจาก U_{DX} เป็นได้ 2 ค่า คือ $U_{DX} > 0$ หรือ $U_{DX} < 0$ จึงทำให้ $-pU_{DX} < 0$ หรือ $-pU_{DX} > 0$ ส่งผลให้ไม่ทราบค่า $[-pU_{DX} + (1-\pi)U_{XX}]$ ที่แน่นอน ดังนั้นผลกระทบของรายได้ต่อการบริจาค หรือ $\partial D / \partial M$ อาจเป็นได้ทั้งเชิงบวก และลบ กล่าวคือ

$$\frac{\partial D}{\partial M} > 0 \quad \text{เมื่อ} \quad (-pU_{DX} + (1-\pi)U_{XX}) < 0$$

$$\frac{\partial D}{\partial M} < 0 \quad \text{เมื่อ} \quad (-pU_{DX} + (1-\pi)U_{XX}) > 0$$

จากสมการที่ [2.22] ถึง [2.23] จะเห็นได้ว่าฟังก์ชันอุปสงค์การบริจาค (Demand Function of Donation) ขึ้นอยู่กับรายได้ (M) อัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจาค (τ) อัตราภาษี (t) ราคาสินค้าชนิดอื่น (p) และราคาการบริจาค (q) ดังสมการที่ [2.24]

$$D = D(M; \tau, t, p, q) \quad \dots[2.24]$$

ดังนั้นจากแบบจำลองแรงจูงใจดังที่ได้กล่าวในส่วน 2.1 กับมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินบริจาคจึงนำไปสู่แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาในส่วนต่อไป

2.3 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบของรายได้ ผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินบริจาค และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค และปริมาณ

การบริจาด จะใช้แบบจำลองโพรบิท (Probit) และแบบจำลองโทบิท (Tobit Model) ในการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 แบบจำลองโพรบิท (Probit Model)

การศึกษาปัจจัยกำหนดการการบริจาด/ไม่บริจาดเป็นการศึกษาปัจจัยที่มีข้อจำกัดซึ่งเป็นตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจบริจาดหรือไม่นั้นจะมีแค่ 2 ทางเลือก คือ บริจาด กับ ไม่บริจาด โดยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ หรือกล่าวได้ว่าแนวโน้มของการตัดสินใจขึ้นอยู่กับตัวแปรอธิบายแบบต่อเนื่องใดๆ (Continuous Explanatory Variable: X_i) เช่น รายได้ เป็นต้น และตัวแปรอธิบายแบบตัวแปรหุ่น (Discrete Explanatory Variable: D_i) ใดๆ เช่น เพศ เขตการปกครอง ภูมิภาค เป็นต้น ดังสมการที่ [2.25]

$$y_i = \alpha + \pi X_i + \psi D_i + u_i \quad \dots[2.25]$$

โดยที่ $y_i = 1$ เมื่อตัดสินใจบริจาด

$y_i = 0$ เมื่อตัดสินใจไม่บริจาด

โดย α π และ ψ เป็นพารามิเตอร์ที่จะถูกทำการประมาณการ และ u_i เป็นความคลาดเคลื่อน และหากกำหนดให้ $F(\alpha + \pi X_i + \psi D_i)$ มีการกระจายแบบปกติ (Standard Normal Distribution) ซึ่ง

$$P(y_i = 1) = \Phi(\alpha + \pi X_i + \psi D_i) = \int_{-\infty}^{\alpha + \pi X_i + \psi D_i} \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \exp(-z^2/2) dz \quad \dots[2.26]$$

โดยที่ $\Phi(\cdot)$ คือ Accumulative distribution function (cdf) ของการกระจายตัวแบบปกติ (standard normal distribution) และหากพิจารณาข้อเท็จจริงที่ว่าตัวเลือกมีเพียงสองตัวเลือกคือ บริจาด กับ ไม่บริจาด ดังนั้น

$$P(y_i = 0) = 1 - \Phi(\alpha + \pi X_i + \psi D_i) \quad \dots[2.27]$$

พิจารณาค่าความคาดหวังของแนวโน้มที่จะบริจาดหรือไม่บริจาด จะได้สมการที่ [2.28] ดังนี้

$$E(y_i) = \phi(\alpha + \pi X_i + \psi D_i) \quad \dots[2.28]$$

นั่นก็หมายความว่าแนวโน้มของการเลือกที่จะบริจาคหรือไม่บริจาค รวมไปถึงค่าความคาดหวังของการบริจาคหรือไม่บริจาคจะตกอยู่ในช่วงปิดระหว่าง 0 และ 1

กรณีของแบบจำลองโพรบิทนี้สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอธิบายที่ถูกประมาณการออกมาในกรณีนี้ได้แก่ π และ ψ โดยสัมประสิทธิ์ดังกล่าวจะแสดงเพียงแค่วิศวกรรมของผลกระทบหรืออิทธิพลของตัวแปรอธิบายนั้นว่ามีผลต่อการบริจาคหรือไม่ แต่จะไม่ได้บอกถึงขนาดของผลกระทบแต่อย่างใด ซึ่งการพิจารณาขนาดของผลกระทบหรือ Marginal effect นั้นจะพิจารณาในรูปของผลกระทบหรือตัวแปรที่สนใจนั้นๆ มีค่าต่อค่าความคาดหวังของการบริจาค $E(y_i)$ ซึ่งต้องแยกออกมาพิจารณาต่างหากจากสัมประสิทธิ์ที่ถูกประมาณการออกมาดังนี้

- กรณีตัวแปรอธิบายแบบต่อเนื่อง (X)

$$\frac{\partial E(y_i)}{\partial X_i} = \phi(\alpha + \pi X_i + \psi D_i) \times (\pi) \quad \dots[2.29]$$

โดยที่ $\Phi(\cdot)$ คือ Standard Normal Density Distribution โดยที่ $1 > \Phi(\alpha + \pi X_i + \psi D_i) \times \pi \geq 0$ จะเห็นว่าทิศทางของค่า Marginal Effect จะตรงกับเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ π

- กรณีตัวแปรหุ่น (Discrete Explanatory Variable: D)

กรณีตัวแปรหุ่น $D_i=1$:

$$P(y_i=1) = \phi(\alpha + \pi X_i + \psi) \quad \dots[2.30]$$

กรณีตัวแปรหุ่น $D_i=0$:

$$P(y_i=1) = \phi(\alpha + \pi X_i) \quad \dots[2.31]$$

ดังนั้น ค่าผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) คือ $\phi(\alpha + \pi X_i + \psi) - \phi(\alpha + \pi X_i)$ จะเห็นได้ว่าหากผลการประมาณการสัมประสิทธิ์ออกมาเป็นบวก (ลบ) ค่า $\phi(\alpha + \pi X_i + \psi) - \phi(\alpha + \pi X_i)$ จะออกมา

เป็นบวก (ลบ) ด้วยเช่นกัน ในการศึกษารั้งนี้ จะคำนวณค่าผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (average value)

ทั้งนี้หากนำแนวคิดเรื่องค่าผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) ผนวกกับแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการบริจาคที่ได้กล่าวข้างต้นว่า หากการบริจาคของคนอื่นๆ ไม่มีอิทธิพลต่อการบริจาคของตัวเองแล้ว แรงจูงใจในการบริจาคจะเป็นแบบ “warm-glow” แต่หากการบริจาคของคนอื่นๆ มีอิทธิพลต่อการบริจาคของตัวเองแล้วแรงจูงใจในการบริจาคจะสามารถเป็นได้ 2 แบบ คือ เป็นแบบ “purely altruistic” หรือเป็นแบบ “impure altruistic” ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือเพิ่มเติมเพื่อแยกแรงจูงใจทั้ง 2 แบบ ออกจากกันดังนี้ จากทฤษฎีแรงจูงใจคนจะมีแรงจูงใจในการบริจาคแบบ “purely altruistic” เมื่อการบริจาคของคนอื่นมีอิทธิพลต่อการบริจาคของเราแบบ 1:1 กล่าวคือหากคนอื่นบริจาคเพิ่มขึ้น(ลดลง) 1 บ. แล้วจะทำให้เราจะทำการบริจาค(ลดลง)เพิ่มขึ้น 1 บ. หรือเป็นการบริจาคของคนอื่นจะหักล้าง (crowd-out) การบริจาคของเราแบบ 1 : 1 ขณะที่หากแรงจูงใจในการบริจาคเป็นแบบ “impure altruistic” แล้วการบริจาคของคนอื่นไม่จำเป็นที่จะต้องหักล้าง (crowd-out) การบริจาคของเราแบบ 1 : 1 ดังนั้นจากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาสร้างเครื่องมือเพื่อแยกแรงจูงใจแบบ “purely altruistic” กับแบบ “impure altruistic” ออกจากกันโดยการนำค่าผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) ที่คำนวณได้คูณกับค่าเฉลี่ยสัดส่วนการบริจาคของตัวเองต่อคนอื่น ดังสมการที่ [2.32] ซึ่งค่าดังกล่าวจะทำให้เราทราบว่าหากคนอื่นๆ เปลี่ยนแปลงการบริจาคไป แล้วจะทำให้เราเปลี่ยนแปลงการบริจาคไปหรือไม่อย่างไร ดังนั้น หากคำนวณค่าดังกล่าวออกมาแล้วมีค่าเท่ากับ -1 แล้ว แรงจูงใจในการบริจาคก็จะเป็นแบบ “purely altruistic” แต่หากไม่เท่ากับ -1 แล้ว แรงจูงใจในการบริจาคก็จะเป็นแบบ “impure altruistic”

$$\frac{\Delta(\text{donation})}{\Delta(\text{donation\_of\_other\_people})} = (\text{Marginal\_Effect}) \times \left(\frac{\text{average\_donation}}{\text{average}(\text{donation\_of\_other\_people})} \right) \dots[2.32]$$

ดังนั้นจากกรอบแนวคิดของแบบจำลองโพธิบิต กรอบแนวคิดทางด้านแรงจูงใจ และกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคภายใต้มาตรการการลดหย่อนภาษี จึงนำไปสู่แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค รวมทั้งศึกษา

ถึงผลกระทบของรายได้ และมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้กรณีบริจาคในงานวิจัยชิ้นนี้จึงประกอบด้วย 3 แบบจำลอง²⁰ ดังนี้ แบบจำลองแรกเป็นแบบจำลองที่ใช้ศึกษาปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค และผลกระทบของรายได้ต่อการบริจาค รวมทั้งแรงจูงใจในการบริจาคของครัวเรือน ดังสมการที่ [2.33] แบบจำลองที่สองเป็นแบบจำลองที่ใช้ศึกษาปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค ผลกระทบของรายได้ต่อการบริจาค รวมทั้งแรงจูงใจในการบริจาคของปัจเจกบุคคล ดังสมการที่ [2.34] ส่วนแบบจำลองสุดท้ายเป็นแบบจำลองที่ใช้ศึกษาปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค และผลกระทบของลดหย่อนภาษี ต่อการบริจาคของปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้เสียภาษี (Tax Payer) ดังสมการที่ [2.35] โดยมีรายละเอียดของแต่ละแบบจำลองดังนี้

แบบจำลองที่ 1 เป็นแบบจำลองที่ใช้ศึกษาปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค ผลกระทบของรายได้ต่อการบริจาค รวมทั้งแรงจูงใจในการบริจาคของครัวเรือนดังสมการที่ [2.33]

$$\begin{aligned}
 Prob(donation^j_i) = & a + \beta_1 region_i + \beta_2 municipal\_area_i + \beta_3 female\_ratio_i \\
 & + \beta_4 old\_ratio_i + \beta_5 household\_type_i + \beta_6 socio\_economic\_status_i \\
 & + \beta_7 \ln(addicted\_expenditure\_per\_head_i) \\
 & + \beta_8 \ln(necessary\_expenditure\_per\_head_i) \\
 & + \beta_9 \ln(permanent\_income_i) + \beta_{10} \ln(temporary\_income_i) + \varepsilon_i \\
 & + \beta_{11} \ln(income\_in-kind_i) + \beta_{12} \ln(donation\_of\_other\_people_i) + \varepsilon_i
 \end{aligned}
 \tag{2.33}$$

โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในแบบจำลองที่ 1 เป็นข้อมูลครัวเรือนตัวอย่างทั่วประเทศ จำนวน 34,843 ครัวเรือน จากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2547

²⁰ รายละเอียดของตัวแปรศึกษาจากภาคผนวก ข

แบบจำลองที่ 2 เป็นแบบจำลองที่ใช้ศึกษาปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค ผลกระทบของรายได้ต่อการบริจาค รวมทั้งแรงจูงใจในการบริจาคของปัจเจกบุคคล ดังสมการที่ [2.34]

$$\begin{aligned}
 Prob(donation^j_i) = & a + \beta_1 region_i + \beta_2 municipal\_area_i + \beta_3 sex_i + \beta_4 age_i + \beta_5 age_i^2 \\
 & + \beta_6 education_i + \beta_7 socio\_economic\_status_i \\
 & + \ln(\beta_8 addicted\_expenditure\_per\_head_i) \\
 & + \ln(\beta_9 necessary\_expenditure\_per\_head_i) \\
 & + \beta_{10} \ln(permanent\_income_i) + \beta_{11} \ln(temporary\_income_i) \\
 & + \beta_{12} \ln(income\_in-kind_i) + \beta_{13} \ln(donation\_of\_other\_people_i) + \varepsilon_i
 \end{aligned}
 \dots [2.34]$$

โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในแบบจำลองที่ 2 เป็นข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2547 เช่นเดียวกับข้อมูลที่ใช้ในแบบจำลองที่ 1 แต่มีความแตกต่างกันคือ ข้อมูลที่ใช้ในแบบจำลองที่ 2 จะเป็นบางส่วนของข้อมูลที่ใช้ในแบบจำลองที่ 1 กล่าวคือ เป็นการกรองเฉพาะครัวเรือนที่มีลักษณะเป็นครัวเรือนคนเดียว ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้จะใช้คำว่าปัจเจกบุคคล แทนคำว่า ครัวเรือนคนเดียว ซึ่งข้อมูลปัจเจกชนทั้งสิ้น 4,296 คน

ทั้งนี้ในแบบจำลองที่ 1 และ 2 ตัว j สะท้อนถึงประเภทของการบริจาค ได้แก่ การบริจาคโดยรวม การบริจาคเพื่อองค์การศาสนา การศึกษา การกุศล และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน ส่วน i สะท้อนถึงครัวเรือนหรือปัจเจกบุคคล โดยแบบจำลองที่ 1 และ 2 มีความแตกต่างกัน 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรกแบบจำลองครัวเรือนใช้ตัวแปรสัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขณะที่แบบจำลองปัจเจกบุคคลใช้ตัวแปร อายุ และอายุกำลังสอง ประการที่สอง แบบจำลองครัวเรือนใช้ตัวแปรสัดส่วนสมาชิกที่เป็นเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน แบบจำลองปัจเจกบุคคลใช้ตัวแปรเพศ และประการสุดท้ายคือแบบจำลองปัจเจกบุคคลเพิ่มเติมตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ

แบบจำลองที่ 3 เป็นแบบจำลองที่ใช้ศึกษาปัจจัยกำหนดการบริจาค/

ไม่บริจาคของบุคคลและผลกระทบของลดหย่อนภาษีเงินได้กรณีบริจาค ดังสมการที่ [2.35]

$$\begin{aligned}
 Prob(donation^j_i) = & a + \beta_1 region_i + \beta_2 municipal\_area_i + \beta_3 sex_i + \beta_4 age_i + \beta_5 age_i^2 \\
 & + \beta_6 education_i + \beta_7 socio\_economic\_status_i \\
 & + \beta_8 \ln(addicted\_expenditure\_per\_head_i) \quad \dots[2.35] \\
 & + \beta_9 \ln(necessary\_expenditure\_per\_head_i) \\
 & + \beta_{10} \ln(income\_after\_tax_i) + \varepsilon_i
 \end{aligned}$$

โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในแบบจำลองที่ 3 ใช้ข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2547 เช่นเดียวกับแบบจำลองที่ 1-2 แต่แบบจำลองที่ 3 จะเป็นการคัดเลือกปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้เสียภาษีเท่านั้น (Tax Payer) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 410 คน

ทั้งนี้แบบจำลองที่ 1-2 และแบบจำลองที่ 3 มีความแตกต่างกันในส่วนของรายได้ กล่าวคือ แบบจำลองที่ 1-2 จะจำแนกรายได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ รายได้ประจำ รายได้เป็นครั้งคราว และรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน ซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนผลกระทบของรายได้ต่อการบริจาค ส่วนแบบจำลองที่ 3 จะเป็นรายได้หลังหักภาษีซึ่งมาจากรายได้ประจำรวมกับรายได้เป็นครั้งคราวหักด้วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินบริจาค ทั้งนี้รายละเอียดของตัวแปรดังตารางที่ 2.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดของตัวแปร

ตัวแปร	คำอธิบาย	ลักษณะของตัวแปร	
<i>Prob(donation)</i>	<p>การบริจาคเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีจำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่</p> <p>1. การบริจาคจำแนกรายประเภท เป็นการจำแนกการบริจาคตามลักษณะของผู้รับบริจาค ได้แก่</p> <p>1.1 การบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา เช่น การบริจาคแก่วัด การทอดผ้าป่า กฐิน และองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น</p> <p>1.2 การบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา เช่น บริจาคให้โรงเรียน มูลนิธิทางการศึกษา ให้ทุนการศึกษาและองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา เป็นต้น</p> <p>1.3 การบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลสาธารณประโยชน์ เช่น มูลนิธิสงเคราะห์เด็กพิการคนชรา บ้านเด็กอ่อน สภากาชาด รวมทั้งการบริจาคเพื่อสร้างอุโบสถารณูปโภค (ถนน บ่อน้ำ) เป็นต้น</p> <p>1.4 การบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน เช่น ขอทาน เป็นต้น</p> <p>2. การบริจาคโดยรวม ประกอบด้วย การบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา การบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลสาธารณประโยชน์ การบริจาคแก่องค์กรการเมือง และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน</p>	ตัวแปรเชิงปริมาณ	
ภูมิภาค	<i>bangkok</i>	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	ตัวแปรอ้างอิง
	<i>central</i>	ภาคกลาง	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>north</i>	ภาคเหนือ	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>northeast</i>	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>south</i>	ภาคใต้	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
เขตการปกครอง	<i>non_municipal_area</i>	นอกเขตเทศบาล	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
เพศ	<i>female</i>	เพศหญิง	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
อายุ	<i>age</i>	อายุ (ปี)	ตัวแปรเชิงปริมาณ
	<i>age2</i>	อายุ (ปี) กำลังสอง	ตัวแปรเชิงปริมาณ

ตัวแปร		คำอธิบาย	ลักษณะของตัวแปร
ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ	<i>no education</i>	ไม่ได้รับการศึกษาสามัญ	ตัวแปรอ้างอิง
	<i>element lower</i>	อนุบาล	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>element upper</i>	ประถมศึกษาตอนปลาย	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>secondary lower</i>	มัธยมศึกษาตอนต้น	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>secondary upper</i>	มัธยมศึกษาตอนปลาย	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>vocational</i>	อาชีวศึกษา	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>bachelor degree</i>	ปริญญาตรี	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>master degree</i>	ปริญญาโท	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>other education</i>	การศึกษาระดับอื่นๆ	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
<i>female ratio</i>		สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน	ตัวแปรเชิงปริมาณ
<i>old ratio</i>		สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า 60 เป็นต้นไป ต่อจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน	ตัวแปรเชิงปริมาณ
<i>economic Status</i>		สถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน ซึ่งเป็นการพิจารณาสถานภาพการทำงาน ประเภทของกิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจ อาชีพ และแหล่งรายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือนเป็นหลัก	ตัวแปรเชิงสุ่ม
	<i>entrepreneure trade - Industry</i>	ผู้ประกอบการค้า อุตสาหกรรม	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>professional, technical - managerial</i>	ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>farm operator,mainly owning land</i>	ผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>farm operator,mainly renting land</i>	ผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>laborers</i>	เสมียนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่
	<i>other employees</i>	คนงานเกษตร และคนงานทั่วไป	1- ถ้าใช่ 0- ถ้าไม่ใช่

ตัวแปร	คำอธิบาย	ลักษณะของตัวแปร	
$\ln(\text{addicted expenditure per head})$	ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่ครัวเรือนจ่ายเอง ที่ผลิตได้ ที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้าง และได้มาโดยไม่ต้องซื้อ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาล หวย การเล่นเกมพนัน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มที่บ้าน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มนอกบ้าน ยาสูบ หมาก และยานัตถุ์	ตัวแปรเชิงปริมาณ	
$\ln(\text{necessary expenditure per head})$	คือ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่ครัวเรือนจ่ายเอง ที่ผลิตได้ ที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้าง และได้มาโดยไม่ต้องซื้อ ได้แก่ อาหาร (Food) ซึ่งประกอบด้วย ข้าวแป้ง อาหารที่ทำจากแป้ง เนื้อสัตว์ สัตว์ปีกทุกชนิด ปลา สัตว์น้ำ อาหารประเภทนม เนย เนยแข็ง ไข่ น้ำมัน ไขมัน ผลไม้ ถั่วเหลืองแข็ง ผักสด ผักตากแห้ง ผักดอง น้ำตาล ขนมหวาน เครื่องปรุงรส เครื่องเทศ อาหารสำเร็จรูปที่นำมารับประทานที่บ้าน เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ที่ดื่มที่บ้าน อาหารรับประทานนอกบ้าน และรายการอาหารอื่น ๆ และไม่ใช่อาหาร (Non Food) ได้แก่ เสื้อผ้าเครื่องนุ่มห่ม รองเท้า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ค่ายา รักษาพยาบาลกรณีผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน	ตัวแปรเชิงปริมาณ	
รายได้	$\ln(\text{total income})$	รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน ประกอบด้วย รายได้ประจำ รายได้ชั่วคราว และรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน	ตัวแปรเชิงปริมาณ
	$\ln(\text{permanent income})$	รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือน ประกอบด้วย ค่าจ้าง เงินเดือน รายได้จากกิจการประกอบธุรกิจ รายได้จากกิจการประกอบอาชีพ รายได้บำนาญ บำนาญ เบี้ยหวัด เงินสงเคราะห์ และเงินสงเคราะห์ผู้ชรา	ตัวแปรเชิงปริมาณ
	$\ln(\text{temporary income})$	รายได้ชั่วคราวเฉลี่ยต่อเดือน ประกอบด้วย เงินชดเชยจากการออกจากงาน รายรับจากการให้เช่าที่ดินเพื่อการเกษตร รายรับจากการให้เช่าห้องและสินทรัพย์อื่นๆ ที่ไม่ใช่การเกษตร ดอกเบี้ย เงินปันผล เงินมรดก เงินได้พินัยกรรม เงินของขวัญ เงินได้จากการประกันสุขภาพอุบัติเหตุ ไฟไหม้ เงินได้จากการถูกลากกินแบ่ง การพนัน และเงินได้ตัวเงินอื่นๆ	ตัวแปรเชิงปริมาณ
	$\ln(\text{income in-kind})$	รายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงินเฉลี่ยต่อเดือน ประกอบด้วย อาหารที่ผลิตเอง และบริโภคในครัวเรือน อาหารที่ได้รับฟรี อาหารที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้าง พิษผลที่ได้รับเป็นค่าเช่าที่ดินหรือสัตว์ ประมาณค่าเช่าบ้านที่เจ้าของอยู่เอง หรือเช่าอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า หรืออาศัยอยู่โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้าง สินค้าที่ครัวเรือนผลิตเอง สินค้าที่ครัวเรือนได้มาโดยไม่ต้องซื้อ สินค้าที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้าง	ตัวแปรเชิงปริมาณ
	$\ln(\text{income after tax})$	รายได้ประจำบวกกับรายได้ชั่วคราวหักด้วยภาษีเงินได้ (Income Tax)	ตัวแปรเชิงปริมาณ
$\ln(\text{donation of other people})$	เงินบริจาคของคนอื่นๆ ในจังหวัดนั้น	ตัวแปรเชิงปริมาณ	
$\mathcal{E}$	ตัวถวนระบบ (error noise)		

2.3.2 แบบจำลองทอบิท (Tobit Model)

การศึกษาระดับปริญญาโทกำหนดปริมาณการบริโภคเป็นการศึกษาโดยใช้แบบจำลองทอบิท (Tobit model) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่มีตัวแปรตามที่มีค่าต่อเนื่องในช่วงปลายหายไป อาจเป็นเพราะไม่สามารถวัดค่าได้หรือสังเกตเห็นได้ หรือเป็นตัวแปรตามที่มีค่าเท่ากับศูนย์เป็นจำนวนมาก โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการอย่างง่ายระหว่างตัวแปรแฝง y^* และปัจจัยต่างๆ ได้ดังนี้

$$y^* = \beta_0 + \beta_1 x + u \quad \dots[2.36]$$

โดยที่มีเงื่อนไขกำกับดังนี้

$$y = y^* \quad \text{ถ้า} \quad y^* > 0$$

$$y = 0 \quad \text{ถ้า} \quad y^* \leq 0$$

ในสมการที่ [2.36] สามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า แบบจำลองถดถอยแบบเซนเซอร์ (Censored regression model) โดยกำหนดให้ตัวแปรตามที่มีค่าลบเปลี่ยนเป็นค่าเท่ากับศูนย์ นั่นคือ ทุกหน่วยสังเกตที่มีค่าต่ำกว่าศูนย์ถูกกำหนดไว้ที่ศูนย์นั่นเอง แบบจำลองนี้ให้คำอธิบาย 2 สิ่ง นั่นคือ

ประการแรก ค่าความน่าจะเป็น (p) ที่ $y_i = 0$ สำหรับค่า x_i ที่สังเกตได้ คือ

$$p(y_i = 0) = 1 - \Phi\left(\frac{x_i' \beta}{\sigma}\right) \quad \dots[2.37]$$

ประการที่สอง คือ การแจกแจงของ y_i มีค่าเป็นบวก นั่นคือ มีการแจกแจงแบบปกติปลายตัด (Truncated normal) โดยมีค่าความคาดหมายเป็นบวก ดังสมการที่ [2.38]

$$E(y_i | y_i > 0) = x_i' \beta + \sigma \frac{\Phi(x_i' \beta / \sigma)}{\Phi(x_i' \beta / \sigma)} \quad \dots[2.38]$$

เมื่อ $\Phi(\cdot)$ คือ ฟังก์ชันความหนาแน่นมาตรฐาน (Standard normal density function: pdf) และ $\Phi(\cdot)$ คือ ฟังก์ชันการแจกแจงสะสมปกติมาตรฐาน (Standard normal cumulative distribution: cdf) และ u ของสมการที่ [2.36] คือ ค่าคาดหมายอย่างมีเงื่อนไข (Conditional expectation) ของตัวแปรแจกแจงแบบปกติที่มีค่าเฉลี่ยที่ศูนย์ โดยที่ $y_i > 0$ หรือมีค่าใหญ่กว่าค่า $-x_i' \beta$ นั่นคือ ค่า $E(y_i | y_i > 0)$ จะมีค่าเป็นบวก

ดังนั้นจากกรอบแนวคิดแบบจำลองโทบิท กรอบแนวคิดทางด้านแรงจูงใจ และกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องและจากการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคภายใต้มาตรการลดหย่อนภาษี จึงนำไปสู่แบบจำลองในการศึกษาถึงปัจจัยที่ตัดสินใจปริมาณการบริจาค รวมทั้งศึกษาถึงผลกระทบของรายได้ และมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้กรณีบริจาคของงานวิจัยขึ้น 3 แบบจำลอง เช่นเดียวกับแบบจำลองโพรบิท แต่มีความแตกต่างกันในส่วนของตัวแปรตาม ดังที่ได้อธิบายรายละเอียดข้างต้น

2.4 สมมติฐานในการวิจัย

จากแบบจำลองโพรบิทและแบบจำลองโทบิทข้างต้น ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาสามารถจัดกลุ่มการวิเคราะห์ โดยมีสมมติฐานดังนี้

ตารางที่ 2.2 อธิบายสมมติฐานในแต่ละกลุ่มปัจจัย

กลุ่มตัวแปร	ตัวแปร	สมมติฐาน	เครื่องหมาย
สะท้อนผลกระทบของรายได้	รายได้รวม	พิจารณาผลกระทบของรายได้ประเภทต่างจากค่าผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) โดยรายได้ใดให้ค่าผลกระทบส่วนเพิ่มมากย่อมแสดงว่ามีผลกระทบต่อการบริจาคมาก	+/-
	รายได้ประจำ		
	รายได้เป็นครั้งคราว		
	รายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน		
สะท้อนผลกระทบของมาตรการฯ	รายได้หลังหักภาษี	ค่าผลกระทบส่วนเพิ่มของปัจจัยที่มีต่อการบริจาคประเภทใดสูงกว่า ย่อมแสดงว่ามีผลกระทบต่อการบริจาคประเภทนั้นมากกว่า	+/-
สะท้อนแรงจูงใจ	การบริจาคของคนอื่น	1. แรงจูงใจแบบ Altruistic: ภายใต้แรงจูงใจนี้คนจะบริจาคน้อยลง เมื่อบุคคลอื่นบริจาคมากขึ้น ดังนั้นปัจจัยนี้น่าจะส่งผลในเชิงลบ 2. แรงจูงใจแบบ "impure altruistic": หากบริจาคโดยคิดถึงทั้งตนเองและผู้อื่น	

กลุ่มตัวแปร	ตัวแปร	สมมติฐาน	เครื่องหมาย
		ปัจจัยนี้น่าจะส่งผลทั้งในเชิงบวกและลบ 3. แรงจูงใจแบบ warm-glow : การบริจาคของตัวเองจะเพิ่มขึ้นกับการบริจาคของคนอื่นๆ ในสังคม ดังนั้นปัจจัยนี้น่าจะไม่มีนัยสำคัญ	
เชิงเศรษฐกิจ	ค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว	สะท้อนถึงความสามารถเชิงเศรษฐกิจ กล่าวคือ หากมีความสามารถเชิงเศรษฐกิจสูงย่อมมีความสามารถในการบริจาคได้เช่นกัน	+
	ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว	สะท้อนถึงค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ดังนั้น หากสมมติฐานนี้เป็นจริงย่อมส่งผลในเชิงลบ	-
ทางสังคม	เขตเทศบาล	เขตเทศบาลสะท้อนความเป็นเมือง ยิ่งความเป็นเมืองมากขึ้นเท่าไร ปัญหาผู้ใช้โดยไม่จ่าย (Free Rider) ก็จะมีมากขึ้น ฉะนั้นตัวอย่างที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลน่าจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคสูงกว่าตัวอย่างที่อยู่ในเขตเทศบาล	
	ภูมิภาค	ตัวแปรนี้สะท้อนความเป็นเมืองเช่นเดียวกับเขตเทศบาล ดังนั้น ภาควที่อยู่อาศัยเป็นเมืองมากขึ้นย่อมส่งผลในเชิงลบ	
	เพศหญิง	เพศหญิงจะมีความอ่อนโยนและความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้อื่นสูงกว่าเพศชาย ดังนั้นเพศหญิงน่าจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาคสูงกว่าเพศชาย	
	สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกใน	ตัวแปรนี้สะท้อนความเป็นเพศหญิงของครัวเรือนเช่นเดียวกับตัว	+

กลุ่มตัวแปร	ตัวแปร	สมมติฐาน	เครื่องหมาย
	ครัวเรือน	แปรเพศ ดังนั้นน่าจะส่งผลในเชิงบวก	
	อายุ/อายุกำลังสอง	ผู้ที่มีที่อายุน้อยจะทราบปัญหาของสังคมน้อยกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า แต่เมื่ออายุมากขึ้นความสามารถหลายด้านลดลง ดังนั้นอายุน่าจะส่งผลในเชิงบวก แต่เมื่ออายุมากขึ้นน่าจะส่งผลในเชิงลบ	+,-
	สัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ตัวแปรนี้สะท้อนจำนวนผู้สูงอายุของครัวเรือนเช่นเดียวกับตัวแปรเพศ ดังนั้นน่าจะส่งผลในเชิงบวก	+
	การศึกษา	เป็นปัจจัยที่สะท้อนความมีคุณภาพของคน ที่จะรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หากสมมติฐานเป็นจริงตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับสูงน่าจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาคสูงกว่า ตัวอย่างที่มีการศึกษาน้อยกว่า	
	สถานะเศรษฐกิจสังคม	สะท้อนลักษณะการทำงานในแต่ละประเภทของอาชีพ ดังนั้นตัวแปรนี้น่าจะมีแนวโน้มต่อการเปลี่ยนแปลงมาบริจาคมากกว่าหรือน้อยกว่าก็ได้	

2.5 การประมาณการระบบสมการอุปสงค์

แบบจำลองที่ใช้ในการประมาณระบบสมการอุปสงค์จะใช้วิธี LES (Linear Expenditure System) ซึ่งเป็นแบบจำลองแบบ Primal Model ที่วางรากฐานอยู่บนสมการอุปสงค์ที่ไม่มี การขาดเซช (Marshallian Demand) และวางรากฐานอยู่บนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่พยายามจะใช้จ่ายงบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด โดยการประมาณระบบสมการอุปสงค์แบบ LES นั้นถูกพัฒนาโดย Stone ในปี 1954 ซึ่งเป็นการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์และพารามิเตอร์ที่ละหลายๆ สมการพร้อมๆ กัน โดยที่จำนวนสมการขึ้นอยู่กับจำนวนกลุ่มสินค้า

ทั้งหมดที่มีอยู่ในระบบการบริโภค ทั้งนี้ในการศึกษาคั้งนี้จำแนกกลุ่มสินค้าออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริจาค (Donation : d) กลุ่มสินค้าอาหาร (Food : f) และกลุ่มสินค้าที่ไม่ใช่อาหาร (Non-food : nf) โดยการประมาณระบบสมการอุปสงค์จะใช้ Linear Geary-Stone Utility Function ซึ่งจะทำให้ระบบสมการอุปสงค์ที่ประมาณได้มีคุณสมบัติตามทฤษฎีผู้บริโภค คือ คุณสมบัติการเพิ่ม (Additivity)²¹ และคุณสมบัติความเป็นเนื้อเดียวกัน (Homogeneity)²² ดังนั้นภายใต้ปัญหาการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดของครัวเรือน ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดดังกล่าวข้างต้น สามารถเขียนปัญหาสูงสุดแบบมีข้อจำกัด (Constrain Optimization Problem) ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \max \quad & U^j = \sum_{i=1}^n \beta_i \ln(Q_i^j - \gamma_i) \\ \text{s.t.} \quad & E^j = \sum_{i=1}^n P_i Q_i^j \end{aligned} \quad \dots[2.39]$$

เมื่อ	U^j	คือ	อรรถประโยชน์ (Utility) ของนาย j
	β_i	คือ	ส่วนแบ่งค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่ม (The marginal expenditure of commodity i out of total expenditure) โดยที่ $\beta_i \geq 0$ และ $\beta_1 + \beta_2 + \dots + \beta_n = 1$
	Q_i^j	คือ	ปริมาณการบริจาดสินค้า i ของนาย j โดยที่ $Q_i^j > \gamma_i$
	γ_i	คือ	ค่าใช้จ่ายผูกพันของสินค้า i คือ ส่วนของค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนจำเป็นต้องใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภคและเป็นส่วนของการใช้จ่ายที่ไม่สร้างอรรถประโยชน์ โดยที่ $\gamma_i > 0$
	P_i	คือ	ราคาสินค้าชนิดที่ i
	E^j	คือ	รายจ่ายเพื่อการบริโภคของ j

ดังนั้นจากการที่ได้จำแนกสินค้าเป็น 3 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น จะได้ปัญหาค่าสูงสุด ดังนี้

²¹ คุณสมบัติการเพิ่ม (Additivity) คือ ผลรวมของค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ของสินค้าทุกกลุ่มในระบบการบริโภคเท่ากับ ศูนย์

²² คุณสมบัติความเป็นเนื้อเดียวกัน (Homogeneity) คือจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดในอุปสงค์ผู้บริโภคหากราคาสินค้าทุกชนิดและรายได้เปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเดียวกัน

$$\text{Maximize } U^j = \sum_{i=d,f,nf} \beta_i \ln(Q^j_i - \gamma_i) \quad \dots[2.40]$$

$$\text{Subject to } E^j = \sum_{i=d,f,nf} P_i Q^j_i$$

แต่อย่างไรก็ตามจากการที่ได้จำแนกสินค้าเป็น 3 ประเภทดังกล่าวแล้วข้างต้นทำให้ไม่สามารถใช้ราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งแทนในสมการที่ [2.40] ได้ แต่ควรที่จะคำนวณราคาของสินค้าในแต่ละกลุ่มใหม่ โดยการให้น้ำหนักความสำคัญของสินค้าแต่ละชนิดในกลุ่มอย่างเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยด้านพื้นที่ที่ส่งผลให้ราคามีความแตกต่างกัน ดังนั้นในการคำนวณราคาจึงควรพิจารณาถึงดัชนีราคาสัมพัทธ์ (Relative Price Index) ดังสมการที่ [2.41]

$$\bar{P}_{ir} = \sum_{i=1}^n \left(\frac{P_{ir}}{P_{io}} \right) w_{ir} \quad \dots[2.41]$$

เมื่อ	$\bar{P}_{ir}$	คือ	ดัชนีราคาสัมพัทธ์ของสินค้า i ในพื้นที่ r
	P_{ir}	คือ	ราคาสัมพัทธ์ของสินค้า i ในพื้นที่ r
	P_{io}	คือ	ราคาของสินค้า i ในพื้นที่อ้างอิง o
	w_{ir}	คือ	น้ำหนักค่าใช้จ่ายของสินค้า i ต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือนในพื้นที่ r

ดังนั้นจากข้างต้นสามารถแก้ปัญหาค่าสูงสุดได้โดยการหาค่า First Order Condition ซึ่งผลที่ได้ตามมา คือ ระบบสมการอุปสงค์ของสินค้าทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

$$Q^j_d = \gamma_d + \frac{\beta_d}{P_d} \left(E^j - \sum_{i=d,f,nf} P_i \gamma_i \right) + u_d \quad \dots[2.42]$$

$$Q^j_f = \gamma_f + \frac{\beta_f}{P_f} \left(E^j - \sum_{i=d,f,nf} P_i \gamma_i \right) + u_f \quad \dots[2.43]$$

$$Q^j_{nf} = \gamma_{nf} + \frac{\beta_{nf}}{P_{nf}} \left(E^j - \sum_{i=d,f,nf} P_i \gamma_i \right) + u_{nf} \quad \dots[2.44]$$

เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์ต่างๆ ในระบบสมการอุปสงค์แล้ว สามารถนำค่าที่คำนวณได้มาคำนวณหา ค่าความยืดหยุ่นต่างๆ โดยใช้สมการความสัมพันธ์ที่นำเสนอโดย Lunch C. and William R. ในปี 1975 ดังที่แสดงในสมการที่ [2.45] ถึง [2.51]

$$-\phi = 1 - \left(\frac{1}{E} \sum_{i=1}^n P_i \gamma_i \right) \quad \dots[2.45]$$

$$w_i = \frac{E_i}{E} \quad \dots[2.46]$$

$$\mathfrak{S}_i = \frac{\beta_i}{w_i} \quad \dots[2.47]$$

$$\varepsilon_{ii} = \mathfrak{S}_i (\phi - w_i (1 + \mathfrak{S}_i \phi)) \quad \dots[2.48]$$

$$\varepsilon_{ij} = -\mathfrak{S}_i w_j (1 + \mathfrak{S}_j \phi) \quad ; \quad i \neq j \quad \dots[2.49]$$

$$\eta_{ii} = \mathfrak{S}_i (1 - \beta_i) \phi \quad \dots[2.50]$$

$$\eta_{ij} = -\mathfrak{S}_i \beta_j \phi \quad ; \quad i \neq j \quad \dots[2.51]$$

เมื่อ $-\phi$ คือ สัดส่วนของค่าใช้จ่ายคงเหลือหลังการบริโภคผูกพัน (Supernumerary Ratio)

w_i คือ สัดส่วนของค่าใช้จ่ายของสินค้า i (Expenditure Share)

$\mathfrak{S}_i$ คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การใช้จ่ายของสินค้า i (Expenditure Demand Elasticity)

ε_{ii} คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้า i ก่อนการชดเชย (Uncompensated Own Price Elasticity of Demand)

ε_{ij} คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาระหว่างสินค้า i กับสินค้า j ก่อนการชดเชย (Uncompensated Cross Price Elasticity of Demand)

η_{ii} คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้า i หลังการชดเชย (Compensated Own Price Elasticity of Demand)

η_{ij} คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาระหว่างสินค้า i กับสินค้า j หลังการชดเชย
(Compensated Cross Price Elasticity of Demand)

ค่าทั้งหมดที่ได้จากการคำนวณสามารถนำไปใช้ในการศึกษาถึงผลกระทบของการกำหนดมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีการบริจาค ซึ่งจะกล่าวในลำดับถัดไป

2.6 ข้อมูลในการประมาณค่าระบบสมการอุปสงค์

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Section Data) จำนวน 1 ปี ดังนั้นข้อดีของการใช้ข้อมูลแบบนี้ในการวิเคราะห์คือเหมาะสมสำหรับกรณีที่ไม่มีข้อมูลเป็นช่วงเวลา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรสนิยมหรือสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป ขณะที่ข้อดีของการใช้ข้อมูลลักษณะในการวิเคราะห์คืออาจมีความแตกต่างในสภาพแวดล้อม รสนิยม รายได้ และความสามารถของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มซึ่งอาจเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามที่ต้องการศึกษาได้ โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ปี 2547 ฉบับทั่วราชอาณาจักร โดยมีกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างทั่วประเทศ 34,843 ครัวเรือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของสมาชิกครัวเรือน ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ อายุ การศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส การทำงาน สถานะเศรษฐกิจสังคม และการได้รับสวัสดิการและผลประโยชน์
2. รายได้ของสมาชิกครัวเรือน ทั้งที่ได้รับจากการทำงานและรายได้จากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่จากการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยรายได้ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน (มูลค่าสินค้าและบริการที่ได้รับมา)
3. ค่าใช้จ่ายในรอบ 1 สัปดาห์ต่อครัวเรือน เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ
4. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสินค้า/บริการ ทั้งที่ซื้อและได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่เป็นการสะสมทุน เช่น ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน

และที่ดิน และสิ่งขอมที่มีค่าอื่นๆ โดยจำแนกรายละเอียดของข้อมูลเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสินค้า
อุปโภคบริโภค และสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าอุปโภคบริโภค

และใช้ข้อมูลราคาเฉลี่ยในแต่ละภูมิภาคจากรายงานราคาสินค้าขายปลีกเฉลี่ย
สำหรับจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไป และชุดชนบท พ.ศ. 2547 กรมการค้า กระทรวงพาณิชย์
รายละเอียดของข้อมูลจะกล่าวเพิ่มเติมในบทที่ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

อุปสงค์การบริจาคของครัวเรือนไทย

ในบทนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วน โดยส่วนแรกจะกล่าวถึงแบบจำลองระบบการใช้จ่ายเชิงเส้น ส่วนที่ 2 เป็นการประมาณดัชนีราคาสัมพัทธ์ในแต่ละกลุ่มสินค้า ส่วนที่ 3 จะเป็นผลการประมาณค่าระบบสมการอุปสงค์การบริจาค และส่วนสุดท้ายเป็นผลการคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการบริจาค โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แบบจำลองระบบการใช้จ่ายเชิงเส้น

เนื่องจากการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสามารถของครัวเรือนในด้าน การใช้จ่าย ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงทำการประมาณค่าสมการอุปสงค์ในแต่ละกลุ่มสินค้าของ ครัวเรือนทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น 3 สมการ ดังสมการที่ [2.42] ถึง [2.44] โดยมีสัมประสิทธิ์และตัวแปรที่ต้องประมาณค่าจำนวนทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ทั้งนี้ไม่นับรวมเทอมที่เป็นค่าความคลาดเคลื่อนที่ได้จากการประมาณค่าด้วยวิธีการทางเศรษฐมิติ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้จัดหมวดหมู่สินค้าประเภทต่างๆ ในข้อมูลรายงานการสำรวจ ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนจาก 480 กว่ารายการ เป็น 3 กลุ่มหลักๆ ได้แก่ กลุ่มการ บริจาค (Donation: d)²³ กลุ่มสินค้าประเภทอาหาร (Food: f) และกลุ่มสินค้าประเภทไม่ใช่อาหาร (Non-Food: nf) ดังแสดงในตารางที่ 3.1

---

²³ ข้อมูลการใช้จ่ายในการบริจาคถูกแยกออกมาพิจารณาเฉพาะในการศึกษาวิจัยนี้ ซึ่งเดิมค่าใช้จ่ายในการบริจาคถูกจัดอยู่ในกลุ่ม สินค้าประเภทไม่ใช่อาหารในข้อมูลชุด SES

ตารางที่ 3.1 ประเภทของสินค้าในแต่ละกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

กลุ่มสินค้า	ประเภท	รายละเอียดสินค้าในกลุ่ม	
1	บริจาค (Donation)	<ul style="list-style-type: none"> ● บริจาคเพื่อองค์กรศาสนา ● บริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา ● บริจาคเพื่อองค์กรการกุศล 	<ul style="list-style-type: none"> ● บริจาคเพื่อองค์กรการเมือง ● บริจาคแก่บุคคลภายนอก ● ครั้วเรือน
2	อาหาร (Food)	<ul style="list-style-type: none"> ● อาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> ● เครื่องดื่ม
3	ไม่ใช่อาหาร (Non-Food)	<ul style="list-style-type: none"> ● เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ● ค่าเช่าต่างๆ ● เชื้อเพลิงและพลังงาน ● เครื่องใช้ภายในบ้าน ● ค่าจ้างคนใช้ ● ยารักษาโรค ● ของใช้ส่วนตัว 	<ul style="list-style-type: none"> ● ค่าเดินทาง ● อุปกรณ์สื่อสารและ ● ค่าใช้จ่าย ● ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง ● ค่าการศึกษา ● บุหรี่ ยาสูบ ● ค่าบริการและสินค้าอื่นๆ

แหล่งที่มา : จากพจนานุกรม (Data Dictionary) ของรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ.

2545 เรียบเรียงโดยผู้เขียน

ในการประมาณค่าอุปสงค์สินค้าแบบ LES นั้นข้อมูลที่สำคัญนอกจากจะเป็นข้อมูลการใช้จ่ายในการบริโภครายครัวเรือนแล้วข้อมูลที่สำคัญอีกชุดหนึ่ง คือ ข้อมูลราคาสินค้าซึ่งเป็นข้อมูลการใช้จ่ายในการบริโภคที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่มีข้อมูลราคาสินค้านำมาอยู่ด้วย ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงต้องนำชุดข้อมูลราคาสินค้าจากแหล่งข้อมูลอื่นมาประยุกต์ใช้ร่วมกับข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยที่มีอยู่เดิมเพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมารวมเป็นข้อมูลชุดเดียวกัน ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในส่วนถัดไป

3.2 การประมาณค่าราคาสัมพัทธ์ในแต่ละกลุ่มสินค้า

ดังที่กล่าวในบทที่ 2 ส่วนที่ 2.5 ว่าในการศึกษาครั้งนี้จำแนกสินค้าออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนั้นในการหาค่าราคาตัวแทนสินค้าที่จะนำมาใช้ในการประมาณค่าในระบบสมการอุปสงค์นั้นไม่สามารถกระทำได้โดยตรงเนื่องจากการรวมกลุ่มของสินค้าในแต่ละกลุ่มที่มีความหมายหลากหลายทั้งในเรื่องของประเภทสินค้า หน่วยในการวัดปริมาณสินค้าประเภทนั้นๆ ที่มีความ

แตกต่างกัน เช่น กิโลกรัม ขึ้น ลิตร เป็นต้น ทำให้ราคาที่ใช้ในการประมาณการระบบสมการอุปสงค์ จึงไม่ใช่ราคาของสินค้าตัวใดตัวหนึ่ง แต่ควรเป็นค่าใหม่ที่กำหนดจากการให้น้ำหนักความสำคัญของสินค้าแต่ละตัวในกลุ่มอย่างเหมาะสม และนอกจากนั้นความแตกต่างในเรื่องภูมิภาคก็มีผลต่อ อัตราราคาของสินค้าบางประเภทไม่เท่ากันด้วย ดังนั้นในการคิดราคาที่เป็นตัวแทนของสินค้าในแต่ละกลุ่มจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างในพื้นที่ของแต่ละบุคคลและน้ำหนักความสำคัญของสินค้าแต่ละสินค้าในกลุ่มอย่างเหมาะสม ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดราคาแทนของสินค้าในแต่ละกลุ่มของแต่ละพื้นที่โดยใช้วิธีการคำนวณดัชนีราคาสัมพัทธ์ (Relative Price Index) ดังสมการที่ [2.41] ในบทที่ 2 โดยที่ชุดข้อมูลราคาสินค้าเฉลี่ยในแต่ละภูมิภาค (P_{it}) ใช้ข้อมูลจากรายงานราคาสินค้าขายปลีกเฉลี่ยสำหรับจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไป และชุดชนบท ปี 2547 ของกรมการค้า กระทรวงพาณิชย์ ส่วนข้อมูลน้ำหนักค่าใช้จ่ายของสินค้าแต่ละประเภทสินค้า (w_{it}) เป็นการคำนวณจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายในที่เกิดขึ้นของครัวเรือนตัวอย่างในข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย ปี 2547 โดยในการศึกษาครั้งนี้ใช้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่อ้างอิง กล่าวคือ ใช้ราคาสินค้าในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นราคาอ้างอิง (P_{io}) หรือราคาฐานเพื่อเปรียบเทียบกับราคาของสินค้าประเภทเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ ผลการคำนวณดัชนีราคาสัมพัทธ์ในแต่ละภูมิภาคแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ดัชนีราคาสินค้าสัมพัทธ์ของสินค้าทั้ง 3 ประเภท ใน 5 ภูมิภาค

กลุ่มสินค้า	ในเขตเทศบาล					นอกเขตเทศบาล			
	กทม.	ภาคกลาง และ ตะวันออก	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ	ภาค ใต้	ภาคกลาง และ ตะวันออก	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ	ภาค ใต้
บริจาค ²⁴ (Donation)	1.0000	0.6833	0.6391	0.5495	0.7356	0.4603	0.2206	0.3037	0.5510
อาหาร (Food)	1.0000	0.6767	0.5186	0.5948	0.7164	0.5998	0.3856	0.3796	0.5922
ไม่ใช่อาหาร (Non-Food)	1.0000	0.5962	0.4526	0.4684	0.6258	0.4446	0.1963	0.2303	0.3634

แหล่งที่มา : กรมการค้า กระทรวงพาณิชย์ คำนวณและเรียบเรียงโดยผู้เขียน

จากข้อมูลในตารางที่ 3.2 แสดงดัชนีราคาสินค้าสัมพัทธ์ในแต่ละภูมิภาคซึ่งเป็นราคาของสินค้าทั้ง 3 กลุ่มใน 5 ภูมิภาคซึ่งจำแนกเป็นในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล ซึ่งจากข้อมูลดัชนีราคาสัมพัทธ์ที่คำนวณได้จะเห็นได้ว่ากรุงเทพมหานคร มีค่าดัชนีราคาสัมพัทธ์ของการบริจาคสูงสุด รองลงมา คือ ภาคใต้ในเขตเทศบาล ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเขตเทศบาล ภาคเหนือในเขตเทศบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเขตเทศบาล ภาคใต้นอกเขตเทศบาล ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกเขตเทศบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกเขตเทศบาล และภาคเหนือนอกเขตเทศบาล ตามลำดับ ภูมิภาคที่มีค่าดัชนีราคาสัมพัทธ์ของกลุ่มสินค้าอาหารสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ในเขตเทศบาล ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเขตเทศบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเขตเทศบาล ภาคใต้นอกเขตเทศบาล ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกเขตเทศบาล ภาคเหนือในเขตเทศบาล ภาคเหนือนอกเขตเทศบาล และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกเขตเทศบาล ตามลำดับ ภูมิภาคที่มีค่าดัชนีราคาสัมพัทธ์ของกลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหารสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ในเขตเทศบาล ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเขตเทศบาล ภาค

²⁴ จากงานวิจัยในอดีตกำหนดให้ราคาของการบริจาค คือ ราคาเงา หรือเสมือนเป็นค่าเสียโอกาสที่ไม่สามารถนำไปบริจาคสินค้าเอกชนชนิดอื่นๆ ได้ ดังนั้น ในกรณีของการบริจาคที่สามารถนำมาลดหย่อนภาษีฯ ได้ ราคาเงาของการบริจาคเท่ากับ 1 แต่หากเป็นการบริจาคที่ไม่สามารถนำมาลดหย่อนภาษีฯ ได้ ราคาเงาของการบริจาคเท่ากับ 1 หักด้วยอัตราที่สามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้ หรือคือ $[1 - (\text{deductive rate})]$

ตะวันออกเฉียงเหนือในเขตเทศบาล ภาคเหนือในเขตเทศบาล ภาคกลางและภาค ตะวันออกเฉียงเหนือนอกเขตเทศบาล ภาคใต้นอกเขตเทศบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกเขต เทศบาล และภาคเหนือนอกเขตเทศบาล ตามลำดับ จะสังเกตได้ว่าดัชนีราคาสัมพัทธ์ของกลุ่มการ บริจาค และกลุ่มไม่ใช่อาหารในเขตเทศบาลจะสูงกว่าดัชนีราคาสัมพัทธ์ของการบริจacksonนอกเขต เทศบาล โดยที่กรุงเทพมหานครจะครองอันดับค่าดัชนีราคาสัมพัทธ์สูงสุดทุกกลุ่มสินค้า แต่ที่น่า สังเกตคือ ภาคเหนือนอกเขตเทศบาล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกเขตเทศบาลที่มีค่าดัชนี ราคาสัมพัทธ์ต่ำที่สุดในทุกกลุ่มสินค้า ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลราคาเฉลี่ยในเชิงลึกรายสินค้าจาก กรมการค้า พบว่า ภาคเหนือนอกเขตเทศบาล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกเขตเทศบาลมี จำนวนสินค้าที่ต่ำกว่าสินค้าในภูมิภาคอื่นทุกประเภท ผนวกกับผลรวมของการรวมของกลุ่มสินค้า ในระดับที่สูงในทุกกลุ่มจึงทำให้ดัชนีราคาสัมพัทธ์ของสินค้าที่ได้เป็นค่าที่ผสมรวมๆ ไม่ได้เจาะจง เฉาะสินค้า และอีกประการที่สำคัญที่ทำให้ให้ดัชนีราคาสัมพัทธ์ของทั้ง 2 ภูมิภาคต่ำกว่าภูมิภาค อื่น คือ ค่าน้ำหนักค่าใช้จ่ายของกลุ่มสินค้าแต่ละประเภทของทั้ง 2 ภูมิภาคที่มีค่าต่ำกว่าในภูมิภาค อื่นอย่างเห็นได้ชัด

จากข้อมูลดัชนีราคาสัมพัทธ์ของสินค้าในแต่ละกลุ่มแต่ละภูมิภาคของครัวเรือน สามารถนำมาคำนวณเป็นดัชนีราคาสัมพัทธ์ทั้งประเทศโดยทำการถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวน ครัวเรือนตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค ผลที่ได้จากการคำนวณดัชนีราคาสัมพัทธ์ของแต่ละกลุ่มสินค้า ของทั้งประเทศแสดงดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ดัชนีราคาสินค้าสัมพัทธ์ของสินค้าทั้ง 3 ประเภท ทั้งประเทศ

กลุ่มสินค้า	ดัชนีราคาสัมพัทธ์	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย	
		แยกกลุ่มสินค้า	รวม
บริจาค	0.4950	33.0774	3,900.7178
อาหาร	0.5626	1,386.0401	
ไม่ใช่อาหาร	0.4284	2,481.6003	

แหล่งที่มา : จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกรมการค้า กระทรวงพาณิชย์ คำนวณและเรียบเรียงโดยผู้เขียน

จากผลการคำนวณดัชนีราคาสัมพัทธ์ของสินค้าในแต่ละกลุ่มในตารางที่ 3.3 พบว่าดัชนีราคาสัมพัทธ์ของสินค้าในภาพรวมนั้นอยู่ที่ 0.4950 0.5626 และ 0.4284 สำหรับกลุ่มบริจาคอาหาร และไม่ใช่อาหาร ตามลำดับ จะสังเกตได้ว่าดัชนีราคาสัมพัทธ์ของสินค้ากลุ่มไม่ใช่อาหารจะมีค่าสูง รองลงมาเป็นกลุ่มบริจาค และสินค้ากลุ่มอาหาร ตามลำดับ และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยทั้งประเทศอยู่ที่ประมาณ 33.08 1,386.04 และ 2,481.60 สำหรับกลุ่มบริจาค อาหาร และไม่ใช่อาหาร ตามลำดับ ซึ่งจะสังเกตได้ว่าค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของครัวเรือนกว่าร้อยละ 64 ใช้ไปกับการบริโภคสินค้าในกลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหาร รองลงมาประมาณร้อยละ 35 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือนตลอดทั้งเดือนใช้ไปกับการบริโภคสินค้าในกลุ่มอาหาร และประมาณร้อยละ 1 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือนตลอดทั้งเดือนใช้ไปกับการบริจาค

ผลจากการคำนวณดัชนีราคาสัมพัทธ์ของสินค้าแต่ละประเภทในแต่ละภูมิภาค และทั้งประเทศ ดังในตารางที่ 3.2 และ 4.3 ตามลำดับ จะถูกนำไปใช้ร่วมกับชุดข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจของสังคมและครัวเรือนไทยเพื่อนำไปประมาณค่าสัมประสิทธิ์และค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ของระบบสมการอุปสงค์ทั้ง 3 สมการต่อไป

3.3 ผลการประมาณการระบบสมการอุปสงค์การบริจาค

จากข้อมูลค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและดัชนีราคาสัมพัทธ์ของสินค้าซึ่งใช้เป็นราคาตัวแทนกลุ่มสินค้าทั้งหมดที่รวบรวมและคำนวณมาได้ในหัวข้อที่ผ่านมา สามารถนำไปประมาณการค่าสัมประสิทธิ์และตัวแปรต่างๆ ของระบบสมการอุปสงค์ทั้งหมด 3 สมการ ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการช่วยประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในสมการอุปสงค์โดยใช้วิธี Weighted Least Squares ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ทั้ง 6 ค่า แสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณค่า²⁵

กลุ่มสินค้า	ส่วนแบ่งค่าใช้จ่าย ส่วนเพิ่ม (β)			ปริมาณค่าใช้จ่าย ผูกพัน (γ)		
	Coef.	t-Stat.	Prob.	Coef.	t-Stat.	Prob.
บริจาด	0.0147	84.550	0.0000	7.17	2.381	0.0172
อาหาร	0.1811	196.981	0.0000	1,702.99	51.265	0.0000
ไม่ใช่อาหาร	0.8042	860.579	0.0000	1,769.05	10.049	0.0000

แหล่งที่มา : จากผลการศึกษา คำนวณและเรียบเรียงโดยผู้เขียน

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในตารางที่ 3.4 จะเห็นได้ว่า ส่วนแบ่งค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่ม (Marginal budget share) หรือ β มีค่าเท่ากับ 0.0147 0.1811 และ 0.8042 สำหรับกลุ่มบริจาด อาหาร และไม่ใช่อาหาร ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่าทุกๆ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น 1 บ. จะถูกนำไปใช้ในการบริจาด 1.47 สตางค์ นำไปใช้ในการบริโภคสินค้ากลุ่มอาหาร 18.11 สตางค์ และจะนำไปใช้ในการบริโภคสินค้ากลุ่มไม่ใช่อาหาร 80.42 สตางค์ สำหรับปริมาณการบริโภคผูกพัน (Committed consumption level) หรือ γ มีค่าเท่ากับ 7.17 1,702.99 และ 1,769.05 สำหรับกลุ่มบริจาด อาหาร และไม่ใช่อาหาร ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่า ในแต่ละเดือนจะต้องใช้จ่ายเงินเบื้องต้นในการบริจาด เท่ากับ 7.17 จะต้องใช้จ่ายเงินเบื้องต้นในการบริโภคสินค้ากลุ่มอาหาร เท่ากับ 1,702.99 และจะต้องใช้จ่ายเงินเบื้องต้นในการบริโภคสินค้ากลุ่มไม่ใช่อาหาร เท่ากับ 1,769.05 ทั้งนี้เมื่อหักค่าใช้จ่ายเบื้องต้นไปแล้วค่าใช้จ่ายที่เหลือจึงค่อยสามารถนำไปจัดสรรอย่างอิสระในการบริโภคสินค้าอื่นๆ เพิ่มเติมต่อไป

จุดเด่นที่น่าสนใจของการประมาณค่าในการศึกษาวิจัยนี้ คือ ผลจากการประมาณค่าที่แสดงในตารางที่ 3.4 จะเห็นได้ว่าค่าความเชื่อมั่นของค่าสัมประสิทธิ์ทุกตัวมีนัยสำคัญสูง และจากค่าส่วนแบ่งค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มและปริมาณการบริโภคผูกพันที่ได้จะนำไปคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การใช้จ่ายและค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาต่างๆ ของสินค้ากลุ่มต่างๆ ในส่วนต่อไป

²⁵ สามารถดูรายละเอียดผลการประมาณค่าของระบบสมการอุปสงค์ได้ในภาคผนวก ข

3.4 ผลการคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการบริโภค

การศึกษาในส่วนนี้จะนำผลการคำนวณค่าส่วนแบ่งค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มและค่าปริมาณการบริโภคผูกพันทั้ง 6 ค่า ที่ประมาณได้และค่าเฉลี่ยค่าใช้จ่ายของแต่ละกลุ่มสินค้ามาคำนวณค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญอื่นๆ ได้อีก 27 ค่า เช่น ค่าความยืดหยุ่นของการใช้จ่าย (Expenditure elasticity) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price elasticity of demand) เป็นต้น โดยใช้ความสัมพันธ์ในสมการที่ [2.45] ถึง [2.51] ซึ่งได้อธิบายรายละเอียดไว้ในบทที่ 2 ผลที่ได้จากการคำนวณความสัมพันธ์ต่างๆ ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้ากลุ่มต่างๆ²⁶

กลุ่มสินค้า	Parameters			ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาก่อนการชดเชย (ϵ)			ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาหลังการชดเชย (η)		
	ω	β	ϕ	บริจาด	อาหาร	ไม่ใช่อาหาร	บริจาด	อาหาร	ไม่ใช่อาหาร
บริจาด	0.0085	1.7315	-0.999987	-1.7208	-0.3017	0.2909	-1.7061	0.3136	1.3925
อาหาร	0.3553	0.5097	-0.999987	0.0032	-0.5985	0.0856	0.0075	-0.4174	0.4099
ไม่ใช่อาหาร	0.6362	1.2641	-0.999987	0.0078	-0.2202	-1.0517	0.0186	0.2289	-0.2475

แหล่งที่มา : จากผลการศึกษา คำนวณและเรียบเรียงโดยผู้เขียน

จากผลการคำนวณในตารางที่ 3.5 เมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ราคาในมุมมองของมาเชลเลียน (Marshallian)²⁷ หรือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาก่อนการชดเชย (Uncompensated price elasticity ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ใช้สัญลักษณ์ ϵ พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาตัวเอง (Own price elasticity) ของการบริจาดอยู่ที่ประมาณ -1.7208 ซึ่งมีความหมายว่า ถ้าหากราคาการบริจาดเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้ปริมาณการบริจาดลดลง(เพิ่มขึ้น) ประมาณร้อยละ 1.7208 เมื่อเปรียบเทียบกับราคาเดิมก่อนที่จะขึ้นราคาการบริจาดในด้านค่าความยืดหยุ่นต่อราคาตัวเองของกลุ่มสินค้าอาหารและกลุ่มไม่ใช่อาหารอยู่ที่ประมาณ -

²⁶ สามารถดูรายละเอียดผลการประมาณการค่าสมการอุปสงค์ทั้ง 3 สมการ ได้จากภาคผนวก ข

²⁷ ในมุมมองของมาเชลเลียน (Marshallian) มองว่าหากราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลเสมือนทำให้รายได้มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นเส้นงบประมาณ (Budget Line) ก็จะเปลี่ยนแปลงไปจากตำแหน่งเดิม ดังนั้นคุณภาพที่เกิดใหม่คือจุดสัมผัสระหว่างเส้นงบประมาณและเส้นความพอใจเส้นใหม่ ซึ่งก็คือคุณภาพตามแนวคิดของมาเชลเลียนที่เปลี่ยนไปเมื่อราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไป

0.5985 และ -1.0517 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาตัวเองของกลุ่มบริจาคมามีค่ามากกว่ากลุ่มสินค้าอาหารและกลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหารสะท้อนอย่างมีนัยสำคัญว่ากลุ่มสินค้าอาหาร และกลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหารเป็นสินค้าที่จำเป็น ขณะที่การบริจาคมีแนวโน้มเป็นสินค้าที่ฟุ่มเฟือยโดยเปรียบเทียบ ซึ่งสอดคล้องกับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การใช้จ่าย (Expenditure demand elasticity) หรือ ϵ ที่คำนวณได้ซึ่งมีค่าประมาณ 1.7315 0.5097 และ 1.2641 สำหรับการบริจาด กลุ่มสินค้าอาหาร และกลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหาร ตามลำดับ

ในด้านค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นๆ (Cross price elasticity) ของกลุ่มบริจาด และสินค้ากลุ่มไม่ใช่อาหาร ต่อราคาสินค้ากลุ่มอาหารพบว่ามีค่าเป็นลบ ซึ่งหมายความว่า ถ้าหากราคาสินค้ากลุ่มอาหารเพิ่มขึ้น (ลดลง) จะมีผลให้ปริมาณอุปสงค์ของสินค้าตัวเองมีค่าลดลง (เพิ่มขึ้น) ขณะที่ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นๆ ต่อราคากลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหาร และกลุ่มสินค้าบริจาด พบว่า มีค่าเป็นบวก ซึ่งก็หมายความว่า ถ้าหากราคากลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหาร และกลุ่มสินค้าบริจาดเพิ่มขึ้น (ลดลง) จะมีผลให้ปริมาณอุปสงค์ของสินค้าตัวเองมีค่าเพิ่มขึ้น(ลดลง) ด้วยเช่นกัน

สำหรับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาในมุมมองของฮิคเซียน (Hicksian)²⁸ หรือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาหลังการชดเชย (Compensated price elasticity) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ใช้สัญลักษณ์ η พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้ากลุ่มอาหาร กลุ่มไม่ใช่อาหาร และบริจาดหลังการชดเชยมีค่าเป็นลบซึ่งตรงตามหลักทฤษฎี แต่ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาหลังชดเชยที่คำนวณได้จะมีค่าน้อยกว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาก่อนชดเชยแบบมาแซลเลียน ทั้งนี้เนื่องจากการคำนึงถึงผลกระทบรายได้เสมือนที่เปลี่ยนแปลงไป (Income Effect)

ในด้านของค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นหลังชดเชยของกลุ่มบริจาด กลุ่มสินค้าอาหาร และกลุ่มไม่ใช่อาหาร พบว่ามีค่าบวกซึ่งหมายความว่าถ้าหากราคาสินค้าอื่นมีอัตราเพิ่มขึ้นจะมีผลให้ปริมาณอุปสงค์ของสินค้าตัวเองมีค่าเพิ่มขึ้นในลักษณะที่แปรผันตาม ทั้งนี้

²⁸ ในมุมมองของฮิคเซียน (Hicksian) มองว่าการที่ราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป จะไม่ส่งผลให้รายได้เปลี่ยนแปลง แต่จะทำให้ราคาสัมพัทธ์ระหว่างสินค้าจะเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นสิ่งที่ตามมาคือความชันของเส้นงบประมาณ (Budget Line) จะเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นคุณภาพใหม่ที่เกิดขึ้นจึงเป็นจุดสัมผัสระหว่างเส้นความพอใจ (Indifference Curve) เส้นเดิมสัมผัสกับเส้นงบประมาณที่ความชันเปลี่ยนแปลงไป จุดดุลยภาพใหม่นี้ฮิคเซียนมองว่าเป็นจุดใหม่ของการบริโภคเมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากการคำนวณผลกระทบแบบฮิคเซียนนั้นเป็นการคำนวณการเปลี่ยนแปลงบนเส้นความพอใจเท่ากันเส้นเดิม ดังนั้นเมื่อราคาของสินค้าอื่นเปลี่ยนแปลงจึงเป็นเพียงการเปลี่ยนจุดของการบริโภคของสินค้าตัวเองในทิศทางตรงกันข้ามกับทิศทางของการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าอื่น ในการวิเคราะห์และการอภิปรายประเด็นใดๆ ในการศึกษาครั้งนี้จะเน้นไปที่ผลกระทบในกรอบความคิดของมาแชลเลียนซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจะมีความสมเหตุสมผลในการดำเนินชีวิตมากกว่า และเป็นที่น่าสังเกตว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้าที่คำนวณได้จะมีค่าค่อนข้างต่ำทั้งนี้คาดว่าเป็นส่วนหนึ่งมาจากจุดอ่อนของการรวมกลุ่มกันของสินค้าที่หลากหลาย แต่อย่างไรก็ตามค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการบริจาดแบบฮิคเซียนมีค่าใกล้เคียงกับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการบริจาดแบบมาแชลเลียนมากทั้งนี้เนื่องจากสินค้าในกลุ่มบริจาดมีระดับการรวมกันของสินค้าที่ต่ำ จึงทำให้ความแปรปรวนน้อยกว่าค่าในกลุ่มสินค้าอาหาร และกลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหาร

จากผลค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาการบริจาดของการศึกษาข้างต้นที่ได้กล่าวมาแล้ว บ่งชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนได้ว่ากรณีที่รัฐบาลดำเนินมาตรการที่สามารถทำให้ราคาการบริจาด ซึ่งเสมือนเป็นค่าเสียโอกาสของการที่นำเงินไปบริจาดหักด้วยค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีของการบริจาดลดลง หรือเป็นการเพิ่มอัตราความสามารถในการหักลดหย่อนภาษีฯ ก็จะสามารถกระตุ้นการบริจาดได้มากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ปัจจัยกำหนดการบริจาคมของครัวเรือนไทย และปัจเจกบุคคล

ในบทนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วน ส่วนแรกจะเกี่ยวข้องกับลักษณะทั่วไปของครัวเรือนที่ผู้บริจาคม ส่วนที่ 2 ถึง ส่วนที่ 3 จะเป็นผลการศึกษาปัจจัยกำหนดการบริจาคม/ไม่บริจาคม ผลกระทบรายได้ และแรงจูงใจในการบริจาคมของครัวเรือนไทยและปัจเจกบุคคล (Probit Model) ตามลำดับ ขณะที่ส่วนที่ 4 จะคล้ายกับส่วนที่ 3 แต่ต่างกันตรงที่ส่วนที่ 4 จะเป็นการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคม (Tobit Model) ส่วนสุดท้ายจะเป็นการศึกษาผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษี และปัจจัยกำหนดการบริจาคม/ไม่บริจาคมของปัจเจกบุคคลของการบริจาคมประเภทต่างๆ โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังนี้

4.1 ลักษณะข้อมูลครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคม

จำแนกการศึกษาลักษณะของครัวเรือนไทยปี 2547 ที่เป็นผู้บริจาคมเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ลักษณะครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคมโดยรวม และลักษณะครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคมจำแนกรายประเภท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 ลักษณะครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคมโดยรวม

จากผลการศึกษา พบว่า ครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคมโดยรวมมีจำนวน 31,494 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90.39 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคมเป็นครัวเรือนในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 25.57 รองลงมาเป็นครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพฯ และปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 24.56 ร้อยละ 21.68 ร้อยละ 13.39 และ ร้อยละ 5.19 ตามลำดับ หากพิจารณาถึงเขตการปกครอง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคมโดยรวมเป็นครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 56.64 และหากพิจารณาถึงลักษณะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคมโดยรวมเป็น

ครัวเรือนที่มีสามี ภรรยา และบุตร อยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 59.04 รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีญาติ อยู่ร่วมด้วย ครัวเรือนคนเดียว และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่ สมรส คิดเป็นร้อยละ 11.55 ร้อยละ 10.56 และ ร้อยละ 9.24 ตามลำดับ สำหรับสถานะ เศรษฐกิจของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคโดยรวมมีสถานะเศรษฐกิจ เป็นเสมือนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 24.08 รองลงมาเป็นผู้ประกอบการการค้า-อุตสาหกรรม ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ ผู้ปฏิบัติงาน วิชาชีพ นักวิชาการ นักบริหารที่รับจ้าง ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน คนงานเกษตร คนงานทั่วไป และผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน ตามลำดับ โดยเงินบริจาคโดยรวมเฉลี่ยต่อ ครัวเรือนต่อเดือนเท่ากับ 686 บ.

4.1.2 ลักษณะของครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคจำแนกรายประเภท

จำแนกการบริจาคออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ การบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา เพื่อ องค์กรการศึกษา เพื่อองค์กรทางการเมือง เพื่อองค์กรการกุศล และการบริจาคแก่บุคคลภายนอก ครัวเรือน โดยมีรายละเอียดของลักษณะครัวเรือนที่ทำการบริจาคในแต่ละประเภท ดังนี้

4.1.2.1 ลักษณะของครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา

ครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนามีจำนวน 30,177 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 86.61 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กร ศาสนาเป็นครัวเรือนที่มีถิ่นฐานอยู่ในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 24.32 และ 24.28 ตามลำดับ รองลงมาเป็นครัวเรือนในภาคเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพฯ ปริมาณตามลำดับ โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาเป็นครัวเรือนที่อยู่ ในเขตเทศบาล ร้อยละ 53.83 หากพิจารณาถึงลักษณะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่ทำการ บริจาคเพื่อองค์กรศาสนาส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีสามี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 56.85 รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีญาติอยู่ร่วมด้วย ครัวเรือนคนเดียว และครัวเรือนที่มีหัวหน้า ครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่สมรส ตามลำดับ โดยสถานะเศรษฐกิจของครัวเรือน ส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา เป็นครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจเป็นเสมือน

พนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 22.55 รองลงมาเป็นผู้ประกอบการการค้า อุตสาหกรรม ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ นักบริหารที่รับจ้าง ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน คนงานเกษตร คนงานทั่วไป และผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของครัวเรือนที่ทำการบริจาคโดยรวม โดยเงินบริจาคเพื่อองค์การศาสนาเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนเท่ากับ 58.19 บ.

4.1.2.2 ลักษณะของครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา

ครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคเพื่อองค์การศึกษามีจำนวน 2,214 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.35 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษาเป็นครัวเรือนในภาคใต้ และภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 1.57 และ 1.54 ตามลำดับ รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีถิ่นฐานในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามลำดับ โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อองค์การทางศาสนาเป็นครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 4.04 หากพิจารณาถึงลักษณะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่ทำการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษาส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 4.55 รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีญาติอยู่ร่วมด้วย ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่สมรส และครัวเรือนคนเดียว ตามลำดับ โดยสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษาเป็นครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ นักบริหารที่รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 1.70 รองลงมาเป็นผู้ประกอบการการค้า อุตสาหกรรม เสมียนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน คนงานเกษตร คนงานทั่วไป และผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน ตามลำดับ โดยเงินบริจาคเพื่อองค์การการศึกษาเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเท่ากับ 6.23 บ.

4.1.2.3 ลักษณะของครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศล สาธารณประโยชน์

ครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ มีจำนวน 1,139 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.27 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคให้แก่องค์กรการกุศลฯ เป็นครัวเรือนในภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 0.88 ตามลำดับ รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีถิ่นฐานในภาคกลาง ภาคเหนือ กรุงเทพฯ และปริมณฑล และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อการกุศลฯ เป็นครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 2.27 หากพิจารณาถึงลักษณะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่สามี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 2.29 รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีญาติอยู่ร่วมด้วย ครัวเรือนคนเดียว และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่สมรส ตามลำดับ โดยสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อการกุศลสาธารณประโยชน์เป็นครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ นักบริหารที่รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 0.79 รองลงมาเป็นผู้ประกอบการการค้า อุตสาหกรรม เสมียน พนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน คนงานเกษตร คนงานทั่วไป และผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน ตามลำดับ โดยเงินบริจาคเพื่อการกุศลฯ เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนเท่ากับ 3.16 บ.

4.1.2.4 ลักษณะของครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรทางการเมือง

ครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรทางการเมืองมีจำนวน 29 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรทางการเมืองเป็นครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีถิ่นฐานในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยกรุงเทพฯ ปริมณฑลไม่มีครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการบริจาคแก่องค์กรทางการเมือง ขณะที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรทางการเมืองเป็นครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 95 หากพิจารณาถึงลักษณะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่ทำการบริจาคเพื่อองค์กรทางการเมืองส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่สามี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 0.06 รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีญาติอยู่ร่วมด้วย ครัวเรือนคนเดียว และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่สมรส โดยสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการ

การบริจาคเพื่อองค์กรทางการเมืองเป็นครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสูงเป็นผู้ประกอบการการค้า-อุตสาหกรรม รองลงมาเป็นเสมียนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ/ ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ/ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ นักบริหารที่รับจ้าง และผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน โดยเงินบริจาคเพื่อองค์กรทางการเมืองเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 1.08 บ.

4.1.2.5 ลักษณะของครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

ครัวเรือนไทยที่ทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนมีจำนวน 9,145 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.25 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเป็นครัวเรือนที่มีถิ่นฐานอยู่ในภาคกลาง รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีถิ่นฐานในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพฯ ปริมาณตามลำดับ โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเป็นครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 18.32 หากพิจารณาถึงลักษณะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่ทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่สามมี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 17.45 รองลงมาเป็น ครัวเรือนคนเดียว ครัวเรือนที่มีญาติอยู่ร่วมด้วย และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่สมรส โดยสถานะเศรษฐกิจสูงของครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเป็นครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสูงเป็นผู้ประกอบการการค้า อุตสาหกรรม/ พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ รองลงมาเป็นผู้ประกอบการการค้า อุตสาหกรรม/ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ นักบริหารที่รับจ้าง/ ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ/ ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน/ คนงานเกษตร คนงานทั่วไป และถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน โดยเงินบริจาคแก่บุคคลภายนอกเฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือนเท่ากับ 617.44 บ.

กล่าวโดยสรุปครัวเรือนไทยส่วนใหญ่ที่ทำการบริจาคเป็นครัวเรือนที่มีถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง โดยส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล โดยลักษณะของครัวเรือนที่ทำการบริจาคส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่สามมี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกัน ส่วนสถานะเศรษฐกิจสูงของครัวเรือนที่ทำการบริจาคส่วนใหญ่เป็นเสมียนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ โดยเงินบริจาคเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนที่ครัวเรือนทำการบริจาคสูงสุดโดยไม่รวมถึงการบริจาคโดยรวม คือ บริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน รองลงมาเป็นการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา การกุศล และการเมืองตามลำดับ

4.2 ผลกระทบของรายได้ และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค

เพื่อป้องกันการเกิดความสับสน เบื้องต้นผู้วิจัยขอกล่าวถึงความแตกต่างของคำว่า “ครัวเรือน” และ “ปัจเจกบุคคล” ในงานวิจัยชิ้นนี้ดังนี้ เนื่องจากในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ข้อมูล SES ดังที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 1 โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลหน่วยครัวเรือน ดังนั้นในงานวิจัยชิ้นนี้ คำว่า “ครัวเรือน” จึงหมายถึง ครัวเรือนทุกประเภท ขณะที่คำว่า “ปัจเจกบุคคล” จะหมายถึง ครัวเรือนที่มีลักษณะเป็นครัวเรือนคนเดียว ซึ่งจะเป็นการกรองข้อมูลครัวเรือนตัวอย่างทั่วประเทศ ให้เหลือเพียงครัวเรือนคนเดียวเท่านั้น

และจากการศึกษาในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่าการบริจาคถูกมองเสมือนเป็นคำเอกชน ชนิดหนึ่ง ดังนั้นสมมติฐานเบื้องต้นในบทที่ 3 คือ ภายใต้วครัวเรือนที่มีแรงจูงใจในการบริจาคแบบ “warm-glow” แล้วผลการศึกษาค่าออกมาอย่างไร แต่จริงๆ แล้วแรงจูงใจในการบริจาคมีได้หลายแบบดังที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 2 ดังนั้นในบทนี้จึงทำการศึกษาและทดสอบแรงจูงใจในการบริจาคแบบอื่นๆ ด้วย

โดยในส่วนนี้จะประกอบด้วยผลการศึกษา 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรกจะเป็นการศึกษาถึงผลกระทบของรายได้ แรงจูงใจและปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคของครัวเรือน ส่วนที่สองจะเป็นการศึกษาในหน่วยของปัจเจกบุคคล

4.2.1 ผลกระทบของรายได้ แรงจูงใจและปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคของครัวเรือน

ในผลการศึกษานี้จะแบ่งย่อยออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลศึกษาที่มีต่อการบริจาคโดยรวม และการบริจาคจำแนกรายประเภทของครัวเรือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1.1 การบริจาค/ไม่บริจาคโดยรวมของครัวเรือน

ปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคโดยรวมของครัวเรือนแสดงในตารางที่ 4.1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนแรงจูงใจในการบริจาค ในแบบจำลองที่ 2 พบว่า การบริจาคของครัวเรือนอื่นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยพบว่า การบริจาคของครัวเรือนอื่นมีความสัมพันธ์กับการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนในทิศทางลบ กล่าวคือ หากครัวเรือนอื่นบริจาคเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ครัวเรือนตัวเองจะทำการบริจาคโดยรวมลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.01 ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนจะได้ทั้งแบบ “purely altruistic” และ “impure altruistic” แต่เมื่อนำค่าผลกระทบส่วนเพิ่มกับค่าเฉลี่ยสัดส่วนการบริจาคของครัวเรือนตัวเองต่อการบริจาคของครัวเรือนอื่น แทนค่าในสมการที่ [2.32] จะได้ค่าเท่ากับ -0.0027^{29} ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าแรงจูงใจในการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนจึงเป็นแบบ “impure altruistic”

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

รายได้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนผลกระทบของรายได้ พบว่า รายได้รวมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงจากการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ เมื่อครัวเรือนมีรายได้รวมเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้ครัวเรือนมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงจากไม่บริจาคเป็นบริจาคเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 26.91 และหากจำแนกรายได้รวมเป็น 3 ประเภท ได้แก่ รายได้ประจำ รายได้เป็นครั้งคราว และรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า รายได้ทั้ง 3 ประเภทมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงจากการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั่นคือ รายได้ต่อเดือนของครัวเรือนไม่ว่าจะเป็นรายได้ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงินล้วนมีผลต่อการบริจาคโดยรวมของครัวเรือน แต่หากพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มควบคู่ จะพบว่า รายได้ประจำมีผลกระทบต่อการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนสูงกว่ารายได้เป็นครั้งคราว และรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน ตามลำดับ เนื่องจาก หากรายได้ประจำ รายได้เป็นครั้งคราว และรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงินเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะทำการบริจาคโดยรวมเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 14.31 ร้อยละ 5.07 และร้อยละ 3.01 ตามลำดับ

ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้จ่ายเงินบางประการของครัวเรือนในแบบจำลองที่ 2 พบว่า ทั้งค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพล

²⁹ ดูรายละเอียดได้จากตารางในภาคผนวก ค

ต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงจากไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยพบว่า ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัว/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวสูงมีแนวโน้มที่จะทำการบริจาคโดยรวมสูงกว่าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัว/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวต่ำโดยเปรียบเทียบ แต่หากพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มควบคู่ไปด้วย จะพบว่า ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวมีผลกระทบต่อกรบริจาคโดยรวมของครัวเรือนสูงกว่าค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัว เนื่องจากหากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว/ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะทำการบริจาคโดยรวมเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 17.18 และร้อยละ 3.96 ตามลำดับ

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ลักษณะของครัวเรือน สถานะเศรษฐกิจสังคม สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน สัดส่วนผู้สูงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาในแบบจำลองที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

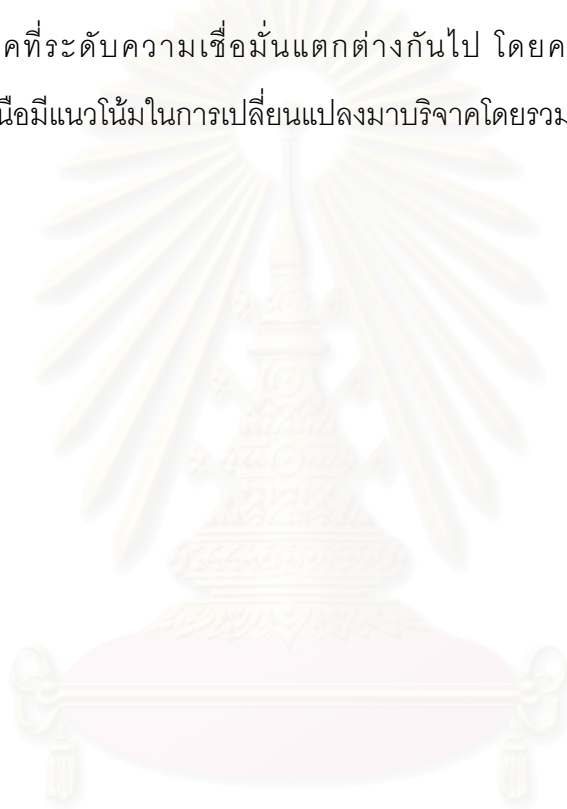
ลักษณะของครัวเรือน พบว่า ทุกลักษณะของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มควบคู่จะพบว่า ครัวเรือนที่สามี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกันมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมาบริจาคโดยรวมสูงกว่าครัวเรือนที่มีลักษณะอื่นๆ

สถานะเศรษฐกิจสังคม พบว่า ทุกสถานะเศรษฐกิจสังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มควบคู่ พบว่า ครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการการค้า/อุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมาบริจาคโดยรวมสูงกว่าครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมอย่างอื่น

สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและสัดส่วนผู้สูงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ทั้งสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและสัดส่วนผู้สูงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูง/สัดส่วนผู้สูงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงมาบริจาคโดยรวมสูงกว่าครัวเรือนที่มีสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน/สัดส่วนผู้สูงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำ แต่เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มควบคู่ พบว่า

สัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีผลกระทบต่อการบริจาคโดยรวมสูงกว่าสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยครัวเรือนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงมาบริจาคโดยรวมสูงกว่าครัวเรือนที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตเทศบาล ส่วนตัวแปร**ภูมิภาค** พบว่า ทุกภูมิภาคมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นแตกต่างกันไป โดยครัวเรือนที่อยู่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงมาบริจาคโดยรวมสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในภาคอื่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยกำหนดการบริจาคโดยรวมของครัวเรือน (บริจาคหรือไม่บริจาค)

ตัวแปรตาม : บริจาค =1, ไม่บริจาค =0

Variables	Total Donation					
	Model 1			Model 2		
	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect
constant	-3.1007 ***	-14.2737		-2.1111 ***	-10.1002	
Region						
Central ¹	-0.0020	-0.0437	-0.0001	-0.0783 *	-1.7386	-0.0034
North	0.5381 ***	10.8668	0.0204	0.4238 ***	8.5106	0.0155
Northeast	0.7100 ***	13.3396	0.0310	0.5843 ***	10.8941	0.0246
South	0.1609 ***	3.3574	0.0037	0.0891 *	1.8512	0.0020
Household Charecteristics						
Non-Municipal Area	0.1602 ***	7.1710	0.0092	0.1476 ***	6.5630	0.0083
No. of female per size of household	0.3493 ***	9.4465	0.3493	0.3344 ***	9.0017	0.3344
No. of old member per size of household	0.3722 ***	9.7965	0.3722	0.3575 ***	9.1642	0.3575
Household Types						
Head & spouse present	0.2414 ***	6.7786	0.0257	0.2674 ***	7.7243	0.0284
One parent with unmarried children	0.1889 ***	4.4324	0.0029	0.1924 ***	4.5341	0.0030
All other household types	0.0993 **	2.4504	0.0019	0.1268 ***	3.1774	0.0024
Socio Economic Status						
EntrepreneursTrade & Industry	0.2152 ***	6.3977	0.0075	0.2143 ***	6.2160	0.0073
Professional,Technical & Managerial	0.2609 ***	5.8461	0.0049	0.2387 ***	5.2955	0.0044
Farm operator,mainly owning land	0.3249 ***	7.9982	0.0058	0.3056 ***	7.4564	0.0054
Farm operator,mainly renting land	0.3003 ***	4.9839	0.0015	0.2802 ***	4.6360	0.0014
Laborers	0.1761 ***	4.0445	0.0017	0.1353 ***	3.0930	0.0013
Other employees	0.1439 ***	4.4936	0.0060	0.1313 ***	3.9974	0.0053
Expenditure						
(ln)Addicted expenditure per size of household	0.0428 ***	10.3922	0.0428	0.0396 ***	9.5692	0.0396
(ln)Necessary expenditure per size of household	0.1451 ***	6.2610	0.1451	0.1718 ***	7.6425	0.1718
Income						
(ln)Total Income	0.2691 ***	16.4286	0.2691			
(ln)Permanet money income				0.1431 ***	14.4612	0.1431
(ln)Temporary money income				0.0507 ***	11.6562	0.0507
(ln)Income in-kind				0.0301 ***	5.9209	0.0301
Motivation						
(ln)Donation of other people	-0.0473	-1.6258	-0.0025	-0.0913 ***	-3.1160	-0.0001
No. of observations	34,843			34,843		
Log-likelihood	-10,194.04			-10,129.02		
Restricted log-likelihood	-11,049.02			-11,049.02		
Chi-squared	1,709.96			1,840.02		
Degree of freedom	20			22		

หมายเหตุ : - *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4.2.1.2 การบริจาค/ไม่บริจากรายประเภทของครัวเรือน

ปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา การกุศลฯ และบุคคลภายนอกครัวเรือนของครัวเรือนแสดงในตารางที่ 4.2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนแรงจูงใจในการบริจาค พบว่า การบริจาคของครัวเรือนอื่นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาของครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากครัวเรือนอื่นทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนตัวเองทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาลดลง(เพิ่มขึ้น) ร้อยละ $1.78E-05$ และเมื่อแทนค่าค่าผลกระทบส่วนเพิ่มกับค่าเฉลี่ยสัดส่วนการบริจาคของครัวเรือนตัวเองต่อการบริจาคของครัวเรือนอื่น แทนค่าในสมการที่ [2.32] จะได้ค่าเท่ากับ -0.0000005 ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาของครัวเรือนจึงเป็นแบบ “impure altruistic” ขณะที่การบริจาคของครัวเรือนอื่นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนในทิศทางบวกที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากครัวเรือนอื่นทำการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ/การบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง)ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนตัวเองจะทำการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ/การบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 33.57 และร้อยละ 48.41 ตามลำดับ และหากแทนค่าค่าผลกระทบส่วนเพิ่มกับค่าเฉลี่ยสัดส่วนการบริจาคของครัวเรือนตัวเองต่อการบริจาคของครัวเรือนอื่น แทนค่าในสมการที่ [2.32] จะได้ค่าเท่ากับ 0.0486 และ 13.6937 ตามลำดับ³⁰ ดังนั้นแรงจูงใจของการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนจะเป็นแบบ “impure altruistic” ส่วนการบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา พบว่า การบริจาคของครัวเรือนอื่นไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาค ดังนั้นแรงจูงใจของการบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษาจึงเป็นแบบ “warm-glow” และหากพิจารณาผลกระทบของการบริจาคของคนอื่นโดยเปรียบเทียบ จะพบว่า การบริจาคของคนอื่นมีผลกระทบต่อกรบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าบริจาคประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

³⁰ ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวก ค

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการศึกษามีรายละเอียด
ดังนี้

รายได้ พบว่า รายได้ประจำมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคม
บริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากรายได้ประจำเพิ่มขึ้น(ลดลง)ร้อย
ละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา การกุศลฯ และแก
บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 11.59 ร้อยละ 10.54 ร้อยละ 15.51 และร้อยละ
17.39 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ารายได้ประจำมีผลกระทบต่อกรบริจาคแก่บุคคลภายนอก
ครัวเรือนสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ส่วนรายได้เป็นครั้งคราว พบว่า มี
อิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมบริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อย
ละ 99 ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้เป็นครั้งคราวเพิ่มขึ้น(ลดลง)ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่
ครัวเรือนจะทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา การกุศลฯ และแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน
เพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 4.47 ร้อยละ 5.00 ร้อยละ 3.05 และร้อยละ 4.41 ตามลำดับ แสดงให้เห็น
ว่า รายได้เป็นครั้งคราวมีผลกระทบต่อกรบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษาสูงกว่าการบริจาคประเภท
อื่นๆ โดยเปรียบเทียบ สำหรับรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า รายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงินมีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมบริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ
หากรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงินเพิ่มขึ้น(ลดลง)ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะทำการบริจาคเพื่อ
องค์กรศาสนา การศึกษา และการกุศลฯ เพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 4.06 ร้อยละ 6.24 และร้อยละ
2.47 และทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนลดลง (เพิ่มขึ้น)
ร้อยละ 1.75E-19 ดังนั้นแสดงให้เห็นว่ารายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงินมีผลกระทบต่อกรบริจาคเพื่อองค์กร
การศึกษาสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ทั้งนี้หากเปรียบเทียบภายในการ
บริจาคประเภทเดียวกัน พบว่า รายได้ประจำมีผลกระทบต่อกรบริจาคทุกประเภทสูงกว่ารายได้
ประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้เงินบางประการของครัวเรือน พบว่า **ค่าใช้จ่ายด้าน
อบายมุขต่อหัว**มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา
และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ใน
ทิศทางบวก กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่

ครัวเรือนจะทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 3.41 และร้อยละ 3.15 ตามลำดับ ขณะที่การบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา และการกุศลฯ พบว่า ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาค มาบริจาค ดังนั้นค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวย่อมมีผลกระทบต่อกรบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ สำหรับ**ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว** พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะทำการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง)ร้อยละ 25.83 และร้อยละ 44.73 ตามลำดับ ขณะที่การบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการศึกษา พบว่า ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาค ดังนั้น ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวจึงมีผลกระทบต่อกรบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ลักษณะของครัวเรือน สถานะเศรษฐกิจสังคม สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน สัดส่วนผู้สูงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่สามี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่สมรส พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 สำหรับครัวเรือนที่มีญาติอยู่ร่วมด้วย พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกอย่างทีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อการศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ และหากพิจารณาเปรียบเทียบภายในกรบริจาคประเภทเดียวกัน พบว่า ครัวเรือนที่สามี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกัน

มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงมาบริจาดเพื่อองค์ศาสนา การศึกษา และการกุศลฯ สูงกว่าลักษณะครัวเรือนอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ขณะที่ครัวเรือนคนเดียวมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงมาบริจาดแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าลักษณะครัวเรือนอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

สถานะเศรษฐกิจสังคม พบว่า ครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการการค้า/อุตสาหกรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อองค์ศาสนา และการบริจาดแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อองค์การศึกษา และการกุศลฯ ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อองค์การศึกษา และการบริจาดแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อองค์การกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อองค์ศาสนา และการบริจาดแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อองค์การกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อการศึกษา ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดทุกประเภท ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดทุกประเภท ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นคณงานเกษตร และคณงานทั่วไป พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อองค์การศึกษา การกุศลฯ และการบริจาดแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาดมาบริจาดเพื่อองค์ศาสนา และหากพิจารณาเปรียบเทียบภายในการบริจาดประเภทเดียวกัน พบว่า ครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการการค้า/อุตสาหกรรมมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงการมาบริจาด

เพื่อองค์การศึกษาระดับสูงกว่าครุฑเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นอื่น ๆ ขณะที่ครุฑเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้างมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษาระดับสูงกว่าครุฑเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นอื่น ๆ ขณะที่ครุฑเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเองมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาคเพื่อองค์กรการกุศล สูงกว่าครุฑเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นอื่น ๆ และครุฑเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นคณาจารย์ และคณาจารย์ทั่วไปมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครุฑเรือนสูงกว่าครุฑเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นอื่น ๆ

สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือน พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครุฑเรือนจะบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 3.8 นอกจากนี้สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือนยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา และการกุศล ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 กล่าวคือ หากสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครุฑเรือนจะบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา และการกุศล เพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 0.5 และร้อยละ 0.29 แต่สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือน พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครุฑเรือน ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือนมีผลกระทบต่อการศึกษาเพื่อองค์กรศาสนาสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่น ๆ ของครุฑเรือน โดยเปรียบเทียบ

สัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือน พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการกุศล ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากครุฑเรือนมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครุฑเรือนจะเปลี่ยนแปลงมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการกุศล เพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1.39 และร้อยละ 0.17 ตามลำดับ ขณะที่สัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครุฑเรือนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ

ละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับการบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษาและการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน กล่าวคือ หากครัวเรือนใดมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะเปลี่ยนแปลงมาบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษาและบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง)ร้อยละ 0.28 และร้อยละ 2.52 ตามลำดับ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีผลกระทบต่อ การบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ ของครัวเรือนโดยเปรียบเทียบ

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาคทุกประเภทสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล ส่วนตัวแปร**ภูมิภาค** พบว่า ครัวเรือนที่อาศัยในภาคกลางมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา และการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 สำหรับครัวเรือนที่อาศัยในภาคเหนือ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ ส่วนครัวเรือนที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา และการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน ส่วนครัวเรือนที่อาศัยในภาคใต้ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ โดยครัวเรือนที่อาศัยในภาคเหนือมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาสูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ขณะที่ครัวเรือนที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมา

บริจาคเพื่อองค์การการศึกษาสูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ส่วนครัวเรือนที่อยู่ในภาคใต้มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมาบริจาคเพื่อองค์การการกุศลฯ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยกำหนดการบริจาคจำแนกรายประเภทของครัวเรือนไทย (บริจาคหรือไม่บริจาค)

ตัวแปรตาม : บริจาค =1, ไม่บริจาค =0

Variables	Donation for Religious Institution			Donation for Educational Institution			Donation for Charitable Institution			Donation for Person not in Household		
	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect
constant	-1.0201 ***	-5.373		-2.8049 ***	-11.458		-6.4938 ***	-20.018		-6.8396 ***	-37.943	
Region												
Central ¹	0.0737 *	1.882	0.0043	-0.6298 ***	-13.111	-0.0223	-0.3015 ***	-5.361	-0.0051	-0.0596 *	-1.661	-0.0053
North	0.4653 ***	10.752	0.0225	-0.4235 ***	-8.274	-0.0110	-0.0495	-0.803	-0.0006	0.2261 ***	5.792	0.0154
Northeast	0.7235 ***	15.297	0.0406	-0.7774 ***	-13.523	-0.0242	-0.4056 ***	-5.602	-0.0060	-0.0432	-1.021	-0.0034
South	0.1379 ***	3.301	0.0041	-0.1821 ***	-3.720	-0.0029	0.0732	1.290	0.0006	0.3565 ***	9.351	0.0157
Household characteristics												
Non-Municipal Area	0.1344 ***	6.492	0.0100	0.1273 ***	4.871	0.0046	0.0572 *	1.666	0.0011	0.0957 ***	5.148	0.0104
No. of female per size of household	0.3286 ***	9.703	0.0380	0.0943 *	1.923	0.0050	0.1100 *	1.842	0.0029	-0.0004	-0.012	-0.0001
No. of old member per size of household	0.4330 ***	11.861	0.0139	-0.1707 ***	-3.492	-0.0028	0.2092 ***	3.685	0.0017	-0.5150 ***	-14.812	-0.0252
Household Types												
Head & spouse present	0.2921 ***	9.381	0.0406	0.1919 ***	4.140	0.0114	0.1756 ***	3.254	0.0052	-0.1096 ***	-3.747	-0.0216
One parent with unmarried children	0.2961 ***	7.573	0.0061	0.1448 ***	2.624	0.0015	0.0302	0.438	0.0002	-0.3741 ***	-10.111	-0.0117
All other household types	0.1456 ***	4.012	0.0037	0.0980 *	1.828	0.0013	0.1038	1.636	0.0007	-0.2132 ***	-6.124	-0.0084
Socio Economic Statuses												
Entrepreneur trade & industry	0.1456 ***	4.508	0.0065	-0.0079	-0.193	-0.0002	0.0342	0.663	0.0004	0.1722 ***	5.732	0.0114
Professional, technical & managerial	0.0717 *	1.812	0.0017	0.2175 ***	4.859	0.0027	0.0378	0.669	0.0002	0.3432 ***	10.082	0.0123
Farm operator, mainly owning land	0.2291 ***	5.931	0.0053	-0.0057	-0.121	-0.0001	0.1061 *	1.731	0.0006	0.0977 ***	2.725	0.0034
Farm operator, mainly renting land	0.2457 ***	4.284	0.0016	-0.0383	-0.546	-0.0001	0.0157	0.166	0.0000	0.1560 ***	3.039	0.0016
Laborers	0.0329	0.797	0.0004	-0.0745	-1.297	-0.0005	-0.1054	-1.273	-0.0004	0.0593	1.400	0.0012
Other employees	0.0215	0.695	0.0011	-0.2377 ***	-5.603	-0.0069	-0.1660 ***	-3.069	-0.0024	0.2462 ***	8.340	0.0194
Expenditures												
(Ln)Addicted expenditure per size of household	0.0341 ***	9.193	0.0341	0.0022	0.463	0.0015	0.0087	1.509	0.0081	0.0315 ***	9.634	0.0315
(Ln)Necessary expenditure per size of household	0.0207	1.014	0.0175	0.0151	0.574	0.0108	0.2583 ***	7.804	0.2583	0.4473 ***	23.838	0.4473
Income												
(Ln)Permanet income	0.1159 ***	12.386	0.1159	0.1054 ***	7.972	0.1054	0.1551 ***	8.963	0.1551	0.1739 ***	17.494	0.1739
(Ln)Temporary income	0.0447 ***	11.958	0.0447	0.0500 ***	13.039	0.0500	0.0305 ***	6.429	0.0305	0.0441 ***	15.316	0.0441
(Ln)Income in-kind	0.0406 ***	8.961	0.0406	0.0624 ***	7.962	0.0624	0.0248 ***	2.973	0.0247	-0.0389 ***	-9.101	-1.75E-21
Motivation												
(ln)Donation of other people	-0.1271 ***	-4.685	-1.7810E-07	-0.0291	-0.827	-0.0059	0.3357 ***	6.887	0.3357	0.4841 ***	18.741	0.4841
No. of observations	34,843			34,843			34,843			34,843		
Log-likelihood	-12,633.78			-7,497.35			-4,480.04			-16,877.45		
Restricted log-likelihood	-13,742.22			-8,235.94			-5,012.97			-20,054.17		
Chi-squared	2,216.88			1,477.19			1,065.86			6,353.45		
Degree of freedom	22			22			22			22		

หมายเหตุ : - ไม่สามารถประมาณการแบบจำลองโพรบิตของการบริจาคแก่องค์กรทางการเมืองได้เนื่องจากมีจำนวนครัวเรือนที่ทำการบริจาคแก่

องค์กรทางการเมืองเพียง 29 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 34,843 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.08

- *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹/ ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4.2.2 ผลกระทบของรายได้และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคของปัจเจก

บุคคล

ในผลการศึกษานี้จะแบ่งย่อยออกเป็น 2 ส่วน เช่นเดียวกับการศึกษาในหน่วยของครัวเรือนข้างต้น คือ ผลศึกษาที่มีต่อการบริจาคโดยรวม และการบริจาคจำแนกรายประเภทของครัวเรือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.2.1 การบริจาค/ไม่บริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล

ปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล แสดงในตารางที่ 4.3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนแรงจูงใจในการบริจาค พบว่า ในแบบจำลองที่ 2 การบริจาคของคนอื่นไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล ดังนั้นแรงจูงใจของการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลจึงเป็นแบบ “warm-glow”

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

รายได้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนผลกระทบของรายได้ พบว่า รายได้รวมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้รวมของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 39.33 และหากจำแนกรายได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ รายได้ประจำ รายได้เป็นครั้งคราว และรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า รายได้ประจำ และรายได้เป็นครั้งคราวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้ประจำ และรายได้เป็นครั้งคราวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลเปลี่ยนแปลงมาบริจาคโดยรวมเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 16.85 และร้อยละ 6.45 ตามลำดับ จึงสามารถสรุปได้ว่ารายได้ประจำมีผลกระทบ

ต่อการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลสูงกว่ารายได้เป็นครั้งคราว ส่วนรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล

ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้เงินบางประการของปัจเจกบุคคลในแบบจำลองที่ 2 พบว่า ทั้งค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า ปัจเจกบุคคลที่มีค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวสูงมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาคโดยรวมสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่มีค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวต่ำโดยเปรียบเทียบ แต่หากพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มควบคู่ไปด้วย จะพบว่า ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวมีผลกระทบต่อการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลสูงกว่าค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว เนื่องจาก หากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว/ค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น(ลดลง)ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลเปลี่ยนแปลงมาบริจาคโดยรวมเพิ่มขึ้น(ลดลง)ร้อยละ 2.21 และร้อยละ 18.84 ตามลำดับ

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สถานะเศรษฐกิจสังคม เพศ อายุ การศึกษา และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาในแบบจำลองที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

สถานะเศรษฐกิจสังคม พบว่า ปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการค้า/อุตสาหกรรม ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง และปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นคณงานเกษตร และคณงานทั่วไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง และเสมียนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่นไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล แต่เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มควบคู่ พบว่า ปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นคณงานเกษตร และคณงานทั่วไปมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคโดยรวมสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมอย่างอื่น

เพศ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาครวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้หญิงจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาครวมสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้ชาย

อายุ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาครวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลหากมีอายุเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลจะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาครวมเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 6.52 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอายุยกกำลังสอง จะพบว่า อายุยกกำลังสองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาครวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าหากปัจเจกบุคคลอายุเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาครวมของปัจเจกบุคคลจะลดลง

การศึกษา พบว่า เกือบทุกระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาครวมของปัจเจกบุคคล เว้นแต่การศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาครวมที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาครวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยปัจเจกบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาครวมสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตเทศบาล ส่วนตัวแปร**ภูมิภาค** พบว่า มีเพียงปัจเจกบุคคลที่อยู่ในภาคกลางเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาครวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยกำหนดการบริจาคโดยรวมของปัจเจกชน (บริจาค/ไม่บริจาค)

ตัวแปรตาม : บริจาค =1, ไม่บริจาค =0

Variables	Total Donation					
	Model 1			Model 2		
	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect
Constant	-5.6862 ***	-9.666		-4.4851 ***	-7.679	
Region						
Central ¹	-0.2401 **	-2.035	-0.0138	-0.2821 **	-2.366	-0.0159
North	0.1305	1.025	0.0062	0.0728	0.564	0.0034
Northeast	0.2738 **	2.003	0.0121	0.2007	1.451	0.0087
South	-0.1340	-1.058	-0.0035	-0.1786	-1.407	-0.0047
Household Charecteristics						
Non-Municipal Area	0.1464 **	2.295	0.0075	0.1466 **	2.286	0.0074
Female	0.3602 ***	6.299	0.0438	0.3452 ***	6.006	0.0415
Age	0.0666 ***	7.823	0.0666	0.0652 ***	7.589	0.0652
Age Square	-0.0005 ***	-5.873	0.0000	-0.0005 ***	-5.471	0.0000
Socio Economic Status						
Entrepreneurs Trade & Industry	0.3170 ***	3.658	0.0106	0.2880 ***	3.243	0.0095
Professional, Technical & Managerial	0.3343 ***	3.007	0.0101	0.3262 ***	2.928	0.0098
Farm operator,mainly owning land	0.3673 **	2.477	0.0029	0.3233 **	2.165	0.0025
Farm operator,mainly renting land	0.2304	0.813	0.0003	0.2006	0.709	0.0003
Laborers	0.3613 ***	2.910	0.0033	0.2817 **	2.257	0.0026
Other employees	0.4773 ***	6.003	0.0244	0.4438 ***	5.492	0.0224
Education						
Element Lower	0.1237	1.314	0.0089	0.1473	1.559	0.0106
Elementary Upper	0.1303	0.975	0.0020	0.1646	1.235	0.0025
Secondary Lower	0.0790	0.597	0.0015	0.1472	1.121	0.0028
Secondary Upper	0.1164	0.802	0.0015	0.1798	1.247	0.0024
Vocational	0.1349	0.948	0.0025	0.1928	1.372	0.0036
Bachelor Degree	0.1373	0.961	0.0048	0.1978	1.407	0.0069
Master Degree	0.5837	1.471	0.0021	0.7030 *	1.763	0.0025
Other Education	-0.4811	-0.749	-0.0001	-0.4219	-0.656	-0.0001
Expenditure						
(ln)Addicted expenditure per head	0.0228 **	2.351	0.0226	0.0223 **	2.292	0.0221
(ln)Necessary expenditure per head	0.0746	1.089	0.0643	0.1887 ***	3.011	0.1884
Income						
(ln)Total Income	0.3933 ***	7.748	0.3933			
(ln)Permanet Money Income				0.1685 ***	7.484	0.1685
(ln)Temporary Money Income				0.0645 ***	4.954	0.0645
(ln)Income in-kind				0.0069	0.618	0.0050
Motivation						
(ln)Donation of other people	0.0819	1.052	0.0700	0.0540	0.692	0.0408
No. of observations	4,296			4,296		
Log-likelihood	-1520.22			-1515.83		
Restricted log-likelihood	-1769.52			-1769.52		
Chi-squared	498.60			507.39		
Degree of freedom	26			28		

หมายเหตุ - *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4.2.2.2 การบริจาค/ไม่บริจากรายประเภทของปัจเจกบุคคล

ปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของครัวเรือนแสดงในตารางที่ 4.4 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนแรงจูงใจในการบริจาค พบว่า การบริจาคของคนอื่นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากคนอื่นทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ตัวเองเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 45.92 และเมื่อนำค่าผลกระทบส่วนเพิ่มกับค่าเฉลี่ยสัดส่วนการบริจาคของตัวเองต่อการบริจาคของปัจเจกบุคคลอื่นๆ แทนค่าในสมการที่ [2.32] จะได้ค่าเท่ากับ 20.4018^{31} ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของปัจเจกบุคคลจึงเป็นแบบ “impure altruistic” ขณะที่การบริจาคเพื่อองค์การศาสนา พบว่า การบริจาคของคนอื่นไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนา ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาของปัจเจกชนจึงเป็นแบบ “warm-glow”

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการศึกษาวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

รายได้ พบว่า รายได้ประจำมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้ประจำเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 13.08 และร้อยละ 23.27 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ารายได้ประจำมีผลกระทบต่อการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ส่วนรายได้เป็นครั้งคราว พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคทั้ง 2 ประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้เป็นครั้งคราวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลจะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และแก่

³¹ ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค

บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 4.72 และร้อยละ 6.08 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า รายได้เป็นครั้งคราวมีผลกระทบต่อการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ สำหรับรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน ทั้งนี้หากเปรียบเทียบภายในการบริจาคประเภทเดียวกัน พบว่า รายได้ประจำมีอิทธิพลต่อการบริจาคทุกประเภทสูงกว่ารายได้ประเภทอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้เงินบางประการของปัจเจกบุคคล พบว่า **ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัว** มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.88 ขณะที่การบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา พบว่า ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลจะทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 12.56 ดังนั้นค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวจึงมีผลกระทบต่อการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ ขณะที่ **ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว** พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ครัวเรือนจะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 12.56 ขณะที่ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สถานะเศรษฐกิจสังคม เพศ อายุ การศึกษา และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาที่มีรายละเอียดดังนี้

สถานะเศรษฐกิจสังคม พบว่า ปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการการค้า/อุตสาหกรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

เปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนา ส่วนปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน ขณะที่ปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น และปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นเสมียน พนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นคณงานเกษตร และคณงานทั่วไป พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และหากพิจารณาเปรียบเทียบภายในการบริจาคประเภทเดียวกัน พบว่า ปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการการค้า/อุตสาหกรรมมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนาสูงกว่าครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นอื่นๆ ขณะที่ปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นคณงานเกษตร และคณงานทั่วไปมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นอย่างอื่น

เพศ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนาของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้หญิงจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้ชาย ส่วนการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน พบว่า เพศไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของปัจเจกบุคคล

อายุ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์การศาสนาและบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ

99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากปัจเจกบุคคลมีอายุเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลจะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาและบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 6.93 และร้อยละ 3.21 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอายุยกกำลังสอง จะพบว่า อายุยกกำลังสองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาและบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของปัจเจกบุคคลระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าหากปัจเจกบุคคลอายุเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งแนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลจะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาและบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนจะลดลง

การศึกษา พบว่า การศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับปริญญาตรี มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนการศึกษาระดับปริญญาโท และการศึกษาระดับอื่นๆ พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา ส่วนการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน พบว่า มีเพียงการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล สำหรับการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน พบว่า เขตการปกครองไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาค ส่วนตัวแปร**ภูมิภาค** พบว่า ปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคกลางมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา สำหรับ

ปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคเหนือ พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาทั้ง 2 ประเภท ขณะที่ปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาเพื่อองค์ศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาคนแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคใต้ พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาทั้ง 2 ประเภท โดยปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาเพื่อองค์ศาสนาสูงกว่าปัจเจกบุคคลในภูมิภาคอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ขณะที่ปัจเจกบุคคลที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคนแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าปัจเจกบุคคลในภูมิภาคอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยกำหนดการบริจาครายประเภทของปัจเจกชน (บริจาค/ไม่บริจาค)

ตัวแปรตาม : บริจาค =1, ไม่บริจาค =0

Variables	Donation for Religious Institution			Donation for Personal not in Household		
	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect
Constant	-3.8532 ***	-7.294		-4.7934 ***	-8.950	
Region						
Central ¹	-0.1280	-1.261	-0.0106	-0.2408 **	-2.439	-0.0266
North	0.1216	1.102	0.0081	-0.1415	-1.312	-0.0120
Northeast	0.3721 ***	3.095	0.0232	-0.2732 **	-2.334	-0.0214
South	-0.1127	-1.036	-0.0042	0.0118	0.111	0.0006
Household Charecteristics						
Non-Municipal Area	0.2008 ***	3.401	0.0144	0.0170	0.290	0.0015
Female	0.3092 ***	5.987	0.0507	0.0158	0.311	0.0031
Age	0.0693 ***	8.639	0.0693	0.0321 ***	3.538	0.0321
Age Square	-0.0005 ***	-6.068	0.0000	-0.0004 ***	-4.295	0.0000
Socio Economic Status						
Entrepreneurs Trade & Industry	0.1380 *	1.700	0.0063	0.3355 ***	4.273	0.0192
Professional, Technical & Managerial	0.1272	1.305	0.0053	0.8278 ***	9.115	0.0422
Farm operator,mainly owning land	0.3111 **	2.186	0.0034	0.1950	1.513	0.0027
Farm operator,mainly renting land	0.2807	0.990	0.0006	0.3101	1.180	0.0008
Laborers	0.1825	1.547	0.0024	0.1639	1.326	0.0027
Other employees	0.0786	1.071	0.0053	0.6384 ***	8.607	0.0521
Education						
Element Lower	0.2436 ***	2.739	0.0250	-0.1745 *	-1.711	-0.0224
Elementary Upper	0.2017 *	1.666	0.0043	0.0827	0.655	0.0023
Secondary Lower	0.2334 *	1.955	0.0063	0.0428	0.348	0.0015
Secondary Upper	0.2834 **	2.179	0.0053	0.0972	0.725	0.0023
Vocational	0.3413 ***	2.694	0.0090	-0.0522	-0.404	-0.0017
Bachelor Degree	0.3119 **	2.486	0.0155	-0.0788	-0.619	-0.0049
Master Degree	0.2174	0.946	0.0011	-0.0488	-0.245	-0.0003
Other Education	-0.6765	-1.000	-0.0002	-0.4641	-0.676	-0.0001
Expenditure						
(ln)Addicted expenditure per head	0.0111	1.296	0.0101	0.0190 **	2.341	0.0188
(ln)Necessary expenditure per head	0.1271 **	2.244	0.1256	0.0253	0.449	0.0170
Income						
(ln)Permanet Money Income	0.1308 ***	6.149	0.1308	0.2327 ***	8.981	0.2327
(ln)Temporary Money Income	0.0472 ***	4.464	0.0472	0.0608 ***	6.807	0.0608
(ln)Income in-kind	0.0035	0.356	0.0023	-0.0062	-0.634	-0.0016
Motivation						
(ln)Donation of other people	-0.0370	-0.515	-0.0112	0.4592 ***	6.241	0.4592
No. of observations	4,296			4,296		
Log-likelihood	-1950.72			-2116.75		
Restricted log-likelihood	-2236.56			-2764.60		
Chi-squared	571.69			1295.70		
Degree of freedom	28			28		

หมายเหตุ : - ไม่สามารถประมาณการแบบจำลองโพรบิทของการบริจาคแก่องค์กรทางการศึกษา การกุศล

และการเมืองได้เนื่องจากมีปัจเจกบุคคลที่ทำการบริจาคเท่ากับ 167, 122 และ 4 คน

จากจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 4,296 คน คิดเป็นร้อยละ 3.89, 2.84 และ 0.09 ตามลำดับ

- *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4.3 ผลกระทบของรายได้ และปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาค

ในส่วนนี้จะประกอบด้วยผลการศึกษา 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรกจะเป็นการศึกษาถึงผลกระทบของรายได้ แรงจูงใจและปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคของครัวเรือน ส่วนที่สองจะเป็นการศึกษาในหน่วยของปัจเจกบุคคล

4.3.1 ปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคของครัวเรือนไทย

ผลการศึกษานี้จะแบ่งย่อยออกเป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคโดยรวม และปริมาณการบริจาคจำแนกรายประเภทของครัวเรือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1.1 ปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนไทย

ปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือน แสดงในตารางที่ 4.5 ในแบบจำลองที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนแรงจูงใจในการบริจาค พบว่า การบริจาคของครัวเรือนอื่นมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนตัวเองที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากครัวเรือนอื่นบริจาคเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนตัวเองจะเพิ่มขึ้น(ลดลง) ดังนั้นแรงจูงใจที่กำหนดปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนจึงเป็นแบบ impure altruistic

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

รายได้ พบว่า รายได้รวมมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) และหากจำแนกรายได้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ รายได้ประจำ รายได้เป็นครั้งคราว และรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า รายได้ถาวร และรายได้เป็นครั้งคราวมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวม

ของครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หาก รายได้ประจำและรายได้เป็นครั้งคราวของครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการ บริจาคโดยรวมของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) ส่วนรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า ไม่มีอิทธิพลกับ ปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนไทย

ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้จ่ายเงินบางประการของครัวเรือน พบว่า **ทั้งค่าใช้จ่าย ด้านอบายมุขต่อหัว และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวล้วนมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวม ของครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก** สะท้อนให้เห็นว่า ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัว/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวสูงมีแนวโน้มที่ปริมาณการ บริจาคโดยรวมสูงกว่าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัว/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวต่ำโดย เปรียบเทียบ หรือหากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว/ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น ทำให้แนวโน้ม ที่ปริมาณการบริจาคของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) เช่นกัน

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ลักษณะของครัวเรือน สถานะเศรษฐกิจสังคม สัดส่วนสมาชิก เพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน สัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และตัวแปร ด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของครัวเรือน ในแบบจำลองที่ 2 พบว่า ครัวเรือนคนเดียว ครัวเรือนที่สามี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกัน และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่สมรสมี อิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ครัวเรือนที่มี ญาติอยู่ร่วมด้วย พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือน

สถานะเศรษฐกิจสังคม ในแบบจำลองที่ 2 พบว่า ทุกสถานะเศรษฐกิจสังคมมีอิทธิพลกับ ปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เว้นแต่ครัวเรือนที่มีสถานะ เศรษฐกิจสังคมเป็นแรงงานเกษตร และคนงานทั่วไป พบว่า ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาค โดยรวมของครัวเรือน

สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า มีอิทธิพลกับ ปริมาณการบริจาคโดยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงมีแนวโน้มที่ปริมาณ

การบริจาคโดยรวมจะสูงกว่าครัวเรือนที่มีสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำกว่า

สัดส่วนผู้สูงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือน

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** มีอิทธิพลต่อปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยครัวเรือนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคโดยรวมจะสูงกว่าครัวเรือนที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตเทศบาล ส่วนตัวแปรภูมิภาคในแบบจำลองที่ 2 พบว่า มีเพียงครัวเรือนที่อยู่ในภาคกลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาศโดยรวมของครัวเรือนที่
ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.5 ปัจจัยกำหนดการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล (ปริมาณการบริจาค)

ตัวแปรตาม : ปริมาณการบริจาค

Variables	Total Donation			
	Model 1		Model 2	
	Coef.	z-stat	Coef.	z-stat
constant	-12.4718 ***	-47.5948	-9.0315 ***	-34.919
Region				
Central ¹	-0.0880	-1.507	-0.2469 ***	-4.194
North	0.5279 ***	8.525	0.2519 ***	4.023
Northeast	0.6316 ***	9.614	0.3428 ***	5.148
South	0.0990	1.594	-0.0717	-1.148
Household Charecteristics				
Non-Municipal Area	0.1815 ***	6.669	0.1592 ***	5.808
No. of female per size of household	0.3288 ***	6.749	0.2977 ***	6.079
No. of old member per size of household	0.0501	1.066	0.0705	1.467
Household Types				
Head & spouse present	0.0241	0.529	0.2314 ***	5.129
One parent with unmarried children	-0.3538 ***	-6.442	-0.2229 ***	-4.051
All other household types	-0.1942 ***	-3.686	-0.0086	-0.164
Socio Economic Statuses				
Entrepreneure trade & industry	0.2455 ***	5.830	0.2284 ***	5.309
Professional, technical & managerial	0.6661 ***	13.047	0.6646 ***	12.837
Farm operator, mainly owning land	0.4656 ***	9.628	0.4058 ***	8.332
Farm operator, mainly renting land	0.3303 ***	4.519	0.2694 ***	3.665
Laborers	0.0163	0.281	-0.1555 ***	-2.676
Other employees	0.1623 ***	3.915	0.0707 *	1.673
Expenditures				
(ln)Addicted expenditure per size of household	0.0636 ***	12.596	0.0584 ***	11.467
(ln)Necessary expenditur per size of household	0.7939 ***	27.844	0.9232 ***	33.013
Income				
(ln)Total income	0.9372 ***	49.555		
(ln)Permanet money income			0.5026 ***	37.458
(ln)Temporary money income			0.1073 ***	23.509
(ln)Income in-kind			0.0124 *	1.755
Motivation				
(ln)Donation of other people	0.4094 ***	11.485	0.3226 ***	8.945
No. of observations	34,843		34,843	
No. of observations censored	3,359		3,359	
Log-likelihood	-73,550.36		-73,674.17	

หมายเหตุ : - *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4.3.1.2 ปริมาณการบริจาครายประเภทของครัวเรือนไทย

ปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของครัวเรือนแสดงในตารางที่ 4.6 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนแรงจูงใจในการบริจาค พบว่า การบริจาคของครัวเรือนอื่นมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ กล่าวคือ หากครัวเรือนอื่นทำการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคของครัวเรือนตัวเองเพื่อองค์การศาสนาลดลง (เพิ่มขึ้น) ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาจะเป็นแบบ “impure altruistic” ขณะที่การบริจาคของครัวเรือนอื่นมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การการกุศลฯ และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากครัวเรือนอื่นทำการบริจาคเพื่อองค์การการกุศลฯ และบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคของครัวเรือนตัวเองเพื่อองค์การการกุศลฯ และบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคเพื่อองค์การการกุศลฯ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนจะเป็นแบบ “impure altruistic” ส่วนการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา พบว่า การบริจาคของคนอื่นไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคของครัวเรือนตัวเอง ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษาจึงเป็นแบบ “warm-glow”

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการศึกษาที่มีรายละเอียดดังนี้

รายได้ พบว่า รายได้ประจำมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้ประจำของครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคทุกประเภทของครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ส่วนรายได้เป็นครั้งคราว พบว่า มีอิทธิพลกับการบริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้เป็นครั้งคราวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคทุกประเภทของครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ด้วยเช่นกัน สำหรับรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า มีอิทธิพลกับการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา การศึกษา และการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่น

ร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงินเพิ่มขึ้น(ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา และการกุศลฯ ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ส่วนการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน พบว่า รายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงินมีอิทธิพลกับการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ กล่าวคือ หากรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงินเพิ่มขึ้น(ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของครัวเรือนจะลดลง(เพิ่มขึ้น)

ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้เงินบางประการของครัวเรือน พบว่า **ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัว**มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคของครัวเรือนเพื่อองค์กรศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ขณะที่ปริมาณการบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา และการกุศลฯ พบว่า ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวไม่มีอิทธิพลต่อปริมาณการบริจาคดังกล่าว

สำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การกุศลฯ และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวต่อหัวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การกุศลฯ และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ขณะที่ปริมาณการบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา พบว่า ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคดังกล่าว

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ลักษณะของครัวเรือน สถานะเศรษฐกิจสังคม สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน สัดส่วนผู้สูงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกันมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่ร่วมกับบุตรที่ยังไม่สมรส พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์กร

ศาสนา การศึกษา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การการกุศลฯ สำหรับครัวเรือนที่มีญาติอยู่ร่วมด้วย พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา และการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

สถานะเศรษฐกิจสังคม พบว่า ครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการค้า/อุตสาหกรรมมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา และการกุศลฯ ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา การศึกษา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การการกุศลฯ ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99. แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการกุศลฯ ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการกุศลฯ ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นเสมียนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการกุศลฯ และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นคณงานเกษตร และคณงานทั่วไป พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นอกจากนั้นยังมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการกุศลฯ ที่ระดับความ

เชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากสัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา องค์การศาสนา และการกุศลฯ ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ส่วนปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน พบว่า สัดส่วนสมาชิกเพศหญิงต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีนัยสำคัญ

สัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากครัวเรือนมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการกุศลฯ ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ขณะที่สัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ กล่าวคือ หากครัวเรือนใดมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น(ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของครัวเรือน เพิ่มขึ้น(ลดลง)

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง**มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคทุกประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เว้นแต่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคทุกประเภทสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล ส่วนตัวแปร **ภูมิภาค** พบว่า ครัวเรือนที่อาศัยในภาคกลางมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา การศึกษา และการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน สำหรับครัวเรือนที่อาศัยในภาคเหนือ พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา การศึกษา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การกุศลฯ ส่วนครัวเรือนที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา การศึกษา และการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน ส่วนครัวเรือนที่อาศัยในภาคใต้ พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาค

เพื่อองค์การการศึกษา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และการกุศลฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.6 ปัจจัยกำหนดการบริจาคจำแนกรายประเภทของครัวเรือนไทย (ปริมาณการบริจาค)

ตัวแปรตาม : ปริมาณการบริจาค

Variables	Donation for religious institution		Donation for educational institution		Donation for charitable institution		Donation for Person not in Household	
	Coef.	z-stat	Coef.	z-stat	Coef.	z-stat	Coef.	z-stat
constant	-3.7709 ***	-19.742	-19.0206 ***	-12.496	-44.1532 ***	-18.414	-52.4301 ***	-40.764
Region								
Central ¹	0.2503 ***	5.720	-3.5994 ***	-12.231	-1.8059 ***	-4.858	-0.1352	-0.565
North	0.4769 ***	10.261	-2.4338 ***	-7.837	-0.1581	-0.391	1.8205 ***	6.951
Northeast	0.8172 ***	16.545	-4.5672 ***	-12.895	-2.4594 ***	-5.150	0.0147	0.052
South	0.0675	1.455	-1.0535 ***	-3.572	0.4919	1.321	2.4724 ***	9.710
Household characteristics								
Non-Municipal Area	0.1524 ***	7.534	0.7457 ***	4.681	0.3906 *	1.731	0.5535 ***	4.280
No. of female per size of household	0.4023 ***	11.090	0.5595 *	1.882	0.7322 *	1.864	-0.0156	-0.071
No. of old member per size of household	0.6649 ***	18.745	-0.8929 ***	-3.012	1.4759 ***	3.958	-3.6871 ***	-14.957
Household Types								
Head & spouse present	0.5651 ***	16.902	1.2041 ***	4.274	1.2396 ***	3.490	-0.7660 ***	-3.888
One parent with unmarried children	0.4461 ***	10.962	0.8701 ***	2.595	0.2121	0.468	-2.7621 ***	-10.800
All other household types	0.3924 ***	10.110	0.6099 *	1.876	0.7117 *	1.707	-1.5246 ***	-6.402
Socio Economic Statuses								
Entrepreneure trade & industry	0.1023 ***	3.220	-0.0887	-0.355	0.1792	0.531	1.2601 ***	5.967
Professional, technical & managerial	0.1045 ***	2.731	1.3609 ***	5.031	0.1778	0.483	2.4580 ***	10.446
Farm operator, mainly owning land	0.1978 ***	5.507	-0.0725	-0.253	0.6201	1.539	0.8771 ***	3.472
Farm operator, mainly renting land	0.2053 ***	3.790	-0.3192	-0.743	-0.0074	-0.012	1.0924 ***	3.002
Laborers	-0.2267 ***	-5.289	-0.5322	-1.512	-0.7687	-1.404	0.3567	1.185
Other employees	-0.1751 ***	-5.615	-1.5536 ***	-5.998	-1.2034 ***	-3.381	1.7076 ***	8.212
Expenditures								
(ln)Addicted expenditure per size of household	0.0324 ***	8.601	0.0073	0.257	0.0530	1.412	0.2077 ***	9.258
(ln)Necessary expenditur per size of household	0.3150 ***	15.251	0.1988	1.250	1.8408 ***	8.312	3.4014 ***	26.040
Income								
(ln)Permanet money income	0.3061 ***	31.044	0.7352 ***	9.048	1.0691 ***	9.230	1.4941 ***	21.271
(ln)Temporary money income	0.0729 ***	21.649	0.3165 ***	13.367	0.2100 ***	6.690	0.2977 ***	15.114
(ln)Income in-kind	0.0909 ***	17.217	0.3887 ***	8.114	0.1728 ***	3.133	-0.2735 ***	-9.518
Motivation								
(ln)Donation of other people	-0.1176 ***	-4.418	-0.1778	-0.833	2.0745 ***	6.429	3.4720 ***	19.233
No. of observations	34,843		34,843		34,843		34,843	
No. of observations censored	4,678		32,632		33,705		25,700	
Log-likelihood	-63,285.94		-12,158.92		-6,872.84		-41,808.17	

หมายเหตุ : - ไม่สามารถประมาณการแบบจำลองโทบิตของการบริจาคแก่องค์กรทางการเมืองได้เนื่องจากมีจำนวนครัวเรือนที่ทำกรบริจาคแก่องค์กรทางการเมืองเพียง 29 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 34,843 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.08

- *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4.3.2 ปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคของปัจเจกบุคคล

ในผลการศึกษานี้จะแบ่งย่อยออกเป็น 2 ส่วนเช่นเดียวกับแบบจำลองของ ครัวเรื่อน คือ ปัจจัยที่มีต่อปริมาณการบริจาคโดยรวม และปริมาณการบริจาคจำแนกรายประเภท ของปัจเจกบุคคล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.2.1 ปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล

ปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล แสดงในตารางที่ 4.7 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนแรงจูงใจในการบริจาค พบว่า การบริจาคของคนอื่นมีอิทธิพลกับ ปริมาณการบริจาคโดยรวมของตัวเองที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากคนอื่นบริจาคเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้ปริมาณการบริจาคโดยรวมของตัวเองจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจที่กำหนดปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลจะเป็นแบบ “impure altruistic”

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

รายได้ พบว่า รายได้รวมมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้รวมของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น(ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น (ลดลง) และหากจำแนกรายได้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ รายได้ประจำ รายได้เป็นครั้งคราว และ รายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า รายได้ประจำ และรายได้เป็นครั้งคราวมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากรายได้ประจำ และรายได้เป็นครั้งคราวของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น (ลดลง) ส่วนรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล

ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้เงินบางประการของปัจเจกบุคคล พบว่า ทั้งค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวในแบบจำลองที่ 2 ล้วนมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก สะท้อนให้เห็นว่า ปัจเจกบุคคลที่มีค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวสูงมีแนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคโดยรวมสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่มีค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว/ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวต่ำกว่า หรือหากปัจเจกบุคคลมีค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว/ค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น (ลดลง) ด้วย

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สถานะเศรษฐกิจสังคม เพศ อายุ การศึกษา และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาในแบบจำลองที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

สถานะเศรษฐกิจสังคม พบว่า ปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการค้า/อุตสาหกรรม ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง ผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง และเป็นคนงานเกษตร และคนงานทั่วไปมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น และเป็นเสมียนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ พบว่า ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล

เพศ พบว่า เพศมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้หญิงจะมีแนวโน้มทำการบริจาคโดยรวมสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้ชายโดยเปรียบเทียบ

อายุ พบว่า อายุมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากปัจเจกบุคคลมีอายุเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น(ลดลง)ด้วย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอายุยกกำลังสอง จะพบว่า อายุยกกำลังสองมีอิทธิพลในทิศทางลบกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ดังนั้น

สามารถกล่าวได้ว่าหากปัจเจกบุคคลอายุเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งแนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนจะลดลง

การศึกษา พบว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา และการศึกษาในระดับอื่นๆ พบว่าไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวม

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล ส่วนตัวแปร**ภูมิภาค** พบว่า ทุกภาคมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลอย่างมีนัยสำคัญในระดับที่ต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.7 ปัจจัยกำหนดการบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล (ปริมาณการบริจาค)

ตัวแปรตาม : ปริมาณการบริจาค

Variables	Total Donation			
	Model 1		Model 2	
	Coef.	z-stat	Coef.	z-stat
constant	-15.5785 ***	-17.523	-11.0886 ***	-11.971
Region				
Central ¹	-0.6222 ***	-3.497	-0.7661 ***	-4.129
North	-0.2355	-1.242	-0.4740 **	-2.385
Northeast	-0.1543	-0.756	-0.4554 **	-2.133
South	-0.4569 **	-2.370	-0.6484 ***	-3.247
Household Charecteristics				
Non-Municipal Area	0.1287	1.325	0.0987	0.986
Female	0.4073 ***	4.616	0.3732 ***	4.102
Age	0.1164 ***	8.182	0.1365 ***	9.222
Age Square	-0.0009 ***	-6.644	-0.0011 ***	-7.286
Socio Economic Status				
EntrepreneursTrade & Industry	0.6960 ***	5.348	0.6955 ***	5.063
Professional,Technical & Managerial	1.6157 ***	9.901	1.7257 ***	10.217
Farm operator,mainly owning land	0.6675 ***	3.185	0.5966 ***	2.757
Farm operator,mainly renting land	0.3038	0.673	0.2255	0.485
Laborers	0.4963 **	2.484	0.1557	0.758
Other employees	1.2807 ***	10.023	1.1734 ***	8.804
Education				
Element Lower	-0.0268	-0.173	0.0639	0.402
Elementary Upper	0.3263	1.520	0.5538 **	2.513
Secondary Lower	0.1251	0.598	0.4994 **	2.339
Secondary Upper	0.3398	1.457	0.7163 ***	3.002
Vocational	0.0352	0.157	0.5085 **	2.227
Bachelor Degree	-0.0478	-0.217	0.5038 **	2.259
Master Degree	0.0096	0.027	0.7985 **	2.189
Other education	-2.3150 *	-1.822	-1.9533	-1.491
Expenditure				
(ln)Addicted expenditure per head	0.0422 ***	2.915	0.0496 ***	3.328
(ln)Necessary expenditure per head	-0.0271	-0.264	0.5546 ***	5.590
Income				
(ln)Total income	1.6028 ***	22.008		
(ln)Permanet Money Income			0.5525 ***	14.017
(ln)Temporary Money Income			0.1466 ***	8.950
(ln)Income in-kind			0.0082	0.436
Motivation				
(ln)Donation of other people	0.5080 ***	4.212	0.4268 ***	3.418
No. of observations	4,296		4,296	
No. of observations censored	621		621	
Log-likelihood	-9,258.49		-9,359.97	

หมายเหตุ : - ไม่สามารถประมาณการแบบจำลองโทบิทของการบริจาคแก่องค์กรทางการศึกษา การกุศล

และการเมืองได้เนื่องจากมีจำนวนคนไทยที่ทำการบริจาคเท่ากับ 167, 122 และ 4 คน ตามลำดับ

จากจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 4,296 คน คิดเป็นร้อยละ 3.89, 2.84 และ 0.09 ตามลำดับ

- *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹ ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4.3.2.2 ปริมาณการบริจาครายประเภทของปัจเจกบุคคล

ปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และบุคคลภายนอกครัวเรือนของครัวเรือนแสดงในตารางที่ 4.8 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนแรงจูงใจในการบริจาค พบว่า การบริจาคของคนอื่นมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากคนอื่นทำการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของตัวเองจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนจะเป็นแบบ “impure altruistic” แต่การบริจาคของคนอื่นไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา ดังนั้นแรงจูงใจในการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาจะเป็นแบบ “warm-glow”

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

รายได้ พบว่า รายได้ประจำ และรายได้เป็นครั้งคราวมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคทั้ง 2 ประเภทที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากปัจเจกบุคคลมีรายได้ประจำเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคทั้ง 2 ประเภทของปัจเจกบุคคลจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) ส่วนรายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน พบว่า ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคทั้ง 2 ประเภท

ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้เงินบางประการของปัจเจกบุคคล พบว่า **ค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัว**มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคทั้ง 2 ประเภทอย่างมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากปัจเจกบุคคลมีค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่อหัวเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคทั้ง 2 ประเภทของปัจเจกบุคคลจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) ด้วย

สำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคเพื่อ

องค์การศาสนาของปัจเจกบุคคลจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) ด้วย แต่ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สถานะเศรษฐกิจสังคม เพศ อายุ การศึกษา และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาที่มีรายละเอียดดังนี้

สถานะเศรษฐกิจสังคม พบว่า ปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ประกอบการการค้า/อุตสาหกรรมมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และ 99 ตามลำดับ ส่วนปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา ส่วนปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 99 ตามลำดับ ส่วนปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น และปัจเจกบุคคลที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นเสมียนพนักงาน พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานขายและให้บริการ พบว่า ไม่มีอิทธิพลกับการบริจาคทั้ง 2 ประเภท ส่วนครัวเรือนที่มีสถานะเศรษฐกิจสังคมเป็นแรงงานเกษตร และแรงงานทั่วไป พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่องค์การศาสนา

เพศ พบว่า เพศมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้หญิงจะมีแนวโน้มทำการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่เป็นเพศชาย ส่วนการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน พบว่า เพศไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

อายุ พบว่า อายุมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคทั้ง 2 ประเภทของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากปัจเจกบุคคลมีอายุเพิ่มขึ้น (ลดลง) ทำให้แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคทั้ง 2 ประเภทของปัจเจกบุคคลจะเพิ่มขึ้น

(ลดลง) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอายุที่กำลังสอง จะพบว่า อายุกำลังสองมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคตั้ง 2 ประเภทของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าหากปัจเจกบุคคลอายุเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่ง แนวโน้มที่ปริมาณการบริจาคตั้ง 2 ประเภทของปัจเจกบุคคลจะลดลงด้วย

การศึกษา พบว่า ทุกระดับการศึกษามีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เว้นแต่การศึกษาในระดับอื่นๆ ที่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา ส่วนการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน พบว่า มีเพียงการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มทำการบริจาคทุกประเภทสูงกว่าปัจเจกบุคคลที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล ขณะที่เขตการปกครองไม่มีนัยสำคัญกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

ส่วนตัวแปร**ภูมิภาค** พบว่า ปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคกลางมีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา สำหรับปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคเหนือ พบว่า ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคตั้ง 2 ประเภท ส่วนปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนา และปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และ 95 ตามลำดับ ส่วนปัจเจกบุคคลที่อาศัยในภาคใต้ พบว่า มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคเพื่อองค์การศาสนาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แต่ไม่มีอิทธิพลกับปริมาณการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

ตารางที่ 4.8 ปัจจัยกำหนดการบริจาคจำแนกรายประเภทของปัจเจกบุคคล (ปริมาณการบริจาค)

ตัวแปรตาม : ปริมาณการบริจาค

variables	Donation for Religious Institution		Donation for Personal not in Household	
	Coef.	z-stat	Coef.	z-stat
constant	-8.8118 ***	-13.185	-32.0204 ***	-10.439
Region				
Central ¹	-0.0803	-0.596	-1.0619 **	-2.012
North	0.1288	0.893	-0.5838	-1.002
Northeast	0.4378 ***	2.833	-1.2814 **	-2.001
South	-0.2683 *	-1.848	0.1433	0.250
Household Charecteristics				
Non-Municipal Area	0.2234 ***	3.109	-0.0361	-0.109
Female	0.4438 ***	6.775	0.0103	0.036
Age	0.1295 ***	12.082	0.2395 ***	4.573
Age Square	-0.0009 ***	-8.589	-0.0029 ***	-5.338
Socio Economic Status				
Entrepreneurs Trade & Industry	0.1815 *	1.844	2.2645 ***	4.939
Professional, Technical & Managerial	0.1908	1.568	4.9407 ***	9.658
Farm operator, mainly owning land	0.3546 **	2.296	1.4559 *	1.936
Farm operator, mainly renting land	-0.0232	-0.070	1.8714	1.203
Laborers	-0.0869	-0.589	0.9753	1.334
Other employees	-0.0100	-0.104	3.8950 ***	8.965
Education				
Element Lower	0.3446 ***	3.020	-1.0749 *	-1.780
Elementary Upper	0.4146 ***	2.602	0.6134	0.842
Secondary Lower	0.4402 ***	2.853	0.4636	0.652
Secondary Upper	0.5367 ***	3.104	0.6251	0.817
Vocational	0.6544 ***	3.964	-0.1886	-0.254
Bachelor Degree	0.7076 ***	4.392	-0.2704	-0.370
Master Degree	0.8000 ***	3.049	-0.1200	-0.113
Other donation	-1.6199	-1.559	-3.0674	-0.733
Expenditure				
(ln)Addicted expenditure per head	0.0248 **	2.305	0.0935 **	2.080
(ln)Necessary expenditure per head	0.5554 ***	7.782	0.2455	0.774
Income				
(ln)Permanet Money Income	0.2595 ***	9.279	1.6441 ***	10.802
(ln)Temporary Money Income	0.0716 ***	6.087	0.3397 ***	6.942
(ln)Income in-kind	0.0222	1.618	-0.0324	-0.604
Motivation				
(ln)Donation of other people	-0.0836	-0.934	2.7313 ***	6.508
No. of observations	4,296		4,296	
No. of observations censored	928		2,819	
Log-likelihood	-7,784.44		-6,086.10	

หมายเหตุ : - ไม่สามารถประมาณการแบบจำลองโทบิตของการบริจาคแก่องค์กรทางการศึกษา การกุศล และการอื่น เนื่องจากมีจำนวนคนไทยที่ทำกรบริจาคเท่ากับ 167, 122 และ 4 คน ตามลำดับ จากจำนวนตัวอย่าง 4,296 คน คิดเป็นร้อยละ 3.89, 2.84 และ 0.09 ตามลำดับ

- *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4.3 ผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีการบริจาคและ ปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคของปัจเจกบุคคล

เนื่องจากมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีการบริจาคมีผลกระทบต่อ การเสียภาษีของปัจเจกบุคคล ดังนั้นในการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคและ ผลกระทบของมาตรการดังกล่าวจึงพิจารณาในหน่วยของปัจเจกบุคคลเท่านั้น โดยจะทำการศึกษา ใน 2 ส่วน คือ ส่วนแรกจะศึกษาถึงผลกระทบของมาตรการฯ ต่อการบริจาค/ไม่บริจาคโดยรวม ส่วนที่ 2 จะศึกษาถึงผลกระทบของมาตรการฯ ต่อการบริจาค/ไม่บริจากรายประเภท โดยแต่ละ ส่วนมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้ฯ ต่อการบริจาคโดยรวม

ปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล แสดงในตารางที่ 4.9 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้ฯ พบว่า รายได้ หลังหักภาษีมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมมาบริจาคโดยรวมของปัจเจก บุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลที่ มีรายได้หลังหักภาษีเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มเปลี่ยนแปลงทำการบริจาคโดยรวม ของปัจเจกบุคคลเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 170.83 ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าหากปัจเจกบุคคล สามารถหักลดหย่อนภาษีได้เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้รายได้หลังหักภาษีเพิ่มขึ้นแล้วปัจเจกบุคคลจะ ทำการบริจาคโดยรวมเพิ่มขึ้น

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจอื่นๆ ได้แก่ ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้เงินบางประการ ผล การศึกษามีรายละเอียดดังนี้ ทั้งค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัวและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผล การศึกษามีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล

อายุ พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากปัจเจกบุคคลมีอายุเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคโดยรวมลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.14 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอายุยกกำลังสอง จะพบว่า อายุยกกำลังสองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยปัจเจกชนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคโดยรวมสูงกว่าปัจเจกชนที่มีถิ่นที่อยู่อยู่นอกเขตเทศบาล ส่วนตัวแปร**ภูมิภาค** พบว่า ปัจเจกชนที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ล้วนไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนมาบริจาคโดยรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยกำหนดการบริจาคโดยรวมของปัจเจกชนที่เสียภาษี
(บริจาคหรือไม่บริจาค)

ตัวแปรตาม : บริจาค =1, ไม่บริจาค =0

Variables	Total Donation		
	Coef.	z-stat	marginal effect
Constant	1.6459	0.0117	
Region			
Central ¹	-4.0454	-0.0288	-0.0005
North	-3.2662	-0.0233	-0.0005
Northeast	-3.9472	-0.0281	-0.0005
South	-3.5983	-0.0257	-0.0004
Household Charecteristics			
Non-Municipal Area	-0.7317 *	-1.7149	-0.0001
Female	0.0100	0.0248	0.0000
Age	-0.3752 ***	-2.6686	-0.0014
Age Square	0.0045 ***	2.7234	0.0045
Expenditure			
Addicted expenditure per head	0.0878	1.4221	0.0810
Necessary expenditure per head	-0.6266	-1.3622	-0.0542
Income			
Income after Tax ²	1.7083 ***	4.6521	1.7083
No. of observations	410		
Log-likelihood	-34.172		
Restricted log-likelihood	-61.038		
Chi-squared	53.731		
Degree of freedom	11		

หมายเหตุ : - *, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

- ¹ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

- ²รายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราวหักด้วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.2 ผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้ฯ ต่อการบริจาครายประเภท

ผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้ฯ และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา การกุศลฯ และแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของปัจเจกบุคคล แสดงในตารางที่ 4.10 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่สะท้อนผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้ฯ พบว่า รายได้หลังหักภาษีมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากปัจเจกบุคคลมีรายได้หลังหักภาษีเพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 1 ทำให้แนวโน้มปัจเจกชนเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน และเพื่อองค์กรการกุศลฯ เพิ่มขึ้น(ลดลง) ร้อยละ 59.56 ร้อยละ 54.17 และร้อยละ 39.98 ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าหากปัจเจกบุคคลสามารถหักลดหย่อนภาษีได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้รายได้หลังหักภาษีเพิ่มขึ้นแล้วปัจเจกบุคคลจะทำการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน และเพื่อองค์กรการกุศลฯ เพิ่มขึ้น ส่วนการบริจาคแก่องค์กรการศึกษา พบว่า รายได้หลังหักภาษีไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคดังกล่าว

ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจอื่นๆ คือ ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการใช้เงินบางประการ ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ค่าใช้จ่ายด้านอภายมุขต่อหัว พบว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อการกุศลฯ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคมาบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน แต่มี

อิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนาบริจาคนแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนเท่านั้นที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ และตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาที่มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนาบริจาคนของปัจเจกบุคคลทุกประเภท

อายุ และอายุกำลังสอง พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนาบริจาคนของปัจเจกบุคคลทุกประเภท

ตัวแปรด้านที่อยู่อาศัย พบว่า **เขตการปกครอง** มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนาบริจาคนแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของปัจเจกบุคคลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยปัจเจกชนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมาทำการบริจาคนแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่าปัจเจกชนที่มีถิ่นที่อยู่นอกเขตเทศบาล สำหรับการบริจาคนเพื่อองค์กรศาสนา การศึกษา และการกุศล พบว่าเขตการปกครองไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนาบริจาคนดังกล่าว ส่วนตัวแปร**ภูมิภาค** พบว่า ปัจเจกชนที่อาศัยอยู่ในภาคกลางมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนาบริจาคนเฉพาะกับการบริจาคนเพื่อองค์กรศาสนา และการกุศล ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับปัจเจกชนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนาบริจาคนเฉพาะกับการบริจาคนเพื่อองค์กรการกุศล ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 99 เท่านั้น และปัจเจกชนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงการไม่บริจาคนาบริจาคนเฉพาะกับการบริจาคนเพื่อองค์กรศาสนา และการกุศล ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ตารางที่ 4.10 ปัจจัยกำหนดการบริจาคจำแนกรายประเภทของปัจเจกบุคคลที่เสียภาษี

(บริจาคหรือไม่บริจาค)

ตัวแปรตาม : บริจาค =1, ไม่บริจาค =0

Variables	Donation for Religious Institution			Donation for Education Institution			Donation for Charitable Institution			Donation for Person not in Household		
	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect	Coef.	z-stat	marginal effect
Constant	-3.0698	-1.461		-2.5625	-1.240		-5.9672 **	-2.363		-0.6988	-0.421	
Region												
Central ¹	-1.2416 **	-2.521	-0.0414	-0.0194	-0.059	-0.0013	-0.7175 **	-2.244	-0.0311	-0.3247	-1.184	-0.0358
North	-0.8530	-1.638	-0.0223	-0.1732	-0.488	-0.0074	-0.9039 **	-2.511	-0.0244	0.0108	0.036	0.0008
Northeast	-0.6243	-1.155	-0.0150	-0.2142	-0.597	-0.0081	-1.0943 ***	-2.857	-0.0260	-0.3438	-1.172	-0.0218
South	-0.9893 *	-1.781	-0.0126	0.4968	1.357	0.0091	-0.7229 *	-1.739	-0.0079	0.1025	0.298	0.0035
Household Characteristics												
Non-Municipal Area	0.1507	0.526	0.0024	0.2184	0.873	0.0046	-0.0330	-0.094	-0.0004	-0.3630 *	-1.745	-0.0137
Female	0.2248	1.018	0.0167	0.2197	1.090	0.0192	0.1866	0.759	0.0087	-0.1655	-0.989	-0.0268
Age	-0.0161	-0.265	-0.0064	0.0204	0.365	0.0131	-0.0797	-1.347	-0.0071	-0.0052	-0.115	-0.0023
Age Square	0.0004	0.569	0.0003	-0.0001	-0.119	0.0000	0.0010	1.565	0.0009	-0.0002	-0.315	-0.0001
Expenditure												
Addicted expenditure per head	0.0341	1.084	0.0294	0.0064	0.221	0.0037	-0.0341	-0.945	-0.0059	-0.0209	-0.878	-0.0040
Necessary expenditure per head	-0.1037	-0.422	-0.0349	-0.2380	-1.087	-0.0330	0.3150	1.192	0.2783	-0.3871 **	-2.150	-0.0061
Income												
Income after Tax ²	0.5956 ***	3.833	0.5956	0.2341	1.457	0.2171	0.4086 **	2.024	0.3998	0.5417 ***	3.968	0.5417
No. of observations	410			410			410			410		
Log-likelihood	-111.927			-138.864			-88.066			-219.603		
Restricted log-likelihood	-133.284			-148.032			-99.539			-238.437		
Chi-squared	42.713			18.334			22.947			37.667		
Degree of freedom	11			11			11			11		

หมายเหตุ: -, **, *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

¹ ไม่รวมกรุงเทพฯ และปริมณฑล

² รายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราวหักด้วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุป

เนื่องจากการบริจาคเงินเสมือนเป็นแหล่งเงินทุนอีกชนิดหนึ่งที่สามารถจัดให้มีสินค้าสาธารณะเกิดขึ้นในสังคมได้ทั้งโดยภาครัฐและเอกชน และเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายทรัพยากร หรือเป็นรูปแบบของการกระจายทรัพยากรใหม่ได้ สำหรับงานวิจัยเรื่องการบริจาคเงินในประเทศไทยมีอยู่ แต่น้อยมาก และเป็นการศึกษาในเชิงสังคมมานุษยวิทยาที่เน้นการชั่งตวงเป็นหลัก แต่ในการศึกษาคั้งนี้จะมีกรอบการศึกษาและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างออกไป กล่าวคือ ในการศึกษาคั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ที่การบริจาคของครัวเรือนไทย โดยจำแนกออกเป็นกรบริจาคโดยรวม และการบริจากรายประเภทอันได้แก่ การบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา การบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา การบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลสาธารณประโยชน์ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการศึกษปัจจัยที่กำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค ปัจจัยที่กำหนดปริมาณการบริจาค รวมทั้งศึกษาแรงจูงใจ ผลกระทบของรายได้ และผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินบริจาคต่อการบริจาคของครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และทำการหาค่าอุปสงค์การบริจาคและค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการบริจาค

ในส่วนของการศึกษาคั้งนี้ ผลกระทบ และแรงจูงใจ ทำการศึกษาโดยจำแนกเป็นปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ อันได้แก่ รายได้ (ซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนผลกระทบของรายได้ และมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินบริจาค) ค่าใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภค ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัว ตัวแปรสะท้อนแรงจูงใจ คือ การบริจาคของอื่นๆ ในจังหวัดนั้นๆ และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ตัวแปรที่สะท้อนความเป็นเพศ ตัวแปรที่สะท้อนอายุ/อายุกำลังสอง ระดับการศึกษา สถานะเศรษฐกิจสังคม ภูมิภาค เขตการปกครอง โดยศึกษาผ่านแบบจำลองโพรบิตและโทบิต สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (cross section data) ซึ่งเป็นข้อมูลจุลภาค (Micro Data) จากรายงานการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย ปี 2547 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

และในส่วนของการประมาณค่าสมการอุปสงค์นั้น ในการศึกษาได้จำแนกสินค้าออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริจาค สินค้ากลุ่มอาหาร และสินค้ากลุ่มไม่ใช่อาหาร ชุดข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมาจาก 2 ส่วนหลัก คือ ข้อมูลการใช้จ่ายและข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนทั่วประเทศ จากข้อมูลรายงานการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น และข้อมูลราคาสินค้าเฉลี่ยในแต่ละภูมิภาคจากรายงานราคาสินค้าขายปลีกเฉลี่ยสำหรับจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไป และชุดชนบท ปี 2547 ของกรมการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยนำข้อมูลราคาสินค้าเฉลี่ยดังกล่าวมาคำนวณดัชนีราคาสัมพัทธ์ซึ่งเป็นการประมาณค่าราคาตัวแทนของสินค้าในแต่ละกลุ่ม โดยแบบจำลองที่ใช้ในประมาณค่าสมการอุปสงค์ คือ แบบจำลองการใช้จ่ายเชิงเส้น (Linear Expenditure System: LES)

5.1 สรุปผลการศึกษา

ในส่วนนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถมองเปรียบเทียบได้จึงขอแบ่งการสรุปผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ด้วยกัน ได้แก่ ส่วนแรกจะเกี่ยวข้องกับผลกระทบของรายได้ และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค ปริมาณการบริจาคของครัวเรือนและปัจเจกบุคคล ส่วนที่ 2 จะคล้ายกับส่วนแรกแต่เป็นการศึกษาผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีของการบริจาค ส่วนที่ 3 จะเกี่ยวข้องกับผลการประมาณค่าอุปสงค์การบริจาค และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริจาคต่อราคาการบริจาค โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 จากการศึกษาผลกระทบของรายได้ และปัจจัยกำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค และปริมาณการบริจาคของครัวเรือนและปัจเจกบุคคล พบว่า ปัจจัยที่กำหนดการบริจาค/ไม่บริจาค กับปัจจัยกำหนดปริมาณการบริจาค มีความคล้ายกันหลายประเด็น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ การบริจาคที่มีแรงจูงใจแบบ “impure altruistic” ได้แก่ การบริจาคโดยรวม การบริจาคเพื่อองค์การศาสนา เพื่อองค์การการกุศลฯ และการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของครัวเรือน รวมถึงการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของปัจเจกชน ส่วนการบริจาคที่มีแรงจูงใจแบบ “warm-glow” ได้แก่ การบริจาคเพื่อองค์การการศึกษาของครัวเรือน รวมถึงการบริจาคโดยรวม และการบริจาคแก่องค์การการศึกษาของปัจเจกบุคคล ด้วย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมองโดยเปรียบเทียบจะพบว่า การบริจาคของคนอื่นจะมีผลกระทบต่อการบริจาคโดยรวมของครัวเรือนสูงสุด รองลงมา

เป็นการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนของครัวเรือน การบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ การบริจาคโดยรวมของปัจเจกบุคคล ขณะที่การบริจาคของคนอื่นแทบจะไม่ส่งผลกระทบต่อ การบริจาครายประเภทของปัจเจกบุคคล และการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และการศึกษาของ ครัวเรือน ส่วนรายได้ พบว่า โดยส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นรายได้รวม รายได้ประจำ หรือรายได้เป็นครั้ง คราวล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงจากไม่บริจาคมาบริจาค และมีอิทธิพลต่อปริมาณ การบริจาค โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการบริจาคทุกประเภทอย่างมีนัยสำคัญ โดย รายได้ประจำจะส่งผลต่อการบริจาคทุกประเภทสูงกว่ารายได้ประเภทอื่นๆ แสดงให้เห็นว่ารายได้ ที่มากำหนดการตัดสินใจว่าจะบริจาคหรือไม่บริจาค หรือเงินที่มากำหนดจำนวนเงินที่บริจาคจะ มากจะน้อยเพียงใดก็คือรายได้ที่เป็นค่าจ้าง เงินเดือน หรือรายได้ประจำมากกว่ารายได้ที่จะมา จากการถูกหวยหรือได้จากการเล่นการพนัน ส่วนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อหัวและค่าใช้จ่ายด้าน อบายมุขต่อหัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการบริจาคทุกประเภท ส่วนตัว แปรที่สะท้อนความเป็นอายุ ส่วนใหญ่พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มในการบริจาคทุกประเภทสูงกว่า เพศชาย ส่วนตัวแปรสะท้อนอายุ ส่วนใหญ่พบว่า เมื่ออายุมากขึ้นแนวโน้มในการบริจาคทุก ประเภทจะสูงขึ้นแต่เมื่ออายุเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งแนวโน้มในการบริจาคทุกประเภทก็จะลดลง เช่นกัน และหากพิจารณาถึงลักษณะของครัวเรือนจะพบว่าครัวเรือนที่มีความเพียบพร้อมซึ่งก็คือ ครัวเรือนที่สามี ภรรยา และบุตรอยู่ร่วมกันมีแนวโน้มที่จะบริจาคทุกประเภทสูงกว่าครัวเรือน ลักษณะอื่นๆ ส่วนเขตการปกครอง พบว่า พื้นที่ที่มีความเป็นเมืองสูงมีแนวโน้มในการบริจาคทุก ประเภทลดลง แสดงให้เห็นถึงค่าเสียโอกาสของเงินบริจาค กล่าวคือ ในพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองสูง ค่าเสียโอกาสของเงินทุกบาทที่บริจาคไปก็จะมีค่าสูง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพในเขต เมืองจะสูงกว่านอกเขตเทศบาล ส่วนภูมิภาค พบว่า มีความแตกต่างกันในแต่ละประเภทของการ บริจาค กล่าวคือ ครัวเรือน ปัจเจกบุคคลที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มในการบริจาค โดยรวม และการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาสูงกว่าครัวเรือน ปัจเจกบุคคลที่อยู่ภูมิภาคอื่น ขณะที่ ครัวเรือน ปัจเจกบุคคลในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลมีแนวโน้มในการบริจาคเพื่อองค์กร การศึกษาสูงกว่าครัวเรือน ปัจเจกบุคคลที่อยู่ภูมิภาคอื่น และครัวเรือน ปัจเจกบุคคลที่อยู่ในภาคใต้ มีแนวโน้มในการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ และบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนสูงกว่า ครัวเรือน ปัจเจกบุคคลที่อยู่ภูมิภาคอื่น

ส่วนที่ 2 จากผลการศึกษาลักษณะของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีการบริจาค สามารถสรุปได้ว่า รายได้หลังหักภาษีซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนผลกระทบของมาตรการฯ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกต่อการบริจาคทุกประเทศ นั่นคือ หากรายได้หลังหักภาษีของปัจเจกชนเพิ่มขึ้น(ลดลง) แนวโน้มที่ปัจเจกบุคคลจะทำการบริจาคจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) ด้วยเช่นกัน หรือหากมองในด้านกลับกันคือการที่ปัจเจกชนได้รับการลดหย่อนภาษีเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้คนทำการบริจาคมากขึ้น หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า องค์กรที่รับบริจาคจะได้รับเงินบริจาคที่รัฐบาลได้สูญเสียรายได้ภาษีไปจากการลดหย่อนภาษีเงินบริจาคมูลค่าของตัวเอง แต่หากพิจารณาถึงลงไปกว่านั้นจะพบว่า รายได้หลังหักภาษีจะมีผลกระทบต่อการศึกษาเพื่อองค์กรศาสนาสูงสุดรองมาเป็นการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือน และการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศล ตามลำดับ และผลกระทบต่อการศึกษาที่น้อยที่สุด เหตุผลประการหนึ่งอาจเกิดจากลักษณะของการบริจาคแต่ละประเภท หรือความสะดวกและง่ายในเข้าถึงแหล่งรับบริจาค กล่าวคือ การบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาและการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนจะง่ายในการเข้าถึง กล่าวคือ การบริจาคเพื่อองค์กรศาสนามีผู้รับบริจาคให้เห็นโดยทั่วไป หรือการบริจาคแก่บุคคลภายนอกครัวเรือนอย่างขอทานที่มีอยู่เกลื่อนกลาด ผวนกับสามารถบริจาคได้ไม่ว่าเงินบริจาคจะมากหรือน้อย ขณะที่การบริจาคให้แก่องค์กรการศึกษาอาจเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ในลักษณะหรือโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น กรณีการระดมทุนสร้างอาคารเรียน ซื้อวัสดุ-อุปกรณ์การเรียน หรืออาจต้องใช้เม็ดเงินในจำนวนที่มากกว่าโดยเปรียบเทียบกับบริจาคแก่วัด หรือขอทาน ส่วนการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศล มูลนิธิต่างๆ นั้น ตัวผู้รับบริจาคอาจไม่พบเห็นโดยทั่วไป ซึ่งหากต้องการบริจาคก็ต้องเดินทางไปยังสถานที่ที่รับบริจาคเป็นที่ๆ ไป อย่างเฉพาะเจาะจง หรือกรณีการบริจาคเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ เช่น ถนน สะพาน บ่อน้ำ ความถี่ของโอกาสในการบริจาคเพื่อก่อสร้างสิ่งเหล่านั้นจะน้อย ขณะที่เม็ดเงินที่บริจาคแก่องค์กรการกุศลฯ และการศึกษามากกว่าการบริจาคแก่วัด และขอทานโดยเปรียบเทียบ

ส่วนที่ 3 สรุปผลการประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาตัวเองของการบริจาคมูลค่าก่อนการลดหย่อนอยู่ที่ประมาณ -1.72 และสำหรับสินค้ากลุ่มอาหาร และกลุ่มสินค้าไม่ใช่อาหารอยู่ที่ประมาณ -0.60 และ -1.05 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการบริจาคมูลค่ามีความยืดหยุ่นต่อราคาของตัวเองสูงกว่าสินค้ากลุ่มอาหารและสินค้ากลุ่มไม่ใช่อาหาร ดังนั้นการที่ราคาของการบริจาคเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อยจะทำให้ปริมาณการบริจาคเปลี่ยนแปลงไปมาก หรือหากการ

บริจาดลดลง(เพิ่มขึ้น)เพียงเล็กน้อย จะทำให้ปริมาณการบริจาดจะเพิ่มขึ้น(ลดลง) ในจำนวนมาก
 ดังนั้นภายใต้กฎหมายและมาตรการต่างๆ ของประเทศไทยราคาการบริจาดจะลดลงได้ก็ต่อเมื่อผู้
 บริจาดสามารถนำเงินที่บริจาดไปนำมาหักลดหย่อนภาษีได้มากขึ้น

จากผลการศึกษาใน 3 ส่วนข้างต้น จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญใน
 ลำดับถัดไป

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการบริจาด พบว่า ปริมาณ
 การบริจาดและราคาการบริจาดมีความสัมพันธ์กันในทิศทางลบ โดยค่าสัมบูรณ์ของค่าความ
 ยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาการบริจาดมีค่ามากกว่า 1 นั่นคือการบริจาดมีแนวโน้มที่จะเป็นสินค้า
 พุ่มเฟือยมากกว่าสินค้าอื่นโดยเปรียบเทียบ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า หากราคา
 การบริจาดเปลี่ยนแปลงไปเพียงร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการบริจาดเปลี่ยนแปลงไปมากกว่า 1
 หรือการที่รัฐบาลมีมาตรการทำให้ราคาการบริจาดลดลง อาจโดยการออกมาตรการให้สามารถ
 ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีของการบริจาดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้คนทำการบริจาด
 ให้แก่สังคมมากกว่าร้อยละ 1 ดังนั้นจากการศึกษาในส่วนนี้และภายใต้ชุดข้อมูลภาคตัดขวางที่ใช้ใน
 การศึกษารั้งนี้ เพียงพอที่จะสนับสนุนความคิดของรัฐบาลที่จะออกมาตรการภาษีเพื่อสังคม ซึ่ง
 หนึ่งในมาตรการดังกล่าวได้มีการเสนอให้ขยายร้อยละของการนำเงินบริจาดมาหักลดหย่อนภาษี
 เงินได้บุคคลธรรมดาจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 20

และจากผลการศึกษาในส่วนของผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคล
 ธรรมดากรณีเงินบริจาด พบว่า รายได้หลังหักภาษีมีผลกระทบต่อปริมาณการบริจาดประเภทการบริจาด
 เพื่อองค์การศาสนาสูงกว่าการบริจาดประเภทอื่นๆ ดังนั้นการที่รัฐบาลได้ออกมาตรการให้ 1 ได้ 2
 ซึ่งเป็นมาตรการที่กระตุ้นการบริจาดเพื่อองค์การการศึกษา และการออกมาตรการภาษีเพื่อสังคม
 ซึ่งหนึ่งในมาตรการดังกล่าวคือต้องการให้เพิ่มจำนวนขององค์กรการกุศลที่สามารถนำมาลดหย่อน
 ภาษีได้เพิ่มขึ้น การออก 2 มาตรการดังกล่าวของรัฐบาลอาจไม่สามารถกระตุ้นการบริจาดของคน
 ไทยได้ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากดังที่ได้กล่าวแล้วว่าลักษณะของการบริจาดเพื่อองค์การการศึกษา

และการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ สามารถเข้าถึงได้อย่าง และอาจต้องใช้เม็ดเงินในจำนวนมากกว่าการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาโดยเปรียบเทียบ ดังนั้นหากรัฐบาลมีสมมติฐานเบื้องต้นว่าต้องการกระตุ้นให้คนไทยบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา หรือบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ เพิ่มขึ้น ทางออกหนึ่งที่สามารถทำได้คือการออกมาตรการสนับสนุนการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนาที่มีกิจกรรมทางด้านการศึกษา และ/หรือมีกิจกรรมทางการกุศลฯ และ/หรือองค์กรศาสนาที่สนับสนุนกิจกรรมทางด้านการศึกษา และ/หรือสนับสนุนกิจกรรมทางการกุศลฯ จะเห็นได้ชัดเจนอย่างกรณีของวัดพระบาทน้ำพุ ที่ให้บริการด้านที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และบริการด้านสาธารณสุขแก่ผู้ป่วยติดเชื้อ HIV ทั้งนี้การจัดให้มีบริจาดดังกล่าวจัดให้มีโดยมูลนิธิธรรมรักษ์ที่มีภาคประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ได้เป็นการบริหารจัดการของวัดพระบาทน้ำพุเพียงองค์กรเดียว แต่ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าใจและทราบว่าการบริหารจัดการทั้งหมดดำเนินการโดยวัดพระบาทน้ำพุเท่านั้น หรืออย่างกรณีของโครงการพระพุทไธ (Train The Trainer Project)³² ของวัดศรีใจใต้ที่ดำเนินการโดยท่านมหาคุณวิชัย วชิระเมธี หรือท่าน ว.วชิระเมธี โครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นโดยมีแนวคิดมาจากการที่สังคมไทยในปัจจุบันได้มีการสร้างพระอัฐิพระปวงกันมามากแล้ว น่าจะถึงเวลา มาช่วยกันสร้างพระเป็นๆ ที่สามารถเทศนา สอนธรรมะได้ดี และมีปฏิปทาน่านับถือ ให้ก้าวขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญของพุทธศาสนาและสังคมไทย จากแนวคิดดังกล่าวจึงได้มีการฟื้นฟูบูรณะโรงเรียนพระปริยัติธรรมของวัดศรีใจใต้ให้กลับมาเป็นอุทยานการศึกษาทางพระพุทธศาสนาให้แก่ชาวไทยและต่างชาติอีกครั้งหนึ่ง เป็นต้น

หรือแนวทางอีกทางหนึ่ง คือ จากกรณีที่รายได้หลังหักภาษีมีผลกระทบต่อการศึกษา และการบริจาคเพื่อองค์กรการกุศลฯ น้อยกว่าการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา แต่หากรัฐบาลมีความประสงค์ให้ครัวเรือนไทยทำการบริจาคเพื่อองค์กรการศึกษา องค์กรการกุศลฯ เพิ่มขึ้น แนวทางอีกทางหนึ่งที่สามารถกระตุ้นการบริจาคเพื่อองค์กร 2 องค์กรดังกล่าวมากขึ้น คือ การที่รัฐบาลออกมาตรการที่ให้แรงจูงใจในการบริจาคเพื่อองค์กร 2 องค์กรดังกล่าวมากกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ กล่าวคือ กำหนดอัตราลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีการบริจาคเพื่อองค์กรศาสนา และองค์กรการกุศลที่สูงกว่าการบริจาคประเภทอื่นๆ หรือหากบริจาคให้เพื่อ 2

³² ผู้สนใจร่วมบริจาคผ่านบัญชี “โครงการพระพุทไธ (Train the Trainer Project)” บัญชีเลขที่ 453-0-05566-3 ชื่อบัญชี “วัดศรีใจใต้” ธนาคารกรุงไทย สาขาอำเภอเชียงของ หรือร่วมบริจาคหนังสือได้ที่ห้องสมุดอุคตมปัญญาวิทย์ วัดศรีใจใต้ ต.ศรีใจ อ.เชียงของ จ.เชียงราย 57140 โทร. 089 -893-2136

องค์กรดังกล่าวอาจไม่มีการกำหนดเพดานเงินลดหย่อนขั้นสูงสุด กล่าวคือ หากบริจาคเพื่อองค์การการศึกษา หรือเพื่อองค์การการกุศล เท่าไรก็สามารถนำมาหักลดหย่อนภาษีได้เท่า นั้น โดยไม่มีข้อกำหนดเพดานว่า “ลดหย่อนไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินที่เหลือจากการหักลดหย่อนอื่นๆ แล้ว” เป็นต้น

5.3 แนวทางการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต

เนื่องด้วยข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและเวลาทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึงในบางด้าน ผู้วิจัยมีแนวทางที่จะศึกษาในประเด็นต่างๆ เพิ่มเติม กล่าวคือ จำแนกประเภทการบริจาคออกเป็นแต่ละประเภทอย่างชัดเจนในการประมาณการระบบสมการอุปสงค์ และเนื่องจากจากการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการบริจาคจะพบว่าค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขมีนัยสำคัญต่อการบริจาค ดังนั้นหากจำแนกกลุ่มสินค้าเพิ่มอีก 1 กลุ่มก็จะทำให้มองเห็นภาพได้มากขึ้นว่าสินค้ากลุ่มดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการบริจาคอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม. 2543. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. 2546. มูลนิธิสมาคมทั่วประเทศ

[online]. แหล่งที่มา: <http://www.m->

[society.go.th/home/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=49](http://www.m-society.go.th/home/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=49)[12

พ.ศ. 2549]

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. 2532. การศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายบริโภคจากข้อมูลบัญชีประชาชาติ.

วารสารเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์ 1 (สิงหาคม): 244-264

ทีมวิจัย TRN. 2549. ผู้การให้ที่แตกต่าง การศึกษาวิจัยรูปแบบ ลักษณะ และกลไกของการให้

เพื่อสังคม[online]. แหล่งที่มา: http://www.give2all.com/data_file/givevijai.doc

[22 กรกฎาคม 2549]

ทำดีดอทเน็ต. 2546. เชิญร่วมพิธีทอดกฐินหลวงล้านนา กับ ท่าน ว.[online]. แหล่งที่มา:

http://www.tamdee.net/forum/forum_posts.asp?TID=175&PN=1&FID=11&PR=3

[23 พฤศจิกายน 2550]

เทอดศักดิ์ ชมโต๊ะสุวรรณ. 2547. ผลกระทบของนโยบายการตั้งราคาและภาษีต่ออุปสงค์

น้ำประปาของครัวเรือนไทยและปัญหาการขาดแคลนน้ำประปาในประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญชัช วิภัติภูมิประเทศ. 2545. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำ

ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาสังคมวิทยาและ

มนุษยวิทยา สาขาวิชาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นราทิพย์ ชุตินวงศ์. 2544. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พลัง CSR จุดเปลี่ยนแห่งทศวรรษความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ. มติชน (7 มิ.ย. 2550): 20

ไพบูลย์แนะคลังใช้มาตรการภาษีช่วยสังคม. กรุงเทพธุรกิจวันเสาร์ (26 พ.ค. 2550): 15

ไพบูลย์หนุนคลังเก็บภาษีมรดก. มติชน (26 พ.ค. 2550): 7

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2538. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
พ.ศ.2537 ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เท็กซัส แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2540. สำนักงานรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของ
ครัวเรือน พ.ศ.2539 ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เท็กซัส แอนด์ เจอร์นัล
พับลิเคชั่น.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2541. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
พ.ศ.2540 ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เท็กซัส แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2542. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
พ.ศ.2541 ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เท็กซัส แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2543. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
พ.ศ.2542 ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เท็กซัส แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.
2543 ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เท็กซัส แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
พ.ศ.2544 ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เท็กซัส แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2546. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
พ.ศ.2545 ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เท็กซัส แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2548. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2547 ทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทักษ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สภาการศึกษา. 2548. การให้คืออะไรกันแน่[online]. แหล่งที่มา: <http://www.redcross.or.th/> เมษายน 2549]

สรรพากร, กรม. 2546. ประมวลรัษฎากร ฉบับอิเล็กทรอนิกส์[online]. แหล่งที่มา: <http://e-fpo.fpo.go.th/e-tax/law1/674.0.html> [16 มิ.ย. 2550]

สรรพากร, กรม. 2549. ตรวจสอบรายชื่อสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดที่ผู้มีเงินได้มีสิทธิขอหักลดหย่อนเงินบริจาค[online]. แหล่งที่มา: <http://www.rd.go.th/publish/28654.0.html> [16 มิ.ย. 2550]

สรรพากร, กรม. 2549. มาตรการให้ 1 ได้ 2[online]. แหล่งที่มา: <http://www.rd.go.th/publish/28653.0.html>[12 พ.ค. 2549]

อิศรา ศานติศาสน์. 2538. การประมาณค่าอุปสงค์ของผู้บริโภค ค่าผู้ใหญ่มูลค่า และการกระจายรายได้ในประเทศไทย พ.ศ. 2531, 2533 และ 2535. รายงานการวิจัย. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Andreoni, J. 1988. Privately provided public goods in a large economy : the limits of altruism. Journal of Public Economics 35: 57-73.
- Andreoni, J. 1990. Impure altruism and donations to public goods: a theory of warm-glow giving. The Economic Journal 100: 464-447.
- Andreoni, J. ; Brown, E. ; Rischall, I. 2003. Charitable giving by married couples: who decides and why does it matter?. The Journal of Human Resources 38: 111-133.
- Andreoni, J. ; Scholtz J. 1995. Econometric analysis of charitable giving with independent preferences. Economic Inquiry 36: 410-428
- Batina, R. G. 2005. Public goods : theories and evidence. Berlin: Springer.
- Boskin, M.J. ; Feidstein, M.S. 1977. Effects of the charitable deduction on contribution by low income and middle income households. Review of Economics and Statistics 59 : 351-354.
- Choe, Y. S. ; Jeong J. 1993. Charitable contributions by low and middle income taxpayers taxpayers: future evidence. National Tax Journal 46: 33-39
- Hochman, H. M. ; Rodgers, J.D. 1973. Utility interdependence and income transfers through charity. Transfers in an Urbanized Economy. K.E. Boulding et. Al. : Belmont.
- Feidstein, M. S. 1975. The income tax and charitable contribution. National Tax Journal 28: 81-100.
- Feidstein, M. S. ; Taylor, A. 1976. The income tax and charitable contribution. Economica 44: 1201-1222.

- Feidstein, M. S. ; Clotfelter, C. 1976. Tax incentive and charitable contribution in the United States, a microeconomic analysis. Journal Public Economics 5: 1-26.
- Llunch, C.; Williams R. 1975. Consumer Demand Systems and Aggregate Consumption in the USA: An Application of the Extended Linear Expenditure System. The Canadian Journal of Economics. 8: 49-66
- Miki OUCHI. 2004. Charitable giving in Japan : a comparative study of Japan and the United States. The Nonprofit Review 4: 39-52.
- Reece, W.S. 1979. New evidence on household behavior. The American Economic Review 69: 142-151.
- Sarntisat, I. 1995. An estimation of consumer demand. Chulalongkorn Journal of Economics 7: 361-398.
- Schwartz, R.A. 1976. Personal philanthropic contribution. Journal Political Economics 78: 1264-1291.
- Taussing, M.K. 1967. Economic aspects of the personal income tax treatment of charitable contributions. National Tax Journal 20: 1-19.
- Warr, P. G. 1982. Pareto optimal redistribution and private charity. Journal of Public Economic 19: 131-138.
- Warr, P. G. 1983. The private provision of a public good is independent of the distribution of income. Economics Letters 13: 207-211.
- Ziemek, S. 2005. Economic analysis of volunteer's motivations—a cross country study. The Journal of Socio-Economics 35: 532-555.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

แบบจำลองโครงสร้างภาษี

และการมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้กรณีเงินบริจาคของประเทศไทย

$$\max_{X,D} U=U(X,D)$$

$$s.t. \quad (1-t)M = pX + (1-\tau)qD^{33}$$

เมื่อ	M	คือ	รายได้ทั้งหมด
	X	คือ	ปริมาณสินค้าอื่นๆ
	p	คือ	ราคาสินค้าอื่นๆ
	D	คือ	เงินบริจาค (Donation)
	q	คือ	ราคาเงินบริจาคก่อนภาษี (Donation Price before Tax)
	(1- τ)q	คือ	ราคาเงินบริจาคหลังหักภาษี (Donation Price after Tax)
	t	คือ	อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Income tax rate)
	τ	คือ	อัตราความสามารถในการลดหย่อนภาษีของเงินบริจาค (Deductive Rate)

ดังนั้นสามารถกำหนดปัญหาได้ดังนี้

$$L=U(X,D)+\lambda[(1-t)M - pX - (1-\tau)qD] \quad \dots[\text{ก.1}]$$

³³ สมการงบประมาณเบื้องต้น คือ $M-t(M-\tau qD)=pX+qD$ เมื่อจัดรูปจะได้ดังข้างต้น

จะได้เงื่อนไขข้อที่ 1 (First Order Condition: F.O.C) ดังนี้

$$\frac{\partial L}{\partial X} = U_X - \lambda p = 0 \quad \dots[\text{ก.2}]$$

$$\frac{\partial L}{\partial D} = U_D - \lambda(1-\pi)q = 0 \quad \dots[\text{ก.3}]$$

$$\frac{\partial L}{\partial \lambda} = (1-t)M - pX - (1-\pi)qD = 0 \quad \dots[\text{ก.4}]$$

หา Total differential ของสมการ [ก.2] ถึง [ก.4] เพื่อพิจารณาความเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆ
จะได้

$$\begin{aligned} -pd\lambda + U_{XX}dX + U_{XD}dD &= \lambda dp \\ -(1-\pi)qd\lambda + U_{DX}dX + U_{DD}dD &= (1-\pi)\lambda dq - qt\lambda d\tau - q\tau\lambda dt \\ -pdX - (1-\pi)qdD &= Xdp + (1-\pi)Ddq - qtDd\tau + (M - q\tau D)dt - (1-t)dM \end{aligned} \quad \dots[\text{ก.5}]$$

ดังนั้นสามารถเขียนเป็นระบบสมการในรูปเมตริกซ์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \begin{bmatrix} -p & +U_{XX} & +U_{XD} \\ -(1-\pi) & +U_{DX} & +U_{DD} \\ 0 & -p & -(1-\pi) \end{bmatrix} \begin{bmatrix} d\lambda \\ dX \\ dD \end{bmatrix} &= \begin{bmatrix} \lambda \\ 0 \\ X \end{bmatrix} dp + \begin{bmatrix} 0 \\ (1-\pi)\lambda \\ (1-\pi)D \end{bmatrix} dq + \begin{bmatrix} 0 \\ -qt\lambda \\ -qtD \end{bmatrix} d\tau + \begin{bmatrix} 0 \\ -q\tau\lambda \\ M - q\tau D \end{bmatrix} dt + \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ -(1-t) \end{bmatrix} dM \end{aligned} \quad \dots[\text{ก.6}]$$

กำหนดให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าอื่นๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดา และไม่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราลดหย่อนเงินบริจาค นั่นคือ $dp = dq = dt = 0$ จะได้

$$\begin{bmatrix} -p & +U_{XX} & +U_{XD} \\ -(1-\pi) & +U_{DX} & +U_{DD} \\ 0 & -p & -(1-\pi) \end{bmatrix} \begin{bmatrix} d\lambda \\ dX \\ dD \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ -qt\lambda \\ -qtD \end{bmatrix} d\tau + \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ -(1-t) \end{bmatrix} dM \quad \dots[\text{ก.7}]$$

- ถ้า $d\tau \neq 0$ แต่ $dM=0$ จะได้ว่า

$$\begin{bmatrix} -p & +U_{XX} & +U_{XD} \\ -(1-\pi) & +U_{DX} & +U_{DD} \\ 0 & -p & -(1-\pi) \end{bmatrix} \begin{bmatrix} d\lambda/d\tau \\ dX/d\tau \\ dD/d\tau \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ -qt\lambda \\ -qtD \end{bmatrix} \quad \dots[\text{ก.7}]$$

เมื่อ Jacobean Determinant มีค่าเท่ากับ

$$|J| = \begin{vmatrix} -p & +U_{XX} & +U_{XD} \\ -(1-\pi) & +U_{DX} & +U_{DD} \\ 0 & -p & -(1-\pi) \end{vmatrix} = -p^2 U_{DD} - (1-\pi)^2 U_{XX} + 2(1-\pi)p U_{DX} \quad \dots[\text{ก.8}]$$

เนื่องจาก $U_{DD} < 0$ และ $U_{XX} < 0$ เสมอ ซึ่งเป็นไปตามกฎอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายลดน้อยถอยลง (Diminishing Marginal Utility) ดังนั้น $-p^2 U_{DD} > 0$ และ $-(1-\pi)^2 U_{XX} > 0$ แต่เนื่องจาก $|J| > 0$ เสมอ ซึ่งเป็นไปตามหลักว่าด้วยปัญหาความเป็นที่สุุดโดยเปรียบเทียบที่มีข้อจำกัด (Optimization Problem with Constraints) ดังนั้นจะได้ว่า

$$-p^2 U_{DD} - (1-\pi)^2 U_{XX} + 2(1-\pi)p U_{DX} > 0$$

นั่นคือ $|J| > 0$ เมื่อ

$$U_{DX} > \frac{p^2 U_{DD} + (1-\pi)^2 U_{XX}}{2(1-\pi)p} \quad \dots[\text{ก.9}]$$

แต่เนื่องจาก $U_{DD} < 0$ และ $U_{XX} < 0$ ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้น U_{DX} จึงมีค่าได้ทั้งบวกและลบ ดังนั้น

$$\frac{\partial X}{\partial \tau} = \frac{1}{|J|} \begin{vmatrix} -p & 0 & +U_{XD} \\ -(1-\pi) & -qt\lambda & +U_{DD} \\ 0 & -qtD & -(1-\pi) \end{vmatrix}$$

$$= \frac{U_{DD}(-1)^{(2+3)} \begin{vmatrix} -p & 0 \\ 0 & -qt\lambda \end{vmatrix}}{|J|} \quad \dots[\text{ก.10}]$$

$$= \frac{-U_{DD}(pqt\lambda)}{|J|}$$

- ถ้า $d\tau \neq 0$ แต่ $dM=0$ จะได้ว่า

$$\frac{\partial D}{\partial \tau} = \frac{1}{|J|} \begin{vmatrix} -p & +U_{XX} & 0 \\ -(1-\pi) & +U_{DX} & -qt\lambda \\ 0 & -p & -qtD \end{vmatrix}$$

$$= \frac{-p(-1)^{(3+2)} \begin{vmatrix} -p & 0 \\ -(1-\pi) & -qt\lambda \end{vmatrix}}{|J|} \quad \dots[\text{ก.11}]$$

$$= \frac{p(pqt\lambda)}{|J|}$$

- ถ้า $dM \neq 0$ แต่ $d\tau=0$ จะได้ว่า

$$\begin{bmatrix} -p & +U_{XX} & +U_{XD} \\ -(1-\pi) & +U_{DX} & +U_{DD} \\ 0 & -p & -(1-\pi) \end{bmatrix} \begin{bmatrix} d\lambda/dM \\ dX/dM \\ dD/dM \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ -(1-t) \end{bmatrix}$$

$$\frac{\partial D}{\partial M} = \frac{1}{|J|} \begin{bmatrix} -p & +U_{XX} & 0 \\ -(1-\pi) & +U_{DX} & 0 \\ 0 & -p & -(1-t) \end{bmatrix} \quad \dots[\text{ก.12}]$$

$$= \frac{-(1-t)(-1)^{(3+3)} \begin{vmatrix} -p & +U_{XX} \\ -(1-\pi) & +U_{DX} \end{vmatrix}}{|J|}$$

$$= \frac{-(1-t)(-pU_{DX} + (1-\pi)U_{XX})}{|J|}$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ผลทางสถิติจากการประมาณอุปสงค์สินค้า

System: UNTITLED				
Estimation Method: Weighted Least Squares				
Date: 11/05/07 Time: 11:35				
Sample: 1 34843				
Included observations: 34843				
Total system (balanced) observations 104529				
Estimation settings: tol=0.00010, derivs=analytic				
Initial Values: GAMMA(1)=1683.27, BETA(1)=0.18120,				
GAMMA(2)=1669.00, GAMMA(3)=7.78492, BETA(2)=0.80428,				
BETA(3)=0.01453				
Iterate coefficients after one-step weighting matrix				
Convergence achieved after: 1 weight matrix, 4 total coef iterations				
	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GAMMA(1)	1702.988		33.2193	51.26501
BETA(1)	0.181112		0.000919	196.9806
GAMMA(2)	1769.052		176.0455	10.04883
GAMMA(3)	7.170404		3.010957	2.381437
BETA(2)	0.804205		0.000934	860.5791
BETA(3)	0.014683		0.000174	84.54988
Determinant residual covariance			0	
Equation: $EF\_M\_H = GAMMA(1)*PF + BETA(1)*(E\_M\_H - GAMMA(1)*PF - GAMMA(2)*PNF - GAMMA(3)*PD)$				
Observations: 34843				
R-squared	0.547249	Mean dependent var	1386.04	
Adjusted R-squared	0.54721	S.D. dependent var	993.0953	
S.E. of regression	668.2505	Sum squared resid	1.56E+10	
Durbin-Watson stat	1.65447			
Equation: $ENF\_M\_H = GAMMA(2)*PNF + BETA(2)*(E\_M\_H - GAMMA(1)*PF - GAMMA(2)*PNF - GAMMA(3)*PD)$				
Observations: 34843				
R-squared	0.951963	Mean dependent var	2481.6	
Adjusted R-squared	0.951959	S.D. dependent var	3106.866	
S.E. of regression	680.9689	Sum squared resid	1.62E+10	
Durbin-Watson stat	1.666207			
Equation: $ED\_M\_H = GAMMA(3)*PD + BETA(3)*(E\_M\_H - GAMMA(1)*PF - GAMMA(2)*PNF - GAMMA(3)*PD)$				
Observations: 34843				
R-squared	0.176719	Mean dependent var	33.07742	
Adjusted R-squared	0.176648	S.D. dependent var	130.608	
S.E. of regression	118.5121	Sum squared resid	4.89E+08	
Durbin-Watson stat	1.94573			

ภาคผนวก ค

การจำแนกวัดแรงจูงใจแบบ "purely altruistic"

กับแรงจูงใจแบบ "impure altruistic"

ประเภทของการบริจาค	แรงจูงใจในการบริจาค ของครัวเรือนไทย			แรงจูงใจในการบริจาค ของปัจเจกบุคคล		
	ค่าเฉลี่ย	ผลกระทบ ส่วนเพิ่ม	แรงจูงใจ	ค่าเฉลี่ย	ผลกระทบ ส่วนเพิ่ม	แรงจูงใจ
การบริจาค โดยรวม	31.8086	-0.0001 ***	-0.0027	47.2706	0.0408	1.9270
การบริจาคเพื่อ องค์การศาสนา	3.0397	-0.00000018	-0.0000005	2.5115	-0.0112	-0.0282
การบริจาคเพื่อ องค์การ การศึกษา	0.2744	-0.0059 ***	-0.0016	-	-	-
การบริจาคเพื่อ องค์การ การกุศลฯ	0.1448	0.3357 ***	0.0486	-	-	-
การบริจาคแก่ บุคคลภายนอก ครัวเรือน	28.2874	0.4841 ***	13.6937	44.4299	0.4592 ***	20.4018

หมายเหตุ : *** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

น.ส.จรรย์ภัทร รัตโณภาส เกิดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2524 ที่จังหวัดพัทลุง และเติบโตที่จังหวัดพัทลุง เป็นบุตรของนายวิชาญ และนางสุชาลี รัตโณภาส สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2541 และสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีเศรษฐศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปีการศึกษา 2546 จึงเข้าทำงานตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานขาย ฝ่ายผลิตภัณฑ์สินเชื่อและการค้าต่างประเทศ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เป็นระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน จึงได้ลาออกเพื่อเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย